The Fourteenth International Congress of Educational Research

" Big Data and Data Analytics in Educational Policy and Research"

27 - 30 October, 2021

Çanakkale Onsekiz Mart University

Organized by
Turkish Educational Research Association & Hatay Mustafa Kemal University
In collaboration with
International Association of Educators
European Educational Reesearch Association
World Education Reseach Association,
International Association of Qualitative Inquiry & Ministry of National Education

2021

14. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi

Kongre Bildiri Özet Kitabı

Abstract Book

ISBN: 978-605-74824-2-6

Presidents of the Congress

Prof. Dr. Sedat MURAT
Rector of Çanakkale Onsekiz Mart University

Assoc. Prof. Dr. Necati CERRAHOĞLU
President of Turkish Educational Research Association

ORGANIZATION COMMITTEE
Chairs of the Organization Committee

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Çanakkale Onsekiz Mart University
Dean of the Faculty of Education

Dr. Öğretim Üyesi Enver YOLCU
Turkish Educational Research Association

Doç. Dr. Martina RIEDLER
International Association of Educators

Members of the Organization Committee

Prof. Dr. Salih Zeki Genç	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Bertram BRUCE	Illinois University
Prof. Dr. Francesco SIDOTI	Laquila University
Prof. Dr. Ursula NEUMANN	Hamburg University
Prof. Dr. Edwin KEINER	Nürnberg University
Prof. Dr. Davide ANTOGNAZZA	Southern Switzerland University
Prof. Dr. Yang CHANGYONG	Southwest China Normal University
Assoc. Prof. Dr. Hakan DEDEOĞLU	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Necati CERRAHOĞLU	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Levent ÇETİNKAYA	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assist. Prof. Dr. Gürkan ERGEN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assist. Prof. Dr. Enver YOLCU	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assist. Prof. Dr. Yahya Han ERBAŞ	Çanakkale Onsekiz Mart University
Lecturer İsmail SATMAZ	Çanakkale Onsekiz Mart University

Sekreterya

Deniz ALTINDAĞ	Çanakkale Onsekiz Mart University
Tuba ÖZGÜN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Esra ERBAŞ	Çanakkale Onsekiz Mart University
Emre ALTINDAĞ	Çanakkale Onsekiz Mart University

Programlar	**Programs**
- AB Eğitim Programları	- EU Education Programs
- Çevre Eğitimi	- Environmental Education
- Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	- Child Development and Education
- Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi	- Democracy and Human Rights Education
- Değerler ve Sevgi Eğitimi	- Value & Pedagogy of Human Love
- Din Eğitimi	- Religious Education
- Eğitim Felsefesi	- Philosophy of Education
- Eğitim Politikaları	- Educational Policy Studies
- Eğitim Programları ve Öğretim	- Curriculum and Instruction
- Eğitim Psikolojisi	- Educational Psychology
- Eğitim Sosyolojisi	- Educational Sociology
- Eğitim Tarihi	- History of Education
- Eğitim Teknolojisi	- Instructional Technologies
- Eğitim Yönetimi	- Educational Administration
- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	- Educational Measurement and Evaluation
- Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	- Counseling Psychology
- Fen Bilimleri Eğitimi	- Science Education
- Güzel Sanatlar Eğitimi	- Fine Arts Education
- Halk Eğitimi ve Yaşam Boyu Öğrenme	- Public Education and Life Long Learning
- İlköğretim	- Elementary Education
- Matematik Eğitimi	- Mathematics Education
- Medya Okur Yazarlığı	- Media Literacy
- Mesleki ve Teknik Eğitim	- Technical and Vocational Education
- Mühendislik Eğitimi	- Engineering Education
- Okul Öncesi Eğitimi	- Early Childhood Education
- Öğretmen Yetiştirme	- Teacher Education
- Özel Eğitim	- Special Education
- Sağlık Eğitimi	- Health Education
- Sosyal Bilimler Eğitimi	- Social Studies Education
- Spor Bilimleri Eğitimi	- Physical Training and Sports Education
- Türkçe Eğitimi	- Turkish Education
-Türkçe Konuşan Cumhuriyetlerin Eğitim Prog.	- Turkic Countries Educational Programs
- Yabancı Diller Eğitimi	- Foreign Languages Education
- Yükseköğretim	- Higher Education

Davetli Konuşmacılar / Key Note Speakers

Prof. Dr. Alistair Ross
Avrupa Commission Jean Monnet Professor &
Londra Metropolitan University

Prof. Dr. Mustafa Yunus Eryaman
President,World Education Research Association (WERA)

Dirk Hastedt
Executive Director of IEA

HONORARY COMMITTEE

Turkish Minister of National Education

Mahmut ÖZER

President of Council of Higher Education, Turkey

Prof. Dr. Erol ÖZVAR

Çanakkale Governor

İlhami AKTAŞ

Çanakkale Mayor

Ülgür GÖKHAN

Rector of Çanakkale Onsekiz Mart University

Prof. Dr. Sedat MURAT

World Education Research Association (WERA)- President

Prof. Dr. Mustafa Yunus ERYAMAN

European Educational Research Association (EERA)- President

Prof. Dr. Joe O'Hara

Değerli Katılımcılar ve Değerli Konuklarımız,

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği (EAB) iş birliğiyle düzenlenen XIV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'ne, bu vesileyle Üniversitemize ve güzel Çanakkale'mize hoş geldiniz. Kongremize ulusal ve uluslararası düzeyde katılım göstermiş olan tüm araştırmacılarımıza süreç boyunca güzel ve paylaşımın bol olduğu bir kongre geçirmeyi yürekten temenni ederim.

Öncelikle kongrenin üniversitemiz ev sahipliğinde gerçekleşmesinden dolayı büyük onur ve mutluluk duymaktayım. Kongrenin düzenlenme sürecinde, Eğitim Fakültesinin, üniversitemiz adına önemli sorumluluklar üstlenmiş olmasından da ayrıca onur duyduğumu belirtmek isterim.

Kongremiz, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve EAB Derneği ortaklığında gerçekleşen bir kongre olanın yanı sıra, Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği ve Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği tarafından da desteklen bir kongredir.

Kongremiz, bu yılki "**Eğitim Politikaları ve Araştırmalarında Büyük Veri ve Veri Analitiği**" başlığı ile eğitime yeni bakış açıları ve eğitimde var olan gelişmelerin takibi gibi konularda bilim dünyasında yaşanan önemli gelişmelere kaynak sağlayacaktır.

"Bilgi", yaşadığımız bilgi çağının en önemli sermayelerinden ve çağın en temel güç unsurlarından biridir. Eğitim dâhil olmak üzere, birçok alanda yapılan çalışmalar neticesinde ortaya yeni bilgiler çıkmakta ve bu bilgiler büyük bir veri birikimini sağlamaktadır. Elde edilen bu verilerin, doğru bir şekilde işlenerek saklanması çağımızın en önemli işlerinden biri haline dönüşmüştür. İşte, yaptığımız bu kongrenin temasını da tam olarak bu konuya dikkat çekmek için belirlemiş bulunmaktayız.

Bu çerçevede Eğitim Fakültemizin dekanı olarak, geniş katılımla gerçekleşen bu kongrenin, bilimsel ve mesleki yol gösterici nitelik taşıyacağına, kendini eğitime adamış tüm meslektaşlarıma faydalı olacağına tüm kalbimle inanmaktayım.

Bu vesileyle, eğitime gönül vermiş bir bilim insanı, aynı zamanda kongremizin başkanlarından olan Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Sedat MURAT'a desteklerinden dolayı huzurlarınızda minnet ve şükranlarımı sunar; kongrenin düzenlenmesinde ve gerçekleşmesinde emeği geçen -benim de içerisinde bulunmaktan büyük gurur duyduğum- diğer düzenleme kurulu başkanları ve üyelerine, bilim kurulu üyelerine, kongremizi onurlandıran tüm katılımcılara ve konuklara içtenlikle teşekkür ederim.

Kongrenin düzenlenme sürecinde görev ve sorumlulukların paylaşılması hususundaki olumlu yaklaşımları ve değerli katkılarından dolayı Kongre Başkanlarından Sayın Doç. Dr. Necati CERRAHOĞLU nezdinde, Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği'nin tüm çalışanlarına da ayrıca teşekkür ederim.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Değerli Akademisyenler/Katılımcılar,

Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği olarak ilkini 2009 yılında, 700 civarında akademisyenin katılımıyla Çanakkale'de gerçekleştirdiğimiz Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nden sonra sekizinci kongremizi yine Çanakkale'de yapmıştık. Bu kez on dördüncüsünü tekrar Çanakkale'de, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin ev sahipliğinde ve Millî Eğitim Bakanlığı, Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği, Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği, Uluslararası Eğitimciler Birliği ve Uluslararası Nitel Araştırmalar Birliği desteği ile gerçekleştirilecek olmanın heyecanını yaşıyoruz.

Şimdiye kadar, büyük verinin farklı alanlarda çeşitli amaçlarla uygulanmasını anlamak ve sonuçlarını analiz etmek için birçok çalışma yapılmıştır. Ne var ki, eğitimde büyük veri konusunda kapsamlı bir inceleme hala yeterli düzeyde değildir ve eksiktir. Bu nedenle, on sekizincisini gerçekleştirdiğimiz kongremizin ana temasını **"Eğitim Politikaları ve Araştırmalarında Büyük Veri ve Veri Analitiği"** olarak belirlemeyi uygun gördük.

Literatürde en basit anlamıyla büyük veri; çok büyük hacimli, hızlı büyüyen ve farklı türde veri kaynaklarından elde edilen veri setleri olarak ifade edilmektedir. Bankacılık, iletişim, spor gibi birçok alanda gerçekleştirilen çeşitli uygulamaların yanı sıra, büyük veri eğitimde de önemli bir rol oynamaktadır. Genel bir bakışla eğitimde büyük veri; eğitim kalitesinin artırılmasından, verimsiz idari süreçlerin belirlenerek iyileştirilmesine, eğitim ve öğretim programlarının yeniden yapılandırılmasından, öğrenci performanslarının izlenmesine kadar birçok amaçla kullanılmaktadır.

Büyüyen veri ve yapılanması etrafındaki rahatsızlık 21. yüzyılın başında başlamıştır. Eğitimde ilk kullanıldığı tarihi kesin olarak söylemek zordur. Ancak, 2010'larda çevrimiçi öğrenmenin katlanarak büyümesi ve bu büyümeye 2019 yılının başından itibaren Covid-19 pandemisinin küresel düzeyde etkileri, araştırmacıların dikkatini öğrenme analitiğinin eğitimde nasıl kullanıldığına çekti. Pandeminin oluşturduğu eğitimdeki bu fiili durum, 2010 yılındaki ivmeyi daha yukarılara çekerek e-öğrenmeyi zorunlu hale getirdi. Bu gelişme, çevrimiçi derslerin trafiğini katlanarak artırmaya başladı. Böylece öğrenciler ve öğretmenler, eğitimle ilgili kaynaklara internet üzerinden ulaşmaya, öğrenciler ödevlerini yapmak için çeşitli yazılımları kullanmaya başladılar. Öğretmenler derslerini eşzamanlı ya da çevrimdışı yürüttüler. Böylece oldukça geniş hacimli veri oluşmaya başladı. Daha sonra veri analistleri ve araştırmacılar, öğrenciler tarafından bu yazılımların nasıl kullanıldığı, kullanıcıların hangi sorunlarla karşılaştığı, tercihlerinin neler olduğu, katılımlarının ne sıklıkta veya nadir olduğu, hangi testleri başarıyla geçtikleri ve hangi bilgilerin yazıldığına dair tüm bilgileri inceleyebilme imkanına kavuşmuş oldu.

Eğitim alanında büyük veri; eğitim kalitesinin artırılması, öğrenciye özgü öğrenmenin (kişiselleştirilmiş öğrenme) sağlanması, öğrenci performansının iyileştirilmesi, eğitim müfredatının planlanması, eğitimde verimsiz idari süreçlerin belirlenerek iyileştirilmesi, ders içeriklerinin yeniden yapılandırılması, eğitmen ve idarecilerin öğrenci performansını takip etmesi gibi birçok amaçla kullanılmaktadır.

Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi (Publications Office of the European Union) tarafından yayınlanan bir araştırmaya göre, büyük verinin eğitime getirdiği en önemli değişiklik, eğitim sistemlerinin izlenebilmesidir. Büyük veriyi oluşturmak kadar işlemenin de önemli olduğu günümüzde, bu doğrultuda hizmet veren uygulamalar eğitimde işe koşulmakta; eğitmenler, eğitim yöneticileri, eğitim sosyologları gibi birçok eğitim paydaşı, bu uygulamaları kullanarak eğitim sistemlerine yön verebilmektedir. Artık, çok farklı kaynaklardan elde edilen büyük veri tabanlı sistemlerin getirdiği otomasyon özelliği sayesinde;

- Güvenilir derecelendirme,
- Öğrenci performansını geliştirme,
- Daha iyi öğrenme deneyimi gibi kazanımlar elde edilebilmektedir.

Kongremizin öğle arasından sonraki bölümünde, davetli konuşmacılarımız Londra Metropolitan Üniversitesi'nden Prof. Dr. Alistair Ross, Uluslararası Eğitimsel Başarıyı Değerlendirme Derneği (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) Direktörü Dr. Dirk Hastedt ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi ve Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği Başkanı Prof. Dr. Mustafa Yunus Eryaman, "Eğitim Politikaları ve Araştırmalarında Büyük Veri ve Veri Analitiği" temamız doğrultusundaki sunumlarıyla bizlerle birlikte olacaklar.

Konuşmamın son bölümünde, kongremize verdikleri değerli destekler için Millî Eğitim Bakanımız Sayın Prof. Dr. Mahmut Özer'e, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Sedat Murat'a şükranlarımızı sunuyorum. Davetimizi kabul edip bizlerle birlikte olan ve sunumlarıyla değerli katkılarından dolayı çağrılı konuşmacılarımıza düzenleme kurulumuz adına çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, kongremizin destekçileri Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği, Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği, Uluslararası Eğitimciler Birliği ve Uluslararası Nitel Araştırmalar Birliği nezdindeki yönetici ve mensuplarına; kongremiz için gönderilen bildirilerin hakem olarak değerlendirilmesindeki katkılarından dolayı değerli akademisyenlere; kongremize yurt dışından ve yurt içinden katılarak yüz yüze ya da çevrimiçi sunumlarını gerçekleştirecek olan katılımcılarımıza; kongremizin düzenlenmesindeki üstün çabalarından dolayı Düzenleme Kurulumuzdaki arkadaşlarımıza en içten teşekkürlerimi sunuyor, kongremizin başarılı ve yararlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla.

Dr. Öğr. Üyesi Enver YOLCU
Düzenleme Kurulu Eşbaşkanı

ABSTRACTS/ÖZETLER

İçindekiler

XIV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi i

1970 ve 1980 Yılları Arasında Benimsenen Türk Eğitim Politikasının Sinema Üzerinden İncelenmesi: Hababam Sınıfı Örneği 1

Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Akademik Araştırmalarının Covıd-19 Salgın Dönemindeki Eğilimleri 2

Stem Temelli Etkinliklerin Uzaktan Eğitim İle Sürdürülmesi 3

Evde ve Hastanede Eğitimde Model Arayışı 4

STEM Eğitiminin Uzaktan Eğitim ile Sürdürülebilirliğinin İncelenmesi 5

Eğitim Programları ve Öğretimi Alanında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Felsefi Sorular ve Kavramlar Işığında İncelenmesi 6

Okul Öncesi Eğitim Programının ve Ders Kitaplarının Sosyal Beceri Kazanımı Bakımından İncelenmesi 8

Covid-19'da Uzaktan Eğitim: Eğitimde Fırsat Eşitliği mi Eşitsizliği mi ? 9

Eğitsel Eleştiri Modeli İle Eğitimde Ölçme Değerlendirme Ders Programının Değerlendirilmesi 10

Evde Eğitim Sürecinin Psikolojik Yansımaları 11

Covıd-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleriyle Aleksitimi Arasındaki İlişki 12

Covid-19 Pandemisinde Üstün Zekalı Öğrencilerin Ekran Bağımlılığı 13

Savaş Sonrası Japon Eğitim Sisteminin PISA Sonuçları Üzerinden Toplumsal Ve Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi 14

Akademik Başarısı Yüksek Ülkelerde Kapsayıcı Eğitim 15

112 Acil Sağlık Hizmetleri Çalışanlarının Karşılaştıkları Mesleki Riskler ve Risk Yönetimi (Giresun İli Örneği) 16

Seçilmiş Bazı Ülkelerde Göçmen Öğrenciler için Uygulanan Eğitim Politikaları 17

İlkokul ve Ortaokullarda Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Adalet ve Örgütsel Sessizlik Algıları Arasındaki İlişki 18

Eğitim Yönetimi ve Yalın Yaklaşım 19

Türkiye ile TIMSS Başarısı Yüksek Ülkelerin Covid 19 Dönemine Okulların, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Hazır Olması Yönünden Karşılaştırılması 20

20. Milli Eğitim Şurasından Beklentilere İlişkin Öğretmen Görüşleri (Temel Eğitim Örneği) 21

Mesleki Eğitim Öğretmenlerinin 20. Milli Eğitim Şurasından Beklentilere İlişkin Görüşleri 22

Salgın Dönemlerinde; Uzaktan Öğrenim, Hibrit Öğrenim Modelleriyle Karşılaşan Ortaokul Yöneticilerinin Ders Program Tasarımı Uygulamalarına Yönelik Düşüncelerinin İncelenmesi Ve Bir Model Önerisi 23

Pisa Matematik Maddelerinin Bifactor S-1 İle Modellenmesi 24

Düşünme Üstüne Düşünme: Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları ile Metakognitif (Üstbilişsel) Düşünme ve Ruminatif Düşünce Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelemesi 25

Terapötik Hikaye Kullanımının Çocukların Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Etkisi 26

Annelere Uygulanan Duygusal Okuryazarlık Psiko-Eğitim Programının Annelerin Duygusal Okuryazarlık Becerilerine Etkisi 27

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyondan Etkilenmeleri Konusunda Anne ve Öğretmen Görüşleri (Kosova Örneği) 28

2018 Fen Bilimleri Öğretim Programının Dijital Yetkinlikler Açısından Değerlendirilmesi.. 30

Fen Eğitiminde Kullanılan STEM Uygulamalarının Değerlendirilmesi 31

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Lisans Programına Yönelik Görüşlerinin SWOT Analiziyle İncelenmesi 32

Pandemi Sürecinde Ortaokul Öğrencilerinin Çevresel Farkındalıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi 33

10. Sınıf Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde "Fizik Öğretmeni" Kavramına İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Belirlenmesi 34

Ortaöğretim Fen Bilimleri 7.Sınıf Ders Kitabının Kimya Konuları Yönünden İncelenmesi Ve Öğretmen Görüşleri 36

Felsefe İle Zenginleştirilmiş Ortaokul Fen Bilimleri Dersinin Öğrencilerin Bilimsel Yaratıcılıklarını Geliştirmedeki Rolü: Öğretmen Görüşleri 37

Webquest Destekli Araştırma-Sorgulama Yaklaşımının Ortaokul 6.Sınıf Öğrencilerinin Güneş Sistemi ve Tutulmalar Ünitesi Akademik Başarılarına Etkisi 39

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Laboratuvar Derslerine Yönelik Temel Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi 40

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Ders Başarılarının, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Derslerine Yönelik Tutumlarının incelenmesi 41

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Akademik Motivasyonlarının ve Genel Akademik Başarılarının incelenmesi 42

Kosova'da Türkçe Eğitim Veren Öğretmenlerin Motivasyon Etkenleri 44

Sınıf Öğretmenlerinin Aktif Öğrenme Yöntem ve Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Görüşleri 45

Öğretmenlerin Sınıf İçi Uygulamalarda Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Görüşleri . 46

İlkokul Öğrencilerinin Akranlarıyla Olan İşbirliği Davranışlarının Sosyal Ağ Analizi Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi 47

4. ve 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Ölçme Öğrenme Alanında Yer Alan Soruların PISA Matematiksel Yeterlilikler Bağlamında İncelenmesi 48

21. Yüzyıl Becerileri ile Matematik Okuryazarlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 49

Yurt içi Literatürde Gerçekçi Matematik Eğitimi Araştırmalarının Eğilimleri: İçerik Analizi 51

Matematiksel Anlamayı Geliştirme Etkinlikleri ve Örnekleri 52

Türkiye'deki Ulusal Sınavlarda ve PISA'da Genel Eğitimsel Değerler* 53

COVID 19 Sürecinde Matematik Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmaların İncelenmesi 54

Okul Öncesi Dönemde Matematik Eğitimi: Öğretmenlerin Dersteki Uygulama Örnekleri ve Görüşleri – Prizren Örneği 56
Öğrencilerin Matematik Dersi Başarılarını Belirleyen Değişkenlerin Araştırılması 57
Öğretim Materyallerinin Matematik Başarısı Üzerine Etkileri: Bir Meta Analiz Çalışması ... 58
Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Tamsayılarda Yön Kavramını Algılayışlarının Sayı Doğrusu Temsili Bağlamında İncelenmesi 59
İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Lisans Programlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: SWOT Analizi Örneği 61
İlkokul Matematik Ders Kitaplarında Ders Araçlarının Kullanımı 62
Ödev Verme Sıklığı ve Ödev Yapma Süresi İle Matematik Başarısı Arasındaki İlişki 63
Bilgisayar Mühendisliği Öğrencilerinin Lise Mezuniyet Alanlarına Göre Akademik Başarılarının İncelenmesi 65
Eğitimde Blok Zincir Uygulamaları 66
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarına Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi ... 67
Okul Öncesi Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri 68
Erken Çocukluk Döneminde Matematik Becerilerinin Desteklenmesinde Ev Ortamı ve Ailenin Rolü 69
Okul Öncesi Dönem Matematiğinde Sayı ve Sayma Konusunda Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2016-2021) 70
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Kavramı Hakkındaki Düşünceleri ve Sahip Oldukları Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi 71
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuklarla Etkileşiminde Ortaya Koydukları Duygu İfadelerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi 73
Meslek Etiği Eğitiminde Pedagojik Bir Yöntem ve Veri Toplama Aracı Olarak Etik Otobiyografisi 74
Undergraduate Chemistry Education Program From The Perspective of Pre-Service Teachers: SWOT Analysis 75
Göz İzleme İle Ulaşılan Fizyolojik Verinin Okuma Güçlüğüne İlişkin Önemi 76
Coğrafya Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Tanıma ve Kullanma Durumlarına İlişkin Nitel Bir Araştırma* 77
Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Bağlamında Uzaktan Eğitim Deneyimleri 78
Futbolda Trend: Avrupa Futbolunun Değişimi 79
Ortaöğretimde Sportif Faaliyetlere Katılımın Bireyin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi 80
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Yazımı Karıştırılan Kelimelere Yönelik Görüşleri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği 81
4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metne Dayalı Anlama Sorularının İncelenmesi 82
Gereksiz Kelime Kullanımı ve Yanlış Kullanılan Kelimelerin 2. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Metinler Üzerinde Tespiti 83

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında Dijital Okuryazarlık Çalışmaları 84
Türkçe Öğretiminde Kültürel Okuryazarlık 85
Türkçe Ders Kitaplarını Bloom Taksonomisine Göre İnceleyen Akademik Çalışmaların Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması 86
İngilizce Konuşma Eğitimi 87
Youtube Üzerindeki Japonca Ders Videolarının Yeterliliği 88
Yabancı Dil Olarak Japoncanın Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarına Minna No Nihongo Kitabı Üzerinden Eleştirel Okuma Denemesi 89
Yükseköğretimin Finansmanı Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi 90
Türkiye'de Vakıf Üniversitelerinde Topluma Hizmet Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme 91
Sayıştay Denetimi Bulgularına Göre Yükseköğretimde Finans Yönetimi İşlemlerinin Değerlendirilmesi 93
Yükseköğretim Yönetiminde Alternatif Finansman Politikalarının Değerlendirilmesi 95

1970 ve 1980 Yılları Arasında Benimsenen Türk Eğitim Politikasının Sinema Üzerinden İncelenmesi: Hababam Sınıfı Örneği

Gözde Eken Taşkaya

Eğitim Bilimleri Artvin Çoruh Üniversitesi
gozdeflsf@artvin.edu.tr

Özet

Günümüz dünyasında sinema yedinci sanat dalı olarak bilinir ve içinde bulunduğu toplumun kültürünü, eğitim yoluyla genç bireylere aktarmak istediği yani benimsediği ve sahip olduğu değerleri, eğitim politikasını, eğitim sistemini ve eğitime yönelik bakış açısını da yansıtır. Buna ek olarak sinema aynı zamanda içinde bulunduğu toplumda uygulanan eğitim politikasını, eğitim sistemini ve eğitime yönelik bakış açısını da sorgulamakta ve bu sorgulamayı beyaz ekrandan izleyicilerine sunmaktadır. Bu sorgulama hem eğitim felsefesi hem eğitim politikası açısından araştırmacı ve eğitimcilere önemli bir araştırma imkanı sağlamaktadır. Çünkü eğitim felsefesi alan olarak eğitimin soru ve sorunlarına felsefenin sorgulama ve eleştiri gibi düşünsel araçlarını kullanarak cevap aramaktadır ve eğitim politikasına yönelik yapılan eleştiriler de bu soruların önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu çalışmada 1970 ile 1980 yılları arasında yayınlanmaya başlanan eğitim temalı bir film serisi olan Hababam Sınıfı felsefi açıdan incelenerek o dönem benimsenen Türk eğitim politikasına yönelik olarak bazı çıkarımlarda bulunulmuş ve ilgili dönemde çekilen bu filmlerden hareketle öğretmen modelleri ve öğrenci karakterleri ortaya konulmuştur. Filmdeki öğretmen modelleri/tiplemelerinden hareketle o dönemde öğretmenlerin öğrencilerinden beklentileri ve toplumun öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açısı yorumlanmıştır. Benzer şekilde filmdeki öğrenci modelleri/tiplemelerinden hareketle öğrencilerin Türk eğitim sistemine yönelik bakış açıları ile Türk eğitim sisteminden beklentileri irdelenmiştir. Son olarak filmlerde yansıtılan öğretmen ve öğrenci tiplemelerinden hareketle 1970 ve 1980 yılları arasında Türkiye'de benimsenen eğitim politikasi ve eğitim sisteminin karakteristik özellikleri açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Eğitim Politikası ve Eğitim Sistemi, Hababam Sınıfı, Öğretmen Modelleri, Öğrenci Karakterleri

Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Akademik Araştırmalarının COVID-19 Salgın Dönemindeki Eğilimleri

Tugce Yazici [1,*] & Osman Yılmaz Kartal [2]

[1] Eğitim Programları ve Öğretim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Eğitim Bilimleri Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

yazicituce@windowslive.com

Özet

Covid-19 salgını döneminde formal ve informal eğitim uygulamaları yeni kamusal yaşam pratikleri kapsamında zaruri olarak değişimlere maruz kalmıştır. Sistem anlayışı ile faal olan eğitim sistemleri bu süreçte farklı eğitim problemleri ile karşılaşmış ve bunlara çözüm bulma arayışında olmuştur. Olağan durumlarda ve salgın gibi kriz durumlarındaki eğitim problemlerin çözümlerinde etkili olması gereken bilimsel paydaşlardan biri Eğitim Programları ve Öğretim (EPÖ) bilim dalıdır. Formal ya da informal eğitim uygulamalarının işe koşulduğu makro ya da mikro her türlü eğitim sisteminin entropiye uğramaması için ve bilimsel alan yazının güçlenmesi için EPÖ bilim dalının etkin bir rolü bulunmaktadır. Bu doğrultuda EPÖ bilim dalının Covid-19 salgın sürecindeki bilimsel saptamalarının neler olduğunun incelenmesi, salgın sürecindeki eğitim problemlerinin analizini yapabilme adına önemli ve değerlidir. Bu incelemeyi gerçekleştirmek için en geçerli araç EPÖ bilim dalındaki akademik dergilerdir. EPÖ bilim dalındaki akademik dergilerde yayımlanan araştırma makalelerin incelenmesi, Covid-19 salgın sürecinin araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından değerlendirilebilmesi açısından ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç doğrultusunda bu araştırmada, EPÖ bilim dalının Covid-19 salgın sürecinde nasıl bir refleks sergilediğinin, hangi araştırma konularını dikkate aldığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla sistematik literatür çalışması yapılmıştır. Araştırma için akademik dergi seçiminde ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri, EPÖ bilim dalı ile ilgili akademik dergilerde 2019-2021 yılları arasında yayımlanan 216 ampirik araştırma makalesi yoluyla toplanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları Covid-19 salgını ile ilgili yayınların oransal dağılımının oldukça düşük olduğunu, incelenen akademik dergilerin Covid-19 salgını ile ilgili özel bir sayısının olmadığını göstermektedir. EPÖ bilim dalının Covid-19 salgın sürecinde program bileşenleri, eğitim ve öğretim, teknoloji, öğretmen ve öğrenen, okuryazarlık, toplumsal ve bilimsel konular ile pedagoji, psikolojik (bilişsel ve duyuşsal) ve bilgiye dayalı problemlere ait sorunları çözümlemeye çalıştığı, minimum düzeyde Covid-19 problemini incelediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Salgını, Eğitim Programları ve Öğretim, Eğitim Araştırmaları

Stem Temelli Etkinliklerin Uzaktan Eğitim ile Sürdürülmesi

Sema Nur İşık [1,*] & İbrahim Yaşar Kazu [2]

[1] Eğitim Programları Fırat Üniversitesi

[2] Eğitim Programları ve Öğretim. Fırat Üniversitesi

semanurisik@hotmail.com

Özet

Bilim, teknoloji ve ekonomik anlamda ülkeler arası rekabetin yoğun olduğu 21. yüzyılda, ülkeler birbirleriyle her anlamda mücadele etmek için yeni eğitim yaklaşımları, stratejileri ve yöntemleri keşfetme yoluna gitmişlerdir. Keşfedilen eğitim yaklaşımlarından olan STEM eğitimi bireye araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerilerin kazandırılması açısından büyük önem kazanmıştır. STEM eğitimi, fen, matematik, mühendislik ve matematiğin bütünleşmesiyle anaokulunda yüksek öğretime uzanan bir süreci kapsayan eğitim yaklaşımıdır. Aynı zamanda STEM eğitim yaklaşımı bireylerdeki araştırma isteğini ortaya çıkararak sorgulamaya dayalı bir eğitimi hedeflemektedir. Bu çalışmanın amacı STEM eğitim yaklaşımını uzaktan eğitim bağlamında değerlendirmek. 2020 yılında yaşanan covid-19 pandemisi nedeniyle eğitim öğretimin uzaktan eğitim ile sürdürülmesi ile uzaktan eğitim her alanda merkezimizde yer almıştır. Böyle zorlu bir süreçte öğrencilere örgün eğitim sisteminde daha kolay yer alan STEM temelli etkinlikleri uzaktan eğitim aracılığıyla derslerimizde yer vermek oldukça kritik hale gelmiştir. Yani bu zorlu süreci yönetirken öğrencilerimizi STEM temelli etkinliklerden mahrum bırakmamak gerekmektedir. Uzaktan STEM eğitimi ya da uzaktan STEM temelli etkinliklerin yapıldığı çalışmaların çok az olması bu çalışmayı önemli hale getirmiştir. Eğitim yaklaşımlarından biri olan STEM eğitiminin uzaktan eğitim ile sürdürülmesine yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada literatür tarama modeli kullanılmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de ve Dünya'da bu konuyla ilgili çok az çalışmanın yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: STEM Eğitimi, 21. yy Becerileri, Uzaktan Eğitim

Evde ve Hastanede Eğitimde Model Arayışı

Birol Susam [1,*], Sertan Talas [2] & Mustafa Şahin Bülbül [3]

[1] Özel Eğitim Samsun Bafra Rehberlik ve Araştırma Merkezi

[2] Özel Eğitim Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

[3] Temel Eğitim Kafkas Üniversitesi

birolsusam@gmail.com

Özet

Bireyler hayatlarının bazı dönemlerinde çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleştirmeleri gereken bazı eylemlerden uzak kalabilirler. Bireylerin en temel eylemlerinden biri de eğitim sürecidir. Bireyleri hayata hazırlayan eğitim süresi boyunca devamlılığın sağlanması oldukça önemli bir faktördür. Okula devamlılığın sağlanamaması durumları dış sebeplerden kaynaklı olabileceği gibi bireyin kendisinden kaynaklı sorunlar da olabilir. Okula devamlılığı etkileyen faktörler ulaşım, ekonomi ve sağlık şeklinde sıralanabilir. Bireylerin sağlık durumu okula devamlılığı doğrudan etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlık sorunu yaşayan bireylerin tedavi gördükleri süre boyunca okula devam edememesi evde ve hastanede eğitim uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Sağlık sorunu nedeniyle tedavi süresince okula devam edemeyen bireyin evde ve gerek görüldüğünde hastanede eğitimine devam edilmesi olarak karşımıza çıkan bu uygulama çözüm niteliğindedir. Türkiye'de evde ve hastanede eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yürütülmektedir. Evde ve hastanede eğitim uygulaması MEB tarafından 2018 yılında yayınlanmış olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından yararlanamayacağı ya da yararlanması durumunda sağlığı açısından risk oluşturacağı en az birisi ilgili daldan olmak üzere üç uzman tabip tarafından düzenlenmiş Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu'nda belirtilen öğrencilere velinin yazılı talebi ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda ders yılı içinde evde eğitim hizmeti verilebilir." şeklinde açıklanmıştır. Yine aynı yönetmeliğe göre evde eğitim kararı olan öğrencinin eğitimine doktor kararına bağlı olarak hastanede devam edilebilir. Evde ve hastanede eğitim uygulaması her ne kadar çözüm niteliğinde olsa da kendi içinde ders aracı eksikliği, ulaşım, öğretmen görevlendirme ve personel eksikliği gibi sorunlar barındırmaktadır. Okul eğitiminden farkı açık olan bu uygulamanın çözüm bekleyen yanlarına bakarak bir model arayışı olduğunu görebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Evde Eğitim, Hastanede Eğitim, Evde Eğitim Modeli

STEM Eğitiminin Uzaktan Eğitim ile Sürdürülebilirliğinin İncelenmesi

Sema Nur İşık [1,*] & İbrahim Yaşar Kazu [2]

[1] Eğitim Programları Fırat Üniversitesi

[2] Eğitim Programları ve Öğretim. Fırat Üniversitesi

semanurisik@hotmail.com

Özet

Bilim, teknoloji ve ekonomik anlamda ülkeler arası rekabetin yoğun olduğu 21. yüzyılda, ülkeler mücadele etmek için yeni eğitim yaklaşımları, stratejileri ve yöntemleri keşfetme yoluna gitmişlerdir. Keşfedilen eğitim yaklaşımlarından olan STEM eğitimi bireye araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerilerin kazandırılması açısından büyük önem kazanmıştır. STEM eğitimi, fen, matematik, mühendislik ve matematiğin bütünleşmesiyle anaokulunda yüksek öğretime uzanan bir süreci kapsayan eğitim yaklaşımıdır. Aynı zamanda STEM eğitim yaklaşımı bireylerdeki araştırma isteğini ortaya çıkararak sorgulamaya dayalı bir eğitimi hedeflemektedir. Bu çalışmanın amacı STEM eğitim yaklaşımını uzaktan eğitim bağlamında değerlendirmek. 2020 yılında yaşanan covid-19 pandemisi nedeniyle eğitim öğretimin uzaktan eğitim ile sürdürülmesi ile uzaktan eğitim her alanda merkezimizde yer almıştır. Böyle zorlu bir süreçte öğrencilere örgün eğitim sisteminde daha kolay yer alan STEM temelli etkinlikleri uzaktan eğitim aracılığıyla derslerimizde yer vermek oldukça kritik hale gelmiştir. Yani bu zorlu süreci yönetirken öğrencilerimizi STEM temelli etkinliklerden mahrum bırakmamak gerekmektedir. Uzaktan STEM eğitimi ya da uzaktan STEM temelli etkinliklerin yapıldığı çalışmaların çok az olması bu çalışmayı önemli hale getirmiştir. Eğitim yaklaşımlarından biri olan STEM eğitiminin uzaktan eğitim ile sürdürülmesine yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi hedeflenmiştir ve bu amaçla çalışma yürütülmüştür. Araştırmada literatür tarama modeli kullanılmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de ve Dünya'da bu konuyla ilgili çok az çalışmanın yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: STEM Eğitimi, Uzaktan Eğitim

Eğitim Programları ve Öğretimi Alanında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Felsefi Sorular ve Kavramlar Işığında İncelenmesi

Gözde Eken Taşkaya

Eğitim Bilimleri Artvin Çoruh Üniversitesi

gozdeflsf@artvin.edu.tr

Özet

Kavramsal Çerçeve, Problem Tanımı ve Araştırma Sorusu

Eğitim programları ve öğretimi anabilim dalının eğitim bilimleri içinde yer alan diğer bilim dallarına göre daha uzun bir tarihçesi olduğu ve eğitim alanındaki araştırmalara daha uzun bir zamandan beri katkı yaptığı söylenebilir. Buna ek olarak eğitim programları ve öğretimi anabilim dalındaki öğretim üyelerinin lisansüstü eğitim seviyesinde yetiştirdiği öğrenci sayısı yine eğitim bilimleri içinde yer alan diğer anabilim dallarına oranla daha fazladır. Bu sebeple Türkiye'de eğitim bilimleri ve felsefe arasındaki ilişkinin lisansüstü eğitim düzeyinde incelenebilmesi için yapılacak araştırmalardan biri belki de ilki eğitim programları ve öğretimi anabilim dalında lisansüstü eğitim düzeyinde yapılan tezlerde felsefe kelimesini aratmak ve aşağıdaki problem cümlesine yanıt bulmaya çalışmaktır:

- Türkiye'de eğitim programları ve öğretimi alanında hangi felsefe soruları ve kavramlarının çalışılmış ve bu sorulara ne tür cevaplar verilmiştir?

Bildirinin Amacı

Bu araştırmada Türkiye'de eğitim programları ve öğretimi bilim dalında lisansüstü eğitim seviyesinde ağırlıklı olarak çalışılan felsefi soru ve sorunların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Diğer bir deyişle eğitim programları ve öğretimi alanında hangi felsefe soruları ve kavramlarının çalışıldığı ve bu sorulara ne tür cevaplar verildiği incelenmiştir. Araştırmacı bu amacı gerçekleştirmek için eğitim programları ve öğretimi bilim dalında yapılmış, içinde felsefe kelimesi geçen ve YÖKSİS'te paylaşımına izin verilmiş tüm yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemiştir. Bu araştırma çerçevesinde incelenen ve YÖKSİS'te paylaşımına izin verilen tez sayısı eğitim programları ve öğretimi alanında ise 11'dir.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır, çünkü doküman analizi bu araştırmanın temel sorusu olan 'Türkiye'de eğitim programları ve öğretimi alanında akademik yani lisansüstü eğitim seviyesinde hangi felsefi soru ve sorunlar ağırlıklı olarak çalışılmıştır?' sorusunun niteliğine hem araştırmada kullanılan materyal olarak hem de içerik olarak uygundur. Doküman analizi yönteminde kullanılan dokümanlar araştırmacının müdahalesi olmadan oluşturulmuş olmalıdır ki bu çalışmada incelenen tezlerde araştırmacının herhangi bir müdahalesi yoktur. Ayrıca doküman analizi yöntemi ile incelenen konu ile ilgili derinlemesine anlam çıkarmak, konu hakkında bir anlayış oluşturmak ve

detaylı teorik ve ampirik bilgi geliştirmek de amaçlanır ki bu da bu araştırmanın yapılmasındaki temel ve en öncelikli kaygılardandır.

Bulgular ve Sonuç

Bu araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular aslında doküman analizinde farklı tezlerde karşılaşılan ortak felsefi kavramlar yani temalardır. Bu araştırmada ‘tema’ kelimesi sadece farklı tezlerin yazarlarının birbirlerinden bağımsız şekilde araştırdıkları ve üstüne akademik bir çalışma yani tez yazdıkları ortak kelime ve kavramlardır. Araştırma sonucunda elde edilen bu temalar ile araştırmacı Türkiye'de eğitim programları ve öğretimi alanında akademik yani lisansüstü seviyede hangi felsefi soru ve sorunların ve kavramların ağırlıklı olarak çalışıldığını ve bu noktadan hareketle gelecekte de hangi soru ve sorunların ağırlıklı olarak çalışılabileceğini yorumlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Programları ve Öğretimi, Felsefe

Okul Öncesi Eğitim Programının ve Ders Kitaplarının Sosyal Beceri Kazanımı Bakımından İncelenmesi

Emine Merve Uslu

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

merveuslu@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanım göstergeler ile Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan El Ele I ve El Ele II Okul Öncesi eğitim kitaplarında bulunan etkinliklerin, yaş gruplarına uygun nitelikteki sosyal beceriler bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada okul öncesi programı kazanım göstergeleri ve ders kitap içeriğindeki etkinlikler doküman incelemesine dâhil edilmiştir. Hazırlanan çalışma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma ile gerçekleştirilmiş ve doküman inceleme modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı ve Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan El Ele I ve El Ele II Okul Öncesi eğitim kitaplarındaki etkinlikler sosyal becerinin; sosyal uyum, sözlü iletişim, öz denetim, katılım, sözsüz iletişim, çatışma çözme ve işbirliği boyutlarına göre değerlendirilerek sınıflandırılmıştır.

Araştırmada incelenen MEB 2013 Okul Öncesi programında yer alan kazanım göstergeler ve Okul Öncesi El Ele I ve El Ele II kitaplarında bulunan sosyal beceri kazandırmaya yönelik kazanım ve etkinlikler yüzde ve frekans belirtilerek tablolaştırılmıştır. MEB (2013) Okul Öncesi eğitim programında çocukların sosyal beceri edindirmeye yönelik kazanım göstergelerin nicelik bakımından yeterli düzeyde olduğu özellikle sözel iletişimi destekleyecek nitelikte kazanımların fazla olduğu ancak kazanımları davranışa dönüştürecek etkinliklerin nitelik olarak uygun olmadığı belirlenmiştir. Kitaplarda yer verilen problem çözme, olumsuz duygularla başa çıkma becerisi gibi sosyal becerileri etkinliklerinin ise ders kitaplarının sayıca az olarak bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Programı, Sosyal Beceri, Kazanım, Ders Kitapları

Covid-19'da Uzaktan Eğitim: Eğitimde Fırsat Eşitliği mi Eşitsizliği mi ?

Ayşe Ahsen Talu [1,*] & Erdoğan Tezci [2]

[1] Eğitim Bilimleri-Eğitim Programları ve Öğretim Balıkesir Üniversitesi

[2] Eği Balıkesir Üniversitesi

ahsen.talu@balikesir.edu.tr

Özet

Bu çalışmada 2019 yılı sonunda ortaya çıkan ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından COVID-19 olarak tanımlanan salgın kaynaklı yüz yüze eğitime alternatif ve bir gereksinim olarak ortaya çıkan uzaktan eğitimin ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri ürettiği tezinden hareket edilmiştir (WHO, 2021). Küresel çapta yaşanan salgın biyolojik, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik olmak üzere kurumları, bireyleri birçok açıdan ve farklı boyutlarda etkilemiştir. Salgının özellikle sağlık sistemi ve sağlık çalışanları üzerinde olumsuz etkisi olduğuna dair göstergeler olsa da bunun dışında COVID-19 özellikle de eğitim sistemini ve işleyişini olumsuz yönde etkilemiştir (Telli Yamamato ve Altun, 2020). Geçmişte de uzaktan eğitim faaliyetleri yürütülmüş olsa da bu koşullar altında eğitime erişimin sağlanmasında tek yol olarak gözükmektedir. Salgının getirmiş olduğu şartlar okul öncesinden yükseköğretime tüm eğitim sürecinin yürütülmesinde uzaktan eğitim faaliyetlerini zorunlu kılmıştır. COVID-19 ile birlikte ortaya çıkan yeni gerçeklik Türk Milli Eğitimin temel ilkelerinden olan "*eğitim hakkı"* (madde 7) ve "*fırsat ve imkan eşitliği"*ne (madde 8) ilişkin bir incelemeyi zorunlu kılmıştır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Öğrencilerin özelikle teknik alt yapı, teknolojiye erişim, eğitim bağışıklığı olmaması gibi nedenlerle uzaktan eğitimden yararlanama sorunları ortaya çıktığı tartışılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde öğrenme süreçlerini nasıl yöneteceğine ilişkin deneyim ve bilgi yoksunluğu ve sürece ilişkin etkili rehberlik yapılamaması da söz konusu fırsat ve imkan eşitliği tartışmalarını da beraberinde getirmeye başladığı söylenebilir. Çalışma salgın ile birlikte uzaktan eğitimin ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri yeniden ürettiği ve beraberinde sıklıkla dile getirilen "fırsat eşitsizliğine" neden olduğu görüşünü incelemeye yönelik bir derlemedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uzaktan Eğitim, Fırsat Eşitliği

Eğitsel Eleştiri Modeli İle Eğitimde Ölçme Değerlendirme Ders Programının Değerlendirilmesi

Fikriye Kanatlı Öztürk

Eğitim Bilimleri Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
fikriyekanatli@gmail.com

Özet

Eğitim programının dört temel ögesinden biri olan ölçme-değerlendirme ögesi, öğretmen yetiştirme lisans programlarında verilen temel meslek bilgisi derslerinden biridir. Öğretmen adaylarının kozadan çıkıp kanatlanarak öğretmenlik hayatına başladıklarında öğrencilerinin öğrenmelerine uygun hangi ölçme araçlarını geliştirilecekleri ve ölçme uygulamaları sonucunda elde edilen verileri nasıl yorumlayacakları, öğrencinin gelişimi ve öğrenmeleri hakkında geri bildirim oluşturmaları ve öğrenme-öğretme sürecini gözden geçirerek yeniden yapılandırabilmeleri "Eğitimde Ölçme Değerlendirme" dersinde öğrendikleri temel bilgiler sayesinde gerçekleşebilmektedir. Bu nedenle bu dersin öğretimi sürecinde öğretim görevlilerinin öğrenci öğrenmelerini temel yeterlilikler düzeyinde kazandırması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı Eğitimde Ölçme Değerlendirme dersi ders programının öğretmen adayları tarafından Eisner'ın Eğitsel Eleştiri Modeli'ne göre değerlendirilmesidir. Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modeli'nini adımları olan betimleme, yorumlama, değerlendirme ve temalaştırma başlıkları kapsamında düzenlenen araştırma soruları şu şekildedir;

1. Eğitimde Ölçme Değerlendirme ders programında kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin mevcut durumu ortaya koyacak öğretmen adayı görüşleri nelerdir?
2. Eğitimde Ölçme Değerlendirme ders programında yöntem, teknik, teknoloji, materyal ve ortama ilişkin öğretmen adayı yorumları nelerdir?
3. Eğitimde Ölçme Değerlendirme ders programının güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin öğretmen adaylarının değerlendirmeleri nelerdir?
4. Eğitimde Ölçme Değerlendirme ders programına ilişkin kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri (yöntem-teknik-ortam-teknoloji) ve değerlendirme aşamalarında öğrencinin öğrenmesine ve onlara öğretilmesine ilişkin temalar nelerdir?

Araştırma, durum çalışması ile desenlenmiş nitel bir çalışmadır. Durum çalışmasında, "tek durum deseni" ve bu desen içinde yer alan "iç içe geçmiş tek durum deseni" kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerle program değerlendirilirken, bir program değerlendirme modeli olan Eisner'ın "Eğitsel Eleştiri Modeli" esas alınmıştır ve bulgular, modelde yer alan "Betimleme", "Yorumlama", "Değerlendirme" ve "Temalaştırma" boyutları temele alınarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitsel Eleştiri Modeli, Ölçme, Değerlendirme, Program Değerlendirme

Evde Eğitim Sürecinin Psikolojik Yansımaları

Birol Susam [1,*] & Fatma Kübra Kilit [2]

[1] Özel Eğitim Samsun Bafra Rehberlik ve Araştırma Merkezi

[2] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Samsun Bafra Rehberlik ve Araştırma Merkezi

birolsusam@gmail.com

Özet

Türkiye'de evde ve hastanede eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne bağlı olarak yürütülmektedir. Evde eğitim hasta olduğu için okuluna devam edemeyen öğrencilerinin eğitimlerinin eve taşınmasıdır. Evde veya hastanede eğitim almak isteyen öğrenci velileri sağlık kuruluşuna başvurarak öğrencisinin en az on iki hafta okuluna devam edemeyeceğini gösteren bir sağlık raporuna başvurur. Sağlık kuruluşunun uygun bulmasıyla edinilen rapor ile birlikte sorumluluk bölgesinde oldukları rehberlik ve araştırma merkezine (RAM) başvurur. RAM tarafından görevlendirilen uzmanlarca evde eğitim talebinde bulunan öğrencinin evi eğitim öğretime uygunluk açısından gözlenir ve rapor oluşturulur. Oluşturulmuş olan gözlem raporu ile ilçe milli eğitim müdürlüğü özel eğitim kurulunda evde eğitim kararı alınır. Evde eğitim gören öğrenci ve aileler daha önce hiç karşılaşmadıkları bu zorlu süreçte baş etmeleri gereken psikolojik bazı zorluklarla karşılaşmakta ve travma yaşamaktadırlar. Bu zorluklar öğrenci açısından bakıldığında; okul ortamından uzak kalması nedeniyle yaşadığı sosyal izolasyon, yalnızlık hissi, akran desteğinin okul ortamına nazaran daha az olması, yaşamış olduğu hastalık nedeniyle ilgili olarak kabul sürecinde yaşanan zorluklar, uzuv kayıpları ve bu süreçte tutulan yas, iyileşme ve yeniden okula dönme ile ilgili yaşayabileceği umutsuzluk ve beraberinde gelen çökkünlük hissi gibi psikolojik açıdan zorlayıcı birçok durumu beraberinde getirmektedir. Aile açısından bakıldığında ise çocuklarıyla ilgili olarak konulan tanı ve tedavi süreçlerinin kabulü ve başa çıkmada yaşanan güçlükler, hastalık sürecinde yaşanan maddi ve manevi olarak yıpranma ve çaresizlik hissi, evde alınması gereken tedbirlerle birlikte sorumlulukların artması, yeni sürece uyum sağlamada yaşanan güçlükler söz konusu olabilmektedir. Tek başına hastalık durumuyla başa çıkmak yeterince zor bir süreç iken, çocuklarının sağlık problemi yaşaması aile için son derece yıpratıcıdır; bunun yanında çocuklarına moral ve motivasyon sağlamak için güçlü olmak zorunda hisseden anne ve babalar da psikolojik olarak dayanıklı olabilmek için çoğu zaman psikolojik destek almaya ihtiyaç duymaktadır. Evde eğitim öğrencileri ve aileleri açısından psikolojik yansımalarını veli görüşlerine dayanarak incelemeyi planlayan bu araştırma nitel yöntemlerden olgubilim desende planlanmıştır. Araştırma verilerini ulaşmak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiş görüşme formları kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Veri analiz süreci devam ettiğinden bulgular daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Evde Eğitim, Hastanede Eğitim, Evde Eğitimde Travma, Psikolojik Danışma

Covıd-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleriyle Aleksitimi Arasındaki İlişki

Hanife Akgül [1,*] & Çiğdem Nilüfer Umar [2]

[1] Eğitim Bilimleri Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Özel Eğitim Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

hanifeakgul@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Covid-19 pandemisinde üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile aleksitimi düzeyleri arasındaki ilişki ve bu değişkenlerin demografik değişkenler açasından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'de çeşitli üniversitelerde 2020-2021 bahar döneminde eğitim-öğretime devam etmekte olan, 19 yaş ve üstü 200 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Türkçe Toronto Aleksitimi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler paket program kullanılarak; t testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda; sosyal medya bağımlılığı ile aleksitimi arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. İki değişken cinsiyet açısından incelendiğinde; sosyal medya bağımlılığında kadınlar ve erkekler arasında fark anlamlı iken aleksitimi açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve aleksitimi düzeyleri ile yaşları arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Sosyal Medya Bağımlılığı, Aleksitimi, Üniversite Öğrencisi.

Covid-19 Pandemisinde Üstün Zekalı Öğrencilerin Ekran Bağımlılığı

Çiğdem Nilüfer Umar [1,*] & Hanife Akgül [2]

[1] Özel Eğitim Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Eğitim Bilimleri Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

umar@comu.edu.tr

Özet

Bu araştırmada 12-18 yaş aralığındaki üstün zekalı bireylerin pandemi sürecindeki ekran bağımlılığı durumu ve velilerin bu bağımlılığa ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubunu, Çanakkale'de yaşayan 12-18 yaş aralığındaki 160 öğrenci ve 100 veli oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacılar tarafından öğrenci ve veli için ayrı ayrı hazırlanan "Covid 19 Pandemisinde Ekran Bağımlılığı Anketi" aracılığıyla toplanmıştır. Bu anketin soruları ekran bağımlılığının belirtilerinden oluşmaktadır. Verilerin çözümlenmesi paket programı ile gerçekleştirilmiş, yüzdelik ve frekansları hesaplanmıştır. Araştırmanın bulguları, pandemiden önceki ve sonraki ekran kullanımı süresini, kullandığı teknolojik aletlerin sayısı, ekran başında geçirdiği süreleri, bu süreleri hangi amaçlarla kullandığı, ekran kullanımı için güvenlik önlemi alınıp alınmadığı, ekran başındaki geçirdiği zamanın birey üzerindeki etkileri boyutlarında açıklanmıştır. Pandemiyle birlikte öğrencilerin hem kendi değerlendirmesi hem de velilerinin değerlendirmesi sonucunda ekran karşısında geçirdikleri süre artmış, uyku süreleri azalmış, ekranı kullanma amaçları farklılaşmış ve ekrana ulaşamama durumunda rahatsız ve mutsuz olma durumları artmış olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi, Ekran Bağımlılığı, 12-18 yaş, Veli

Savaş Sonrası Japon Eğitim Sisteminin PISA Sonuçları Üzerinden Toplumsal Ve Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi

Tuğçe Karapolat [1,*] & Tolga Özşen [1]

[1] Japonca Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

tugcekarapolatcomu@yahoo.com

Özet

19. yüzyıl son çeyreğinde sistemleşen Japon eğitimi özellikle II. Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik kalkınma süreci ile birlikte ülkemizde de tartışılmaya başlanmıştır. Müfredat bağlamında savaş sonrasında temel olarak üç döneme ayrılan Japon eğitim sisteminde özellikle 1980 sonrası "esnek" eğitim (Yutori Kyōiku) ve 2007 sonrası Post-Yutori Eğitimi gerek sistemsel gerek toplumsal açılardan Japonya'da da tartışılan ana başlıklar arasında yer almaktadır. Bu çalışma, PISA sonuçları üzerinden savaş sonrası Japon eğitim sisteminin dönüşümünü toplumsal ve tarihsel bağlamda ele almayı amaçlamaktadır.

Japonya özellikle 1990'lar sonu- 2000'lerin başı itibarıyla okulu terk, okul içi şiddet, okuldan kaçma ve okuldan soğuma gibi bireysel sorunların toplumsallaşmaya başlamasının yanı sıra, akademik başarıda da PISA sonuçlarına göre dramatik bir düşüşü uzun süre sürdürmüştür. Bu çok boyutlu niceliksel ve niteliksel değişimle birlikte 1980'lerle başlayan daha az ders saatini içeren esnek eğitim sistemi tüm paydaşlar tarafından eleştirilmeye başlamış ve sonrasında müfredattaki ders saatlerinin yeniden gözden geçirilmesiyle sonuçlarda son yıllarda yeniden bir iyileşme eğilimi görülmeye başlamıştır. Bu kısa veriden de anlaşılacağı üzere, Yutori (1980-2007) ve Post-Yutori (2007-) dönemleri farklı yansımalar göstermiştir.

Bu çalışmada, Japon eğitim sisteminin akademik başarı ve toplumsallaşan okul içi bireysel sorunlar bağlamındaki dönemsel farklılaşması, nicel veriler (PISA) ve toplumsal okumalar yoluyla tartışmaya açılacaktır. Söz konusu değişim eğilimlerinin müfredat bağlamındaki arkaplanı ve kentleşme-sanayileşme ve sonrasında bilgi toplumuna geçiş süreçleri gibi toplumsal zemini farklı boyutlarıyla ele alınarak, söz konusu dönemler arasındaki farklılıkların sebepleri ortaya konulacaktır.

Bu yolla, Japon eğitim sistemine ilişkin ülkemiz alan yazınına güncel, derin ve çok boyutlu bir okuma çerçevesinin sunulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Japon Eğitim Sistemi, PISA, Esnek Eğitim, Öğretim Programları

Akademik Başarısı Yüksek Ülkelerde Kapsayıcı Eğitim

İlknur Maya [1] & Hayriye Selin Karaman [2,*]

[1] Eğitim Yönetimi ve Denetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Eğitim Yönetimi ve Deneticiliği Doktora Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

hg-963@hotmail.com

Özet

Kapsayıcı eğitim, yirminci yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan ve yirmi birinci yüzyılda birçok ülkenin eğitim politikasında yerini alan bir ideolojidir. Kapsayıcı eğitimde; tüm çocukların bireysel, gelişimsel ve sosyo-kültürel gereksinimlerine uygun bir şekilde eğitim alabilmesi, özellikle okul çağında bulunan dezavantajlı çocukların eğitime katılımlarını artırmak, diğer çocuklarla aynı kalitede eğitim alabilmelerini ve eğitimlerine devam edebilmelerini sağlamak, bu çocuklara karşı yapılan ayrımcılıkları azaltmak, eğitim sisteminin tüm çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmesi yoluyla eğitimde fırsat eşitliği ve adaleti sağlamak amaçlanır.

Bu çalışmanın amacı, Kanada, Japonya, Güney Kore ve Singapur gibi akademik başarısı yüksek olan ülkelerin kapsayıcı eğitim uygulamalarını belirlemektir. Çalışma, söz konusu ülkelerde kapsayıcı eğitim ile ilgili var olan durumu olduğu gibi betimlemek amaçlandığından tarama modeli şeklinde desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini, PISA sınavına 2018 yılında katılan 79 ülke oluşturmaktadır. Araştırmada PISA başarı sıralaması incelendiğinde ilk on beş ülke arasında yer alan ve verilerine ulaşılabilen dört ülke örneklem olarak seçilmiştir. Bu nedenle, örneklem türü ölçüt örneklemedir. Araştırmada yatay tarz kullanılmış, evrenden örneklem olarak seçilen ülkelerin kapsayıcı eğitim faaliyetleri ayrı ayrı incelenip gerçekleştirdikleri çalışmalar benzerlik ve farklılıkları bakımından değerlendirilmiştir. Verilerin toplanması aşamasında ilk olarak yazın taraması yapılmış, örnekleme seçilen ülkelerin kapsayıcı eğitim faaliyetleri ile ilgili bilimsel makale, kitap ve istatistiksel veriler, raporlar taranmıştır. Elde edilen veriler oluşturulacak olan alt problemlere göre temalara ayrılmış ve ülkeler arasındaki bulgular karşılaştırılarak benzerlikleri ve farklılıkları saptanmıştır.

Kanada, Japonya, Güney Kore ve Singapur gibi ülkelerin kapsayıcı eğitim ile ilgili etkili çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Söz konusu ülkelerin kapsayıcı eğitim çalışmalarını genel öğrenme çerçevesinde gerçekleştirdikleri, okulları, sınıfları, öğretim programlarını ve sınıflarda gerçekleştirilen aktiviteleri tüm öğrencilere uygun şekilde düzenledikleri, farklı çevrelerden gelen ve farklı özelliklere sahip öğrencilerin kapsayıcı eğitim sayesinde eşit şartlarda eğitim almalarını sağlamayı hedefledikleri, ülkelerin benzer uygulamaların olduğu ancak ülkelere özgü farklı modellerin de kullanıldığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı Eğitim, Kanada, Japonya, Güney Kore, Singapur, Fırsat Eşitliği, Eğitimde Adalet, Ayrımcılığı Azaltmak

112 Acil Sağlık Hizmetleri Çalışanlarının Karşılaştıkları Mesleki Riskler ve Risk Yönetimi (Giresun İli Örneği)

İlknur Maya [1] & Ayşe Şükran Karagöz [2,*]

[1] Eğitim Yönetimi ve Denetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Afet Eğitimi ve Yönetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

aysesukran.karagozz@gmail.com

Özet

Araştırmada, hastane öncesi dönemde topluma hizmet sağlayan 112 acil sağlık hizmetleri çalışanları olan acil tıp teknisyeni (ATT), paramedik ve doktorların mesleklerinde gördükleri riskler ve bu riskler karşısında uyguladıkları risk yönetimi davranışlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının karşılaştıkları mesleki riskler ve bu riskleri nasıl yönettiklerini derinlemesine incelenmek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Örneklem grubu, Giresun İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı çalışan dört yüz personelden kartopu örnekleme yoluyla seçilmiş elli altı kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler alt problemler temelinde gruplandırılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde, tümevarımcı analiz kullanılmıştır. 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının risk ve mesleki risk kavramlarına ilişkin görüşlerinde, büyük çoğunluğun kısmen doğru ve eksik tanımlama yaptıkları, bir kısmının doğru tanımlama yaptıkları görülmekle birlikte bazı çalışanların tanımlama yapamadan örneklendirme yoluna gittikleri görülmektedir. 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının mesleki risk olarak tanımladıkları durumlara bakıldığında, en çok hasta ve hasta yakınları tarafından uğradıkları darp, şiddet, küfür vs. maruz kalmak, ambulans ve trafik kazaları, bulaşıcı hastalıklar, enfeksiyon hastalıkları, salgın olduğu görülmektedir. 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının karşılaştıkları mesleki risklerin meslekleri üzerindeki etkileri bakımından en çok psikolojik olarak korku ve üzüntü yaşamak, daha sonra agresif, stresli, kaygılı, gergin olmak ve sağlık açısından etkilenmek olduğu görülmektedir. 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının, mesleki risklerle karşılaştıklarında uyguladıkları risk yönetimleri incelendiğinde ise, en çok yüzleşme, kabullenme, hiçbir şey yapmamak, beyaz kod vermek, güvenlik güçlerinden destek almak olduğu görülmektedir. Araştırma neticesinde hasta ve hasta yakınlarından görülen şiddet davranışlarına karşın halk 112 sistemi ve çalışanları üzerine bilinçlendirilebilir. Ek olarak 112 sistemi emniyet güçleri ile daha entegre çalışabilir. Ambulans ve trafik kazalarına karşın personel ek sürüş eğitimleri ile desteklenebilir. Yaşanılan psikolojik sıkıntılara karşın personele psikolojik destek sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hastane Öncesi, Acil Sağlık, Mesleki Risk, Risk Yönetimi

Seçilmiş Bazı Ülkelerde Göçmen Öğrenciler için Uygulanan Eğitim Politikaları

İlknur Maya

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mayailknur@gmail.com

Özet

Göç olgusu, dünyada tarih boyunca birçok yerde görülmüş olan ve görülmeye devam eden beraberinde karmaşıklığa ve krize yol açan bir gerçektir. Göçmen öğrenciler, yaşadığı yere ve devam ettiği okula bağlı olarak farklı eğitsel deneyimler yaşamaktadır. Bu araştırmada, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütüne üye ülkelerde göçmen öğrenciler için uygulanan eğitim politikalarının neler olduğunun belirlenmesi ve Türk eğitim sistemine öneriler getirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütüne üye ülkelerdir. Örneklemi ise, göçmen eğitimi politikalarını uygulayan Almanya, Fransa, İngiltere, İrlanda, Finlandiya, Belçika, Hollanda, Danimarka, İsviçre, Avusturya, İsveç, Norveç, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Yeni Zelanda olmak üzere on beş ülkedir. Araştırmada, ülkelerin seçiminde Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üye ülkeler olması esas alınmıştır. Bu nedenle, örnekleme türü ölçüt örneklemedir. Araştırma verileri, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü tarafından yayınlanan resmi kayıtlarından elde edildiği ve son verilere ulaşıldığı için verilerin geçerliliğinin ve güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmada veriler, içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üye ülkelerde göçmen öğrencilerin eğitim problemlerine çözüm bulmak ve yerel akranları ile aralarındaki açığı kapatmak için eğitimde altı politika alanının uygulandığı görülmektedir: 1. Politika Alanı: Dil desteği, 2. Politika Alanı: Öğretme ve öğrenme ortamları, 3. Politika Alanı: Ebeveyn ve toplum katılımı, 4. Politika Alanı: Varyasyonları ve konsantrasyon yönetimi, 5. Politika Alanı: Göçmen eğitim için finansman stratejisi ve 6. Politika Alanı: İzleme ve değerlendirmedir. Sonuç olarak, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütüne üye ülkelerin göçmen öğrencilerin eğitsel fırsatlardan yararlanmaları için gerek okul içinde ve okul düzeyinde gerekse eğitim sisteminin bütününde ihtiyaçlar ve beklentiler doğrultusunda veriler toplayıp analizler yaparak çok boyutlu eğitim politikaları uyguladıkları görülmektedir. Türkiye, son yıllarda en çok göç alan ülke konumundadır. Bu nedenle, Türk eğitim sisteminde göçmen öğrencilerin eğitimi ve herkes için kaliteli eğitim fırsatının sağlanması için karşılaştırmalı eğitim çalışmalarından yararlanarak eğitim politikalarının belirlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen, Göçmen Eğitimi, Ekonomik İşbirliği Ve Kalkınma Örgütüne Üye Ülkeler, Eğitim Politikaları.

İlkokul ve Ortaokullarda Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Adalet ve Örgütsel Sessizlik Algıları Arasındaki İlişki

Sinem Canbaz [1,*] & Adil Çoruk [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı

[2] Eğitim Bilimleri Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

sinemmtuncer@gmail.com

Özet

Her toplulukta olduğu gibi okullarda da öğretmenler daha adil bir ortamda çalışmak isterler ve adalet arayışı içerisinde olurlar. Eğitimde başarının arttırılmasında öğretmenlerin kendilerini daha güvenilir daha adil bir ortamda hissetmesi son derece önemlidir. Günlük hayatımızda gerçekleşen pek çok olayda adalet ve adaletsizlik kavramları karşımıza çıkar. Özellikle çalışma hayatında bu durumu değerlendirmek daha mümkündür. İş yerlerindeki personel alımları, ödüller, terfiler, yetkilendirilmeler adalet algısının sorgulandığı süreçlerdendir. Okullarda da bu durum benzer şekillerdedir. Ders programlarının dağıtımı, alınan ücretler, ödüller ve terfiler gibi konularda öğretmenler tarafından adalet kavramı sorgulanmaktadır.

Örgütlerde önem arz eden diğer bir kavram ise örgütsel sessizlik kavramıdır. Her örgütte olduğu gibi eğitim örgütlerinde de bu durum ile sıkça karşılaşılmaktadır. Öğretmenler kimi zaman düşündüklerini veya hissettiklerini özgürce dile getirememekte, susmakta kendilerini geriye çekmektedir. Bulunduğu konumun kaybedilme korkusu, dışlanırım endişesi, göze batmama isteği gibi nedenler örgütsel sessizliğin sebepleri arasında sayılabilir.

Tarama modelinde ele alınan ve öğretmenlerin okul ortamında karşılaştıkları olay ve durumlarda adalet algıları sonucunda verdikleri tepkileri ile sessiz kalma ilişkilerini incelemek amacıyla yapılan araştırmanın evrenini Tekirdağ ilinin Süleymanpaşa ve Şarköy ilçelerinde görev yapan ilkokul ve ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Niehoff ve Moorman (1993) tarafından geliştirilen ve Polat (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan "Örgütsel Adalet Ölçeği" ile Kahveci ve Demirtaş'ın (2013) geliştirdiği "Öğretmenler İçin Örgütsel Sessizlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerin toplanması aşamasında olup, bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir. Bu araştırmanın sonuçlarının örgütsel adalet ve örgütsel sessizlik kavramları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir bakış açısı kazandıracağı ve bu alanda yapılacak çalışmalara önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Adalet, Örgütsel Sessizlik, Öğretmen

Eğitim Yönetimi ve Yalın Yaklaşım

Erkan Göktaş

Eğitim Bilimleri Selçuk Üniversitesi
erkamgoktas@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, yalın tekniklerin sınıf yönetimine uyarlanması girişiminde bulunarak yalın yönetimin eğitim alanına uygulanmasına kuramsal anlamda katkı sağlamaktır. Yalın yaklaşımın eğitime uygulanması çalışmalarından başlayarak eğitim ve yalın yaklaşım ilişkilendirilmiştir. Sınıf yönetimi ve sınıf yönetimi boyutlarına yalın düşüncenin uyarlanması açıklanarak sınıf yönetiminde yalın düşünme süreci izah edilmiştir. Yalın yaklaşımın temel düşüncesi değer odaklı yönetim ve üretim anlayışıdır. Bunun sonucunda sürece değer katan unsurlar belirlenerek sürekli geliştirilir. Değer katmayan ögeler de süreçten çıkarılır veya etkisi en aza indirilir. Böylelikle, talep edilen ve değer verilen özelliklere uygun hizmet üretimi yapılır. Süreçlerin devamlı iyileştirilmesi ve denetimlerin titizlikle yapılması yalın yönetimin temel özelliklerinden bir diğeridir. Yalın literatürde bu anlayış mükemmelleşme olarak ifade edilir. Bu çalışmada sürekli gelişim ve mükemmelleşme anlayışındaki yalın yaklaşımın temel uygulamalarının eğitim durumlarına uyarlanması düşüncesinden hareketle, yalın sınıf yönetiminin teorik bir çerçevesi çizilmiştir. Eğitimde yalın yönetim fikri, israfın önlenmesi ve sürekli iyileştirme gibi yalın tekniklerin sınıfta uygulanmasıyla geliştirilmiştir.Yalın uygulamaların temelindeki yönetim anlayışı eğitim ve sınıf yönetimi açısından ele alınmıştır. Özellikle süreçlerin etkili biçimde yönetilebilmesi için zaman ve malzeme israfınn önlenmesine dikkat çekilmiştir. Günlük işlerin planlanması ve icra edilmesi esnasında, çeşitli alışkanlıkların gözden geçirilmesi suretiyle israf edilen zaman ve kaynaklardan tasrruf edilmesi yalın anlayışın bir yansıması olarak ifade edilmiştir. Zaman ve kaynak israfının önlenmesi, eğitim faaliyetleri ve yönetim süreçlerinin etkili biçimde gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Yalın Yaklaşım, Sınıf Yönetimi

Türkiye ile TIMSS Başarısı Yüksek Ülkelerin Covid 19 Dönemine Okulların, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Hazır Olması Yönünden Karşılaştırılması

İlknur Maya [1] & Sedat Yakut [1,*]

[1] Eğitim Yönetimi ve Denetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

yakut.sedat83@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Türkiye ile TIMSS 2019 başarısı yüksek Japonya, Güney Kore ve Rusya ülkelerinin Covid-19 dönemine okulların, öğretmenlerin ve öğrencilerin hazır olması yönünden karşılaştırılması ve Türkiye açısından öneriler getirilmesidir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırma evrenini, 36 OECD ülkesi oluşturmakta olup, örneklem olarak Türkiye ile 2019 TIMSS araştırmasında başarılı olan OECD ülkelerinden başarısı yüksek Japonya, Güney Kore ve Rusya seçilmiştir. Veriler toplanırken TIMSS 2019, PISA 2018, TALIS 2018 ve OECD raporlarından yararlanılmıştır. TIMSS 2019 araştırmasında Güney Kore, Japonya ve Rusya ülkeleri tüm kategorilerde OECD ortalamasının üzerinde puanlar elde etmiştir. Ancak Türkiye 4.sınıf Matematik, 4.sınıf Fen ve 8.sınıf Fen değerlendirmelerinde OECD ortalamasının üzerinde puan elde ederken 8. sınıf Matematik değerlendirmesinde OECD ortalamasının altında puan elde etmiştir. Covid 19 dönemine okulların hazırlığı açısından değerlendirildiğinde; Türkiye'de okul müdürleri okullarda yetersiz internetin büyük ölçüde eğitime engel olmadığını düşünmekte iken Japonya'da okul müdürleri OECD ortalamasından daha yüksek oranda yetersiz internetin eğitimi olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Öğretmenler açısından değerlendirildiğinde; salgın öncesinde PISA 2018 ve TALIS 2018 araştırmalarında toplanan verilere göre; Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin OECD ortalamasından, Güney Kore, Japonya ve Rusya ülkelerinde görev yapan öğretmenlerden daha fazla bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) kullandıklarını belirtmelerine rağmen, Türkiye'nin TIMSS 2019 başarısı ilgili ülkelere göre daha düşüktür. Güney Kore ve Japonya ülkelerinde görev yapan öğretmenler OECD ortalamasından daha yüksek oranda bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) becerilerine ihtiyaç duymakta iken Rusya'da ve Türkiye'de görev yapan öğretmenler daha az ihtiyaç duymaktadır. Öğretmenlerin değişime açık olmasında Japonya ve Güney Kore, OECD ortalamasının altında iken Rusya ve Türkiye OECD ortalamasının üzerindedir. Öğretmenlerin işbirliğine dayalı mesleki öğrenmeye katılım oranında Japonya, Güney Kore ve Rusya OECD ortalamasının altında iken Türkiye OECD ortalamasının üzerindedir. Öğrenciler açısından ise; alt çeyrek sosyoekonomik grupta öğrencilerin bilgisayara sahip olma oranında Türkiye aleyhine fark belirginleşmektedir. Türkiye'de salgın sürecinde bilgisayar erişiminin sınırlı olması fırsat ve imkan eşitliğine engel oluşturmakta ve eğitim başarısında önemli bir risk oluşturmaktadır. Öğrencilerin çevrimiçi öğrenme için uygun fiziksel ortama sahip olma oranları araştırmaya katılan seçilmiş ülkelerde OECD ortalamalarının altındadır. Bu durum evlerdeki fiziksel ortamların salgın sürecine hazır olmadığını göstermiştir. Uzaktan eğitim için yalnızca teknolojiye erişime değil, aynı zamanda evde uygun bir fiziksel alanın bulunup bulunmadığı da önemlidir. Bundan dolayı öğrenciler için hem teknolojiye erişim hem de uzaktan eğitim alabilecekleri ortam sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Eğitim, TIMSS, OECD, Teknoloji

20. Milli Eğitim Şurasından Beklentilere İlişkin Öğretmen Görüşleri (Temel Eğitim Örneği)

Adil Çoruk [1,*] & Hüseyin Aşık [2]

[1] Eğitim Bilimleri Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Arge Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

adilcoruk@hotmail.com

Özet

Millî Eğitim Şûraları, Türk eğitim sisteminin ayrıntılı bir şekilde tartışıldığı oluşumlardır. Bu çalışmalar Türk eğitim sistemine yön veren ve aynı zamanda farklı kurum ve kuruluşların da görüşlerine açık olan çalışmalardır. Şûralar, eğitimle ilgili bilimsel ve toplumsal kararlar alarak Türkiye'nin eğitim politikalarının oluşmasına katkı sağlayacak kurumsal bir yapı olarak görev yapması gerekirken, bunun yerine öneriler ortaya koyan bir yapısal örgütlenme olarak eğitim hayatımızda yerini almıştır. Geçmişten günümüze 19 milli eğitim şurası toplanmıştır. 20. Millî Eğitim Şûrası da 1-3 Aralık 2021 tarihlerinde toplanacaktır ve şûranın başlığının 'Eğitimde Fırsat Eşitliği' olacağı ve şûrada 'Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretimde Fırsat Eşitliği', 'Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi' ve 'Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi' konularında özel ihtisas komisyonu kurulacağı belirtilmiştir. Bu araştırmanın amacı 20. Milli Eğitim Şurasında ele alınacak konulara ilişkin temel eğitim öğretmenlerinin beklentilerini ortaya koymak ve bu doğrultuda öneriler sunmaktır.

Araştırma nitel desende tasarlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler pandemi süreci de göz önünde bulundurularak Google formlar üzerinden online olarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Balıkesir il merkezinde ve Çanakkale il merkezinde temel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Verilerin analizinde nitel araştırmaların çözümlenmesinde sıklıkla kullanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada sorulara verilen cevapların dökümü yapılarak soru bağlamları çerçevesinde temalar oluşturulacak ve ayrıca ortaya çıkan temalar doğrudan yapılan alıntılarla da desteklenecektir. Araştırma verilerin analizi aşamasında olup sonuçlara detaylı olarak bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: 20. Milli Eğitim Şurası, Temel Eğitim, Öğretmen Beklentileri, Fırsat Eşitliği

Mesleki Eğitim Öğretmenlerinin 20. Milli Eğitim Şurasından Beklentilere İlişkin Görüşleri

Adil Çoruk [1,*] & Hüseyin Aşık [2]

[1] Eğitim Bilimleri Bölümü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Arge Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

adilcoruk@hotmail.com

Özet

Türk eğitim sistemini ortaya çıkan yeni gelişmeler doğrultusunda yönlendiren yapılanmaların başında Mili Eğitim Şuraları gelmektedir. Şuralarda eğitim ve öğretimle ilgili konularda görüşmeler yapılarak tavsiye niteliğinde kararlar alınmaktadır. Eğitimle ilgili yapılan düzenlemelerin birçoğu genellikle şuralarda ele alınmış ve tartışılmıştır. Günümüze kadar toplam 19 kez Milli Eğitim Şurası yapılmıştır. 1-3 Aralık 2021 tarihlerinde toplanacak olan 20. Millî Eğitim Şûrası'nın başlığının "Eğitimde Fırsat Eşitliği" olacağı belirtilmiştir. Aynı zamanda şûrada 'Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretimde Fırsat Eşitliği', 'Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi' ve 'Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi' konularında özel ihtisas komisyonu kurulacağı belirtilmiştir. Bu araştırmada 20. Milli Eğitim Şurasında ele alınacak konulara ilişkin mesleki eğitim öğretmenlerinin beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özellikle 'Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi' başlığı araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Nitel desende tasarlanan araştırmada, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler Google formlar üzerinden online olarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale il merkezinde ve Balıkesir il merkezinde mesleki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Verilerin analizinde nitel araştırmaların çözümlenmesinde sıklıkla kullanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada sorulara verilen cevapların dökümü yapılarak soru bağlamları çerçevesinde temalar oluşturulacak ve ayrıca ortaya çıkan temalar doğrudan yapılan alıntılarla da desteklenecektir. Araştırma verilerin analizi aşamasında olup sonuçlara detaylı olarak bildiride yer verilecektir. Araştırma sonuçlarının özellikle mesleki eğitimin iyileştirilmesi hususunda öneriler sunarak 20. Milli Eğitim Şurasında alınacak kararlara rehberlik etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, 20. Milli Eğitim Şurası, Öğretmen Beklentileri, Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi

Salgın Dönemlerinde; Uzaktan Öğrenim, Hibrit Öğrenim Modelleriyle Karşılaşan Ortaokul Yöneticilerinin Ders Program Tasarımı Uygulamalarına Yönelik Düşüncelerinin İncelenmesi Ve Bir Model Önerisi

Mehmet Bulut [1,*] & Pelin Kanten [2]

[1] Disiplinlerarası Davranış Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Yönetim ve Organizasyon Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

mehmetbulut18@gmail.com

Özet

Bu araştırma, Covid-19 salgını nedeniyle yeni öğrenim modelleriyle karşılaşan ortaokul yöneticilerinin yaşanan süreçteki sorunlara yönelik düşüncelerinin incelenmesi, salgın ve afet durumlarına yönelik hazır öğrenim modellerinin olmaması, okullarda hazırlanan afet ve eylem planlarının revize edilerek model önerisi sunma amacını içermektedir. Bu araştırmada nitel araştırma modeli ve modele bağlı olarak olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın Kapsamı; Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan ortaokul yöneticileridir. Örneklem olarak amaçlı örneklem modeli tercih edilmiş olup Bandırma ortaokullarında görevli 16 ortaokul yöneticisi seçilmiştir. Araştırma, 16 ortaokul yöneticisine nitel yöntemle ve görüşme formu bağlamında yöneltilen sorulara verilen yanıtların içerik analiziyle sınırlıdır. Çalışmada, salgın ve afet durumları için uygulanabilir hazır model planlamalarının olmayışının önemli bir sorun olduğu, süreç içinde verilen ani kararların tedirginlik ve bilinmezlik oluşturduğu, ailelerin sosyo- ekonomik nedenlerden dolayı internet ve bilgisayar ihtiyaçlarının bulunduğu, kalabalık sınıflarda hibrit öğrenme modelinin sınıf seyreltme nedeniyle öğretmen ihtiyacı ve ya ücret oluru sorununa sebep olduğu, destekleme ve yetiştirme kurslarının uzaktan işlenememesinin kesintilere neden olduğu, uzaktan öğrenimin devamsızlık, takip ve güvenlik sorunlarına sebep olduğu, uzaktan öğrenimin teknik olarak internet altyapı sorunları bulunduğu sonuçlarına varılmıştır. Araştırma sonunda; okulların "Afet Acil Eylem Planları" revize edilerek uygulanabilir ders program taslaklarının planlara eklenmesi, uzaktan öğrenimde eşitliği sağlayabilmek için çalışmalar yapılması, kurs yönetmeliğinin güncellenmesi, kalabalık sınıflar sorununun çözüme kavuşturulması ve seçmeli derslerin yeniden yapılandırılması gerekliliği ile uzaktan öğrenimin öğretmen ihtiyacı olan bölgelerde, veli eğitimlerinde ve hizmet içi eğitimlerde kullanılabileceği, sanat-spor ve tasarım derslerinin uygulamalı olarak işlenmesinin faydalı olacağı, yönetici ve öğretmenlere yaşanılan stresten dolayı desteğin gerekliliği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kriz ve Afet Yönetimi, Eğitim-Öğretim, Eğitim Programı, Ders Program Tasarımı, Hibrit Öğrenme, Uzaktan Öğrenme.

Pisa Matematik Maddelerinin Bifactor S-1 İle Modellenmesi

Fulya Barış Pekmezci

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Yozgat Bozok Üniversitesi

fulyabaris@gmail.com

Özet

Ortak köklü (Testlet) maddeler sınıf içi ölçmelerden geniş ölçekli testlere kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Ortak köklü maddelere ilişkin parametre kestirimleri ise Madde Tepki Kuramı (MTK) modelleri (testlet ve bifactor) aracılığıyla yapılmaktadır. Ortak köklü madde parametrelerinin kestirilmesi üzerine Ayan ve Barış Pekmezci (2021)'nin PISA'da kullanılan ortak köklü (testlet) maddeleri kullanarak yaptıkları araştırmalarında; tek boyutlu MTK modelinin iki faktör (bifactor) modele oldukça yakın uyum verdiği sonucuna ulaşmışlardır. Ayan ve Barış Pekmezci (2021), ortak köklü maddelerin analizlerde kullanılması durumunda eğer maddelere ilişkin (kök ve seçenek bilgileri) bilgiler bulunmuyorsa araştırmacıların hem spesifik hem de genel faktörler için açıklanan varyans oranlarının incelenerek kullanılacak modele karar vermeleri gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Araştırmanın dikkat çekici bulgularından biri matematik testinde açıklanan varyansı yüksek olan iki faktör bulunması ve bunların dışındaki faktör varyanslarının oldukça düşük (%0.40 ve %0.10) olmasıdır. Bu bulgudan hareketle mevcut araştırmanın amacı Ayan ve Barış Pekmezci (2021)'nin araştırmalarında kullandıkları PISA matematik verisinin matematik analizi sonucunda ortaya çıkan spesifik faktörlerin iki faktör (bifactor) modelden daha esnek bir model olan Bifactor S-1 modeli ile yeniden modellenmesidir.

Bu araştırma kapsamında PISA 2018 matematik verisine ait kitapçık 11 (booklet 11) kullanılmıştır. Kitapçık 11'de toplamda 24 madde bulunmaktadır. Bunlar: iki tane 2 maddeli ortak köklü, üç tane 3 maddeli ortak köklü, bir tane 4 maddeli ortak köklü ve yedi bağımsız madde bulunmaktadır.

Verinin tek boyutlu ve çok boyutlu kestirimleri ve Bifactor S-1 modelinin kestirimi MPLUS-7 aracılığıyla yapılmıştır. Bifactor S-1 model analizi sonucunda değerinin anlamlılık değeri (p=0.103), 0.05'ten küçük olduğu için model veri uyumunun sağlandığı söylenebilir. Mplus 7 programının verdiği uyum indeksleri incelendiğinde; RMSEA= 0.057 (0.056< CI<0.059), CFI= 0.922, TLI=0.897, SRMR=0.046 olup modelin veriye uyumunun oldukça iyi olduğu gözlemlenmiştir (Bentler, 1990; Browne ve Cudeck, 1993; Hu ve Bentler, 1999). Son olarak MPLUS kategorik değişkenlerin modellendiği analizlerde ek bir uyum indeksi olan WRMR'yi çıktı dosyalarında vermektedir. WRMR değeri örneklem büyüklüğü ile doğru orantılı şekilde artma eğilimi göstermesinden ve ayrıca yorumlanabilir bir üst limitinin olmamasından kaynaklı genellikle tutarlı bir uyum indeksi olarak görülmemekte ve diğer uyum indekslerinin kabul edilebilir olduğu durumlarda kullanılmamaktadır (DiStefano vd., 2017).

Sonuç olarak spesifik bir faktör oluşturabilecek varyansa sahip olmayan maddelerin doğrulayıcı faktör analizinde modellenmesi Bifactor S-1 modelleri ile mümkün olabilir. Bunun için öncelikle ortak varyans ve spesifik varyanslar hesaplanmalı ve spesifik varyansları düşük olan değişkenler sadece genel faktör altında toplanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: PISA, ortak köklü maddeler, Bifactor S-1

Düşünme Üstüne Düşünme: Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları ile Metakognitif (Üstbilişsel) Düşünme ve Ruminatif Düşünce Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelemesi

Levent Göller [1] & Fatmagül Gürbüz [1,*]

[1] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Trakya Üniversitesi
fatmagulgurbuz@trakya.edu.tr

Özet

Literatürde bireyin kendini olumlu olarak algılaması, kendinden memnun olması, kendini gerçekçi olarak değerlendirerek güçlü ve sınırlı yanlarının farkında olması anlamlarına gelen psikolojik iyi oluş ile ilişkili değişkenleri incelemek üzere yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmada da, üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları ile metakognitif (üstbilişsel) düşünme ve ruminatif düşünce düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmaktadır. Çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 175 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını belirlemek için Telef (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği", üstbilişsel inançlar, yargılar ve süreçleri incelemek için Tosun ve Irak (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan "Üstbiliş Ölçeği-30" ve ruminatif düşünce biçiminlerini değerlendirmek amacıyla Karatepe (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan "Ruminatif Düşünce Biçimi Ölçeği" kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada, analiz aşamasında betimsel istatistikler, bağımsız örneklemler için t-testi, Mann Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bulguları, öğrencilerin metakognitif düşünme düzeyi yükseldikçe psikolojik iyi oluşlarının düştüğünü göstermektedir. Ek olarak, ruminatif düşünce düzeyi yüksek olan öğrencilerin metakognitif düşünme düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcı grubunun psikolojik iyi oluşları cinsiyet, yaş, sınıf ve psikolojik tanı alma / almama durumuna göre değişmemektedir. Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin "olayların değerlendirilmesini etkileyen düşüncelere ilişkin bazı olumsuz inançlara sahip olma" olarak tanımlanan üstbilişleri ile psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu ve bu üstbilişlerin ruminatif düşünceler ile anlamlı ve pozitif ilişkiye sahip olduğu söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Psikolojik İyi Oluş, Metakognitif Düşünme, Ruminatif Düşünce.

Terapötik Hikaye Kullanımının Çocukların Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Etkisi

Kübra Yaşar Yılmaz [1,*] & Rahşan Siviş Çetinkaya [2]

[1] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bursa Uludağ Üniversitesi

[2] Pdr Bursa Uludağ Üniversitesi

kubrayasar88@gmail.com

Özet

Bu araştırmada, terapötik hikaye kullanımının çocukların öğrenilmiş güçlülük düzeylerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Bursa İli Yıldırım İlçesi'nde resmi ilkokula devam eden 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın ilk aşamasında 4. sınıfa devam eden 129 (Kız = 66, Erkek=63, Yaş Ortalaması = 10) öğrenciye Kişisel Bilgiler Formu ve Çocuklar İçin Kendini Denetleme Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında araştırmacı tarafından hazırlanan psikoeğitim programına katılmak isteyen öğrenciler velilerinin onayı alınarak psikoeğitim programına dahil edilmiştir. Araştırmada öntest – sontest kontrol gruplu yarı deneysel desenlerden eşleştirilmiş desen kullanılmıştır. Araştırmanın modeli hem nitel hem de nicel verilere dayanan karma desendir. Araştırmaya katılan bireyler yarı deneysel desene uygun olarak eşleştirilerek deney, plasebo ve kontrol gruplarına atanmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasına 27 öğrenci katılmış, her grupta 9 öğrenci yer almıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni öğrenilmiş güçlülük psikoeğitim programı, bağımlı değişkeni ise katılımcıların öğrenilmiş güçlük düzeyidir. Araştırmada veri analizi için nonparametrik testler kullanılmıştır. Deney, kontrol ve plesabo grupları arasında anlamlı farkın olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile sınanmıştır. Öğrenilmiş güçlülük psikoeğitim programının deney grubuna uygulanmasının ardından, ön test ve son test puanları arasındaki farkın anlamlılığı için Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılmıştır. Son testin ardından deney grubu üyeleri ile odak grup görüşme tekniği kullanılarak görüşülmüştür. Araştırmanın nicel bulguları deney grubunun öğrenilmiş güçlülük son test puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde yüksek çıktığını göstermiştir. Odak grup görüşme sonucunda elde edilen nitel veriler psikoeğitim sürecinin katılımcıların problem çözme, stresle baş etme ve sosyal becerilerine katkı sağladığına, özgüven, özdisiplin ve olumlu duyguları artırdığına ilişkin olumlu geri bildirimlere işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenilmiş Güçlülük, Öğrenimiş Çaresizlik, Öyküsel Terapi

Annelere Uygulanan Duygusal Okuryazarlık Psiko-Eğitim Programının Annelerin Duygusal Okuryazarlık Becerilerine Etkisi

Turnel Altan [1,*] & Rahşan Siviş Çetinkaya [2]

[1] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bursa Uludağ Üniversitesi

[2] Pdr Bursa Uludağ Üniversitesi

turnel90@hotmail.com

Özet

Yaşamla başlayan duygular yaşam boyu gelişir ve zenginleşir. Duygusal okuryazarlık bireyin duygularının farkında olması, anlaması, duygularını yönetmesi ve uygun bir biçimde ifade etmesidir. Ebeveyn olarak annelerin duygular konusunda farkındalık ve beceri kazanmalarının hem kendi bireysel gelişimleri hem de çocuklarının duygusal gelişimleri açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada 3-6 yaş dönemde çocuğu olan annelere duygusal okuryazarlık psiko-eğitim programı uygulanarak duygusal okuryazarlık becerilerini artırmak amaçlanmıştır. Eşleştirilmiş grup deneysel deseni kullanılarak gönüllü katılımcılardan (N= 36) deney, plasebo ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Verilere Duygusal Okuryazarlık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile ulaşılmıştır. Hazırlanan duygusal okuryazarlık psiko-eğitim programı deney grubuna, duygusal okuryazarlıktan bağımsız eğitim içeriği ise plasebo grubuna haftada 1 kez 90 dakika olmak üzere 8 hafta çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Deney, plasebo ve kontrol grubu ön-test ve son-test duygusal okuryazarlık puanlarına göre karşılaştırılmıştır. Ayrıca, katılımcıların grup yaşantısına ilişkin değerlendirmeleri, deney grubu üyelerinin katıldığı bir odak grup görüşmesi ile araştırılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre; deney grubu katılımcılarının duygusal okuryazarlık düzeylerine ilişkin son-test ve ön-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Odak grup görüşmesi sonucunda elde edilen nitel veriler, grup yaşantısının olumlu duygulara yol açmasına, duyguları tanıma, anlama ve ifade etme konusunda becerilerin kazanımına ve bu kazanımları annelerin çocukları ile iletişimine yansıttıklarına ilişkin olumlu geri bildirimlere işaret etmiştir. Bulguların araştırma ve uygulama açısından anlamının tartışılarak önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Duygu, Duygusal Okuryazarlık, Anne, Ebeveyn.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyondan Etkilenmeleri Konusunda Anne ve Öğretmen Görüşleri (Kosova Örneği)

Esen Spahi Kovaç [1,*] & Ayda Çesko [2]

[1] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

[2] Okul Öncesiöğretmenliği Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

esenspahi@hotmail.com

Özet

Araştırma, okul öncesi eğitimine devam eden çocukların haftalık televizyon izleme sürelerini ve televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Prizren il merkezinde bulunan devlet ve özel okul öncesi kurumlarında Türkçe eğitim gören çocuklar, bu çocukların anneleri ve Türkçe eğitim veren öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcıların görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen Kayıt Formu, Anne Görüş Formu ve Öğretmen Görüş Formu ile Prizren il merkezinde Türkçe eğitim veren 4 devlet ve 3 özel okul öncesi eğitim kurumunda uygulanarak alınmıştır. Verilerin toplanması için katılımcılara verilen Formalardan 105 Anne Görüş Formu ile Öğretmen Görüş Formu değerlendirmeye alınmıştır. Kayıt Formu çocuğun günlere göre haftalık televizyon izleme süreleri ile ilgili bilgileri elde etmek üzere hazırlanmıştır. Anne Görüş Formu; çocukların hangi programlardan olumsuz yönde etkilendiğini ve hangi davranışlarının nasıl etkilendiğini belirlemek amacıyla '*evet -hayır* ' şeklinde cevaplamak suretiyle 12 sorudan oluşmaktadır. Öğretmen Görüş Formu; aynı şekilde öğrencilerin çocukların hangi programlardan olumsuz yönde etkilendiğini ve hangi davranışlarının nasıl etkilendiğini belirlemek amacıyla '*evet -hayır* ' şeklinde cevaplamak suretiyle 12 sorudan oluşmaktadır. Anne ve öğretmenlere uygulanan formlardan elde edilen veriler SPSS 16.00 paket programı kullanılarak incelenmiş olup verilerin analizi ise Betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak (frekans ve yüzdelikler) değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi dönemi çocuklarının haftalık televizyon izleme sürelerine bakıldığında okul öncesi dönemi çocuklarının annelerinin görüşlerine göre en fazla izlediği programların başında çizgi filmler, ikinci sırada yarışma programları, üçüncü sırada dizi filimler izledikleri en az ise haber programlarını ve magazin programlarını izledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin bir kısmı çocukların çizgi filim ve dizi filim programlarından olumsuz yönde etkilendikleri yönünde görüş bildirirken, diğer bir kısmı ise çocukların reklamlardan, haber, magazin, spor ve çocuk programlarından olumsuz yönde etkilenmedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Televizyon programlarının okul öncesi dönemi çocuklarının beslenme davranışlarının etkilenmelerine ilişkin annelerin büyük bir kısmı çocuklarının televizyon izleyerek yemek yemeyi istedikleri yönünde görüş bildirirken, aynı zamanda çocuklarının televizyonda reklamlarında gördükleri ürünlerini almak istedikleri, çocuklarının televizyonda izledikleri karakterleri taklit ettikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan annelerin büyük bir kısmı televizyon izlemenin çocuklarının konuşma becerisini geliştirdiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ise büyük bir kısmı çocukların çizgi filim, dizi filim, reklam, magazin, spor ve çocuk programlarından olumsuz yönde etkilendikleri yönünde görüş bildirirken, diğer kısmı ise haber programlarından etkilenmedikleri yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Televizyon programlarının okul öncesi dönem çocuklarının beslenme davranışlarının etkilenmelerine ilişkin öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin televizyonda gördükleri zararlı yiyecekleri yemek istediklerini, televizyonda gördükleri hazır yiyeceklere ilgi duydukları ve televizyondan sevdikleri bir karakter sayesinde sevmedikleri yiyecekleri yemeye başladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen görüşlerine bakıldığında televizyon programlarının okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışlarının etkilenmelerine ilişkin öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin televizyonda gördükleri karakterleri taklit ettiğini, televizyonda gördüğü davranışları sergilediklerini ve oyuncaklara karşı televizyonda gördüğü davranışları sergilediği yönünde görüş bildirdikleri ve televizyon programlarının çocukların kullandıkları dile yansıdığını izledikleri programlarda kullanılan olumlu veya olumsuz kelimeleri günlük yaşantılarında kullandıkları yönünde görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Televiyon Etkisi

2018 Fen Bilimleri Öğretim Programının Dijital Yetkinlikler Açısından Değerlendirilmesi

Emine Eren [1,*] & İlbilge Dökme [2]

[1] Fen Bilgisi Eğitimi Gazi Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Öğretmenliği Gazi Üniversitesi

emneern1@gmail.com

Özet

Tüm dünyayı saran COVİD-19 virüsü ile birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da hızlı bir dijital dönüşüm zorunlu hale gelmiştir. Dünyada ve ülkemizde eğitim dijital ortamlarda sürdürülmektedir. Bu durum hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin sahip olması gereken dijital yetkinliklerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada mevcut Fen Bilimleri Öğretim Programı'nda (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) yer alan kazanımların dijital yetkinlik bağlamında incelenip değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Fen Bilimleri Öğretim Programı'nda yetkinlikler başlığı altında sekiz anahtar yetkinlik yer almaktadır. Bunlar; ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, insiyatif alma ve girişimcilik, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, öğrenmeyi öğrenme, ve dijital yetkinliktir. Bu çalışmada Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nde (AYÇ) yer alan dijital yetkinlik kavramı ve bu yetkinliğin beş alt boyutu baz alınmıştır. AYÇ'ye göre dijital yetkinliğin 5 alt boyutu "bilgi ve veri okuryazarlığı", "iletişim ve işbirliği", "dijital içerik oluşturma", "güvenlik" ve "problem çözme" olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada bulgulara, doküman incelemesi yoluyla betimsel analiz yapılarak ulaşılmıştır. Mevcut Fen Bilimleri Öğretim Programı'nda yer alan 302 kazanımdan doğrudan dijital yetkinlikler ile ilişkili sadece bir kazanım belirlenmiştir. Ayrıca dijital yetkinliklerle dolaylı olarak ilişkili 20 kazanım tespit edilmiştir. Bu kazanımların hangi sınıf düzeyine ve hangi konu alanına ait olduğu bulgular ve tartışma kısmında detaylı olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen Bilimleri, Dijital Yetkinlik, Öğretim Programı

Fen Eğitiminde Kullanılan STEM Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Emine Eren [1,*] & İlbilge Dökme [2]

[1] Fen Bilgisi Eğitimi Gazi Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Öğretmenliği Gazi Üniversitesi

emneern1@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı 2014-2020 yılları arasında yayınlanan ve STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) uygulamalarının kullanıldığı ampirik çalışmaların incelenmesidir. Bu kapsamda yurt içinde yayınlamış ve fen eğitiminde STEM uygulamalarını içeren araştırmalar taranmıştır. Tarama, Tübitak ULAKBİM ve DergiPark adreslerinde, "STEM uygulamaları", "STEM etkinlikleri", "STEM atölye", "FeTeMM" ve "FeTeMM uygulamaları" anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterleri doğrultusunda 37 çalışmanın incelenmesine karar verilmiştir. Bu kriterlerin neler olduğu yöntem kısmında detaylandırılmıştır. Araştırmanın amacına uygun çalışmalar incelenmek üzere sınıflandırılmıştır. Ardından çalışmalar yöntem, yayın yılı, örneklem grubu, uygulamalarda kullanılan araç-gereçler, uygulamalarda kullanılan öğretim modeli ve STEM uygulamalarının etkisinin araştırıldığı bağımlı değişkenler açısından incelenmiştir. Fen eğitiminde STEM uygulamalarının kullanıldığı ampirik çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmalarda büyük oranda nitel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği görülmektedir. Öne çıkan diğer bir bulgu ise STEM uygulamaları ile gerçekleştirilen çalışmalarda büyük oranda kolay ulaşılabilir laboratuvar malzemelerin kullanılmış olmasıdır. Bununla birlikte teknoloji tabanlı robotik uygulamaların kullanımının az olduğu ve tercih edilen robotik uygulamalarının ise birkaç programla sınırlı olduğu ulaşılan diğer bir bulgudur. STEM uygulamalarında tercih edilen öğretim modelinde ise mühendislik tasarım döngüsünün sıkça tercih edildiği belirlenmiştir. STEM uygulamaları ile öğrencilerin akademik başarı, bilimsel süreç becerileri, problem çözme becerileri, motivasyon, öz yeterlilik algıları, ilgi ve tutumlarında olumlu etkilere sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: STEM Uygulamaları, Fen Eğitimi, STEM Eğitimi

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Lisans Programına Yönelik Görüşlerinin SWOT Analiziyle İncelenmesi

Ilgım Özergun [1,*], Serkan Timur [1] & Fatih Doğan [1]

[1] Fen Bilgisi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ilgim.ozergun@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışmayla fen bilgisi öğretmen adaylarının, fen bilgisi öğretmenliği programına yönelik görüşleri doğrultusunda ihtiyaç tespiti yapılması planlanmıştır. Çalışmanın yöntemini oluşturan SWOT Analizi yükseköğretim kurumları tarafından eğitim-öğretim kalitesinin yükseltilmesi amacıyla sıklıkla kullanılan bir analiz yöntemidir. SWOT analizinde, araştırılan kişinin veya durumun sahip olduğu güçlü (strenghts) ve zayıf (weaknesses) yönleri belirlemek ve aynı zamanda sahip olunan fırsatlar (opportunities) ve tehditleri (threads) tespit etmekte kullanılan bir analiz yöntemidir. Bu çalışmada, fen bilgisi öğretmenliği programının sahip olduğu güçlü ve zayıf yönleri ile programın sahip olduğu fırsatlar ve tehditler fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Betimsel nitelikteki bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Çalışma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 70 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, pandemi şartları dolayısıyla çevrimiçi olarak toplanmış ve içerik analizine tabii tutulmuştur. Böylelikle fen bilgisi öğretmenliği programına dair güçlü ve zayıf yanlar ile, fırsat ve tehditler katılımcı görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın ilk bulgularına göre, programın güçlü yönleri hem teorik hem de uygulamalı mesleki ve alan bilgisi dersleri olarak değerlendirilmiştir. Zayıf yönleri ise pandemiye bağlı olarak öğretim üyeleriyle ve bölüm arkadaşlarıyla etkileşim azlığı ile ödevlerin çokluğu olarak belirtilmiştir. Programın olanakları olarak, alan derslerinde ders planları ve ders materyalleri hazırlanarak öğretmenlik mesleğine deneyimlemeleri fırsat olarak belirtilmiştir. Kamu kurumlarına öğretmen atamalarının azlığı ile özel kurumların çalışma şartlarının zorlukları dışsal faktörlere bağlı tehditler olarak nitelendirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, fen bilgisi öğretmenliği programının zayıf yönleri azaltılıp güçlü yönleri geliştirilerek programın niteliği arttırılmasına yönelik bir ihtiyaçların tespiti yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fen Bilgisi Eğitimi, Öğretmen Eğitimi, SWOT Analizi,

Pandemi Sürecinde Ortaokul Öğrencilerinin Çevresel Farkındalıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Yakup Avcı [1,*] & Yusuf Sülün [2]

[1] Fen Bilgisi Öğretmenliği Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Eğitimi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

yakupavci4875@gmail.com

Özet

Çevre sorunlarının en başında insan kaynaklı faaliyetler gelmektedir. İnsan kaynaklı faaliyetler sonucunda doğal çevre olumsuz etkilenmektedir. Pandemi sürecinde insanlar evlere kapandığı için çevre kirliğinin azaldığı görülmüştür. Bu nedenle insanların çevresel farkındalık kazanması gerekmektedir. Çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin çevre farkındalıklarının ne düzeyde olduğu ve çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ailenin yaşadığı yer) göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Burdur ilinde eğitim öğretim görmekte olan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Burdur ilinde eğitim öğretim görmekte olan uygun örneklem ile seçilmiş 304 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 202'si kız 102'si erkektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgiler ve Çevresel Farkındalık Ölçeği içeren anketten yararlanılmıştır. Anket soruları Google Form üzerinden oluşturularak link yoluyla katılımcılarla paylaşılmış ve veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde SPPS 22 paket programı kullanılmıştır. Demografik veriler için frekans ve yüzde hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçeğin alt faktörleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman Rho testi yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için ikili grupların arasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup ortalamalarını karşılaştırmak için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda ortaokul öğrencilerinin çevresel farkındalık düzeyleri cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ailenin yaşadığı yer değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermezken sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kızların çevresel farkındalıklarının erkeklere göre yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çevresel farkındalıklarını arttırmak için okullarda çevre eğitimi verilmeli ve çevreyi korumaya yönelik faaliyetler düzenlenmelidir. Çocukların çevresel farkındalıklarını arttırmaya yönelik eğitimler planlanmalıdır. Çocuklara çevre eğitimi küçük yaştan itibaren verilmelidir. İnsanlar ve özellikle ebeveynler çevre konusunda bilinçlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Eğitimi, Çevresel Farkındalık

10. Sınıf Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde "Fizik Öğretmeni" Kavramına İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Belirlenmesi

Sevim Bezen [1,*] & Celal Bayrak [1]

[1] Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Hacettepe Üniversitesi
sevimbezen@gmail.com

Özet

Eğitim sistemi öğrencilerden, öğretmenlerden ve öğretim programından oluşmaktadır. Bu üç temel öğe eşgüdümlü çalıştığında eğitimde başarıya ulaşılabilmektedir. Ancak öğretmenlik mesleğinin bu noktada hiç şüphesiz ayrı bir öneme sahip olduğu da bilinmektedir. Çünkü eğitim sürecinin belirleyicisi olan öğretmenler günümüz koşullarına ve teknolojik şartlara bağlı olarak sürekli değişmekte ve gelişmektedirler. Bu durumun son yıllarda öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile birlikte uzaktan eğitim sürecine dahil olmaları ve öğretimi çevrim içi ortamda gerçekleştirmeleri ile devam ettiği bilinmektedir. Dolayısıyla günümüz şartlarında ortaöğretim kurumlarında ilk kez gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde farklı alanlarda görev yapan öğretmenlerin alanlarının işlevlerini yerine getirebilmelerinde eğitim sistemi içerisinde yer alan öğrenci algısının da ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecine katkı sağlayabilmek için öğrencilerin farklı alanlarda görev yapan öğretmenlerine yönelik bilişsel yapılarının belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada 10. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde "fizik öğretmeni" kavramına yönelik bilişsel yapılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması ile desenlenmiştir. Araştırma Anadolu lisesinin 10. sınıfında fizik dersinin öğrenimini çevrim içi ortamda gören 66 gönüllü öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklemeye uygun seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Kelime ilişkilendirme testinde öğrencilere "fizik öğretmeni" anahtar kavramı sunulmuş ve öğrencilerin anahtar kavram ile ilgili bir dakika içerisinde akıllarına gelen ilk 10 kelimeyi yazmaları, bu anahtar kavram ile ilgili bir de cümle kurmaları istenmiştir. Bu şekilde araştırmada öğrencilerin "fizik öğretmeni" anahtar kavramı ile ilgili onlara çağrışım yapan cevap kelimelerinin ve bilişsel yapılarında anahtar kavramla kurdukları ilişkinin belirlenmesi istenmiştir. Araştırmada veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu bağlamda veriler öncelikle ayrıntılı olarak incelenmiş, ardından en çok ifade edilen cevap kelimelerinden başlayarak en az ifade edilene doğru ilerleyen bir liste oluşturulmuştur. Daha sonra bu listede anlamlı ve birbiriyle ilişkili olan cevap kelimeleri bir araya getirilmiş ve araştırma verileri toplam altı kategori altında toplanmıştır. Her bir kategoride yer alan cevap kelimelerinin özellikleri dikkate alınarak kategoriler isimlendirilmiş ve veriler frekans tabloları altında sunulmuştur. Ayrıca öğrencilerin cevap kelimelerinden yola çıkılarak kurdukları cümleler arasından her bir kategoriyi temsil edecek cümleler belirlenmiştir. Araştırmada geçerlik ve güvenirlik kapsamında elde edilen veriler iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar verileri birbirlerinden bağımsız olarak analiz etmiş ve uzmanların arasındaki uyumun %96 olduğu

belirlenmiştir. Araştırma sonucunda uzaktan eğitim sürecinde "fizik öğretmeni" anahtar kavramına ilişkin öğrenciler tarafından 43 cevap kelimesinin üretildiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin anahtar kavrama yönelik en çok zeki, eğlenceli ve sunum cevap kelimelerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Altı kategori içerisinden cevap kelimelerinin en çok öğretmen niteliği kategorisi altında yer aldığı saptanmıştır. Ayrıca araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde fizik öğretmeni kavramını heyecan ve sevgi gibi cevap kelimeleri ile ilişkilendirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bu süreçte öğretmenlerini dolayısıyla fizik dersini sevdikleri ve bu durumun onların öğrenme isteklerini olumlu yönde etkilediği akla gelmektedir. Sonuç olarak öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde fizik öğretmenlerine ilişkin olumlu bir bilişsel yapıya sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda ilerleyen araştırmalarda alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin etkililiği göz önünde bulundurularak, fizik eğitimi alanında bilişsel yapıyı ortaya çıkarmada kelime ilişkilendirme testi gibi farklı ölçme araçlarının kullanımı ile alana farklı bir bakış açısı kazandırılması ve bu araçların kullanımının yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel Yapı, Fizik Öğretmeni, Kelime İlişkilendirme Testi, Uzaktan Eğitim.

Ortaöğretim Fen Bilimleri 7.Sınıf Ders Kitabının Kimya Konuları Yönünden İncelenmesi Ve Öğretmen Görüşleri

Gamze Günal [1,*] & Yusuf Sülün [2]

[1] Fen Bilgisi Öğretmenliği Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Eğitimi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

gunalgamze97@gmail.com

Özet

Fen okuryazarı bireyler yetiştirmek için öğretmenlerden öğrencilerinin doğru bilgilere ulaşmalarına rehberlik etmeleri; edindikleri bu bilgileri günlük yaşamlarında uygulayabilecek beceriler kazandırmaları beklenmektedir. Öğretim programları ve ders kitapları öğretmenler için öğrencilere hangi bilimsel kavramların öğretileceğine yönelik yol göstermektedir. Bu anlamda yapılan çalışmalar ders kitaplarının kavram öğretiminde oldukça önemli bir rol üstlendiğine işaret etmektedir. 2003-2004 eğitim öğretim yılından itibaren ücretsiz olarak dağıtılan ders kitapları; öğretmen ve öğrencilerin ders süresinde ve ders dışı çalışmalarında en çok yararlandıkları kaynaklardan bir tanesidir. Bu çalışmanın amacı, 2018 fen bilimleri dersi öğretim programına göre hazırlanmış ortaokul 7. sınıf ders kitabında yer alan 'Saf Madde ve Karışımlar' ünitesinin kimya açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesidir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim çalışması olarak yürütülmüştür. Olgu bilim araştırmalarında kullanılan veri toplama araçlarından biri görüşmedir. Bu çalışmada öğretmenlerin düşüncelerinin ortaya çıkarılması amaçlandığı için nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmıştır. Muğla ili Fethiye ilçesi ortaokullarında görev yapan 7. sınıf fen bilimleri ders kitabını kullanan 12 öğretmen ile mülakat yapılmıştır. Örneklem seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örneklem seçimi; konu ile ilgili tecrübeye sahip, ders kitabını kullanmış ya da kullanmakta olan öğretmenler olduğu için seçilmiştir. Öğretmenler ders kitabının ölçme değerlendirme konusunda yetersiz kaldığı ile ilgili eleştirilerde bulunmuşlardır, eski sistemde yer alan çalışma kitaplarının tekrar kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca kitabın LGS sistemine de uygun bulunmamış daha çok sınav sistemine uygun olması gerektiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ders Kitabı İnceleme, Fen Bilimleri Ders Kitabı, Fen Bilimleri Programı

Felsefe İle Zenginleştirilmiş Ortaokul Fen Bilimleri Dersinin Öğrencilerin Bilimsel Yaratıcılıklarını Geliştirmedeki Rolü: Öğretmen Görüşleri

E. Nihan Acar Üver [1,*] & Dilek Zeren Özer [2]

[1] Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bursa Uludağ Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi

e.nihanacar@gmail.com

Özet

Felsefe, toplumda, işlevi net anlaşılamamış bir disiplindir. Bireyler, felsefe disiplininin sadece eski Antik Yunan konuları ile uğraştığına yönelik yanlış ve yaygın bir düşünceye sahiptir. Felsefenin işlevini azaltan bu düşünce biçiminin aksine, aslında felsefe, bilginin peşine düşmeyi, her nerede ve kim tarafından ortaya konulmuş olursa olsun, onu elde etmeyi, bilgiyle dost olmayı öngörmektedir. Felsefenin bu uğraşısı bazıları için, zihni meşgul etmesi nedeniyle, oldukça meşakkatli gibi görünmektedir. Oysa felsefe bir düşünme yöntemidir. Çaba gerektirir ve eleştireldir. Düşünme yönteminin öğretilmesi Türk Milli Eğitim sisteminde felsefi öğretimi ile gerçekleştirilmeye çalışılsa da bir takım sorunların olduğu çalışmalarda ifade edilmektedir. Felsefe derslerinde, öğrencilere verilen serbest tartışma alanında, çocuklar derin düşünmeye sevk edilir ve bunu yaparken felsefi bakış açısı ile eleştirel düşünme, çıkarımda bulunma, anlamlandırma, muhakeme yapma gibi düşünme becerileri de desteklenir. Düşünce eğitimi olarak felsefe, bilimsel konular üzerinde de düşünmeyi ve bunu yaparken sorunun ve konunun köküne inip çok boyutlu ve disiplinlerarası bir bakış sağlamalıdır. Fen bilgisi dersi, felsefe konusu kadar sıkıntılı olmamakla birlikte hayata dönüklüğü ve yaşantı temelli bir disiplin olması sebebiyle öğrenciler için daha işlevseldir. Öğrenci, Fen bilgisi dersinin çıktılarını sınıftan dışarı adımını attığı gibi görebilir. Doğa bilimleri, teknoloji, uzay ve evren gibi konularıyla Fen disiplini öğrencinin sınıfla dış dünya arasında bağı kolayca kurmasını sağlar. Çeşitli disiplinlerin bir araya gelmesi çocuğun hayatla ve kavramlarla bağını güçlendirecek ve böylelikle hayatı ve bilgiyi anlamlandırma noktasında bir adım öne geçecektir. Eğitimin nihai amacı, çocuğu hayata hazırlamaktır. Bu süreçte önüne çıkan sorunlar ve bu sorunlara üretecekleri çözümler, çocuk için bir eğitim çıktısı ve aynı zamanda hayata hazırlıktır.

Diğer yandan bireylerin aynı soruna farklı çözüm yolları üretebilmeleri onların yaratıcılıkları ile ilişkilidir. Felsefe temelli sorun çözmeyi öğrenme dolaylı olarak bilimsel yaratıcılığın gelişiminde etkilidir. Yaratıcı düşünmeyi öğrenen bireyler bu becerilerini bilimsel araştırmalar da dahil olmak üzere farklı alanlara transfer edebilirler. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı, Felsefe ile zenginleştirilmiş Fen Bilimleri dersinin ortaokul öğrencilerin bilimsel yaratıcılıklarını geliştirmedeki rolünün tespiti noktasında, alanında uzman öğretmenlerin görüşlerini incelemektir.

Araştırma, olgu bilim deseninde tasarlanmıştır. Katılımcılar, amaçlı örneklemelerden ölçüt örneklemesine göre seçilmiş olup aktif olarak çalışan 5 Fen Bilgisi öğretmeni, katılımcı örneklemi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşmeler

aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme verilerinin analizinde içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre katılımcılar, Fen Bilimleri derslerinin sınıflarda hali hazırda öğretimin nasıl gerçekleştirildiği ve ideal öğretimin nasıl olması gerektiği üzerinde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar, Felsefe disiplininin Fen Bilimleri dersine katkılarının olabileceği konusunda hemfikir olmakla birlikte derslerle zenginleştirilmesinin çeşitli nedenlerle uygulanmasının mümkün olmadığını/olamadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca felsefe disiplininin bilimsel yaratıcılığı geliştirmedeki rolüne yönelik görüşler irdelendiğinde öncelikle katılımcıların bilimsel yaratıcılık tanımını ifade etmede eksik/yanlış bilgilerinin olduğu görülmüştür. Bilimsel yaratıcılığının en iyi fen bilimleri derslerinde kazandırıldığı konusunda ortak görüş bildiren katılımcılar, felsefe ile zenginleştirilmiş fen bilimleri derslerinin bilimsel yaratıcılığı geliştirmedeki rolünü yönelik görüş bildirmede zorlanmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Görüşleri, Bilimsel Yaratıcılık, Felsefe, Disiplinler Arası Eğitim, Fen Bilimleri Eğitimi

Webquest Destekli Araştırma-Sorgulama Yaklaşımının Ortaokul 6.Sınıf Öğrencilerinin Güneş Sistemi ve Tutulmalar Ünitesi Akademik Başarılarına Etkisi

Uğur Bilir [1,*] & Zehra Özdilek [2]

[1] Fen Bilgisi Eğitimi Bursa Uludağ Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi

ugurbilir86@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, WebQuest destekli araştırma ve sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımının 6. sınıf öğrencilerinin Güneş Sistemi ve Tutulmalar Ünitesindeki akademik başarılarına olan etkisini araştırmaktır. Çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Çalışma, 2021-2022 öğretim yılında, 4 haftalık süreç içinde Bursa ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören 42 (Deney grubu = 21, Kontrol grubu = 21) 6. Sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan akademik başarı testi gerekli izinler alınarak MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu beceri temelli sorulardan seçilmiştir. Çoktan seçmeli olarak hazırlanan test 216 öğrenciye uygulanmış ve yapılan madde analizleri sonucu geçerli ve güvenilir olan 20 adet çoktan seçmeli sorudan oluşan akademik başarı testine son şekli verilmiştir. Akademik başarı testinin KR-20 iç tutarlılık katsayısı 0,87 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın verileri Akademik başarı testi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 22.00 paket programı ile analiz edilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiği için bağımlı gruplar t testini kullanılarak analizler yapılmıştır. Akademik başarı testi ön test puanı için deney ve kontrol grubunun farklılıkları incelenirken, iki grubun ortalamaları eşleştirilmiş örneklem t testi ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, WebQuest destekli araştırma ve sorgulamaya dayalı öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılığın olmadığı, deney grubu öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı ortaya çıkmıştır. WebQuest destekli araştırma ve sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımı ile ders alan deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı düzeyi, yenilenen Fen Bilimleri dersi öğretim programına dayalı öğrenme yaklaşımı ile ders alan kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. WebQuest destekli araştırma ve sorgulama yaklaşımı ile yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Webquest, Fen Bilgisi Eğitimi, Araştırma-Sorgulama Yaklaşımı, Akademik Başarı

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Laboratuvar Derslerine Yönelik Temel Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi

Dr. Gülşen Koçak

Kkef Fen Bilgisi Eğitimi Atatürk Üniversitesi

gulsen.demir@atauni.edu.tr

Özet

Öz-belirleme kuramında temel psikolojik ihtiyaçlar; yeterlik, ilişkili olma/aidiyet ve özerklikten oluşmaktadır. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının öğrenim görülen laboratuvar türü, sınıf seviyesi ve cinsiyet değişkenlerine göre temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi; yeterlik, aidiyet ve özerklik arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, kolay ulaşılabilir örneklem ile belirlenmiş olup 2021-2022 eğitim öğretim yılı Türkiye'nin kuzey doğusunda bulunan büyük bir devlet üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi, fen bilgisi öğretmenliği laboratuvar derslerinin bulunduğu 1. sınıf (fizik-kimya laboratuvarı), 2. sınıf (biyoloji laboratuvarı) ve 3. sınıf (fen öğretim laboratuvarı) derecelerinde bulunan 147 öğretmen adayından oluşmuştur. Katılımcıların % 38.1'i birinci sınıf, % 40.1'i ikinci sınıf ve % 21.8'i üçüncü sınıf fen bilgisi öğretmen adayıdır. Katılımcıların % 15.6'sı erkek, % 84.4'ü bayan öğretmen adayından oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının laboratuvar derslerine yönelik temel psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek için Gagné (2003) tarafından geliştirilen 'Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği' (Basic psychological needs scale) kullanılmıştır. Ölçek Durmaz (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçekte; aidiyet için 6 madde, yeterlilik için 8 madde ve özerklik için 7 madde bulunmaktadır. Durmaz (2012)'ın çalışmasında Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları özerklik için .72, aidiyet için .72 ve yeterlik için .65 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde, betimsel istatistiksel teknikler, korelasyon, çok değişkenli varyans analizi MANOVA kullanılmış olup, verilerin analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeterlik, Aidiyet, Özerklik, Laboratuvar, Fen Bilgisi Öğretmen Adayı

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Ders Başarılarının, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Derslerine Yönelik Tutumlarının incelenmesi

Barış Çetin

Temel Eğitim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

bcetin@comu.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ve fen bilimleri derslerine yönelik tutumları, sosyal bilgiler akademik basarisi, fen bilimleri akademik başarısı ve genel akademik başarının cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından incelemektir. Bu çalışmada, tarama modellerinden kesit alma tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Çanakkale il merkezinde bulunan 11 resmi ilkokullarında öğrenim görmekte olan 352 ilkokul dördüncü sınıf öğrenciler oluşturmuştur. Bu araştırmada, Ulu Kalın ve Topkaya (2014) tarafından geliştirilmiş olan "Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Fen Bilimleri Dersi Tutum Ölçeği" ile 2018-2019 bahar döneminde araştırmacı tarafından toplanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları şunlardır:

Sosyal bilgiler ders başarısı ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutum toplam puanları arasında 0.01 negatif düzeyde, sosyal bilgiler ders başarısı ile genel akademik başarısı arasında 0.01 pozitif düzeyde; sosyal bilgiler ders başarısı ile fen bilimleri ders başarısı arasında 0.01 pozitif düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Fen bilimleri ders basarisi ile fen bilimleri tutum toplam puanları arasında 0.05 pozitif düzeyde; fen bilimleri ders basarisi ile genel akademik basarisi arasında arasında 0.05 pozitif düzeyde; fen bilimleri ders basarisi ile sosyal bilgiler tutum toplam puanları arasında 0.01 negatif düzeyde ilişki belirlenmiştir

Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum toplam puanları 0.01 düzeyinde erkek öğrenciler lehine ve fen bilimleri dersine yönelik tutum toplam puanları 0.01 düzeyinde kızların lehine anlamlı fark belirlenmiştir. Fen bilimleri dersinin geneline ilişkin tutumlar alt faktör puanları, fen dersinin günlük yaşamına etkisine ilişkin tutumlar alt faktör puanları ve olumlu tutumlar alt faktör puanları kız öğrencilerin lehine 0.05 düzeyinde anlamlı fark belirlenmiştir. Sosyal bilgiler akademik başarısı, fen bilimleri akademik başarı ve genel akademik başarısı cinsiyet açısından anlamlı fark belirlenmemiştir.

Sosyal bilgiler dersine yönelik tutum toplam puanları ve fen bilimleri dersine yönelik tutum toplam puanları; "Fen bilgisi dersine geneline ilişkin tutumlar", " fen dersinin günlük yaşamına etkisine ilişkin tutumlar", "fen dersine ilişkin duyuşsal boyut", fen dersine ilişkin olumlu tutumlar" dört alt faktör puanları; sosyal bilgiler akademik başarısı, fen bilimleri akademik başarısı ve genel akademik başarıları öğrencilerinin yaşlarına göre farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Tutum ve Akademik Başarı

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Akademik Motivasyonlarının ve Genel Akademik Başarılarının incelenmesi

Barış Çetin

Temel Eğitim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
bcetin@comu.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının akademik motivasyonlarının ve genel akademik başarılarının cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından incelemektir. Bu çalışmada, tarama modellerinden kesit alma tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, ülkemizin batısında bulunan bir üniversitede öğrenim görmüş olan 89 kız ve 35 erkek toplam 124 sınıf öğretmeni aday oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 21 ile 24 arasındadır. Bu araştırmada, Eymur and Geban (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Akademik Motivasyon Ölçeği" ve kişisel bilgi formu ile araştırmanın verileri toplanmıştır. Bu ölçek 7 alt faktör, 28 madde ve beşli likert tipi seçeneğinden oluşmaktadır. Her alt faktörde 4 madde bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; İçsel Motivasyon Bilme, İçsel Motivasyon Başarma, İçsel Motivasyon Hareket, Dışsal Motivasyon Tanınma, Dışsal Motivasyon Kendini İspat, Dışsal Motivasyon Düzenleme ve Motivasyonsuzluk. Ölçekten alınabilecek en düşük 28 en yüksek 140 puandır. Ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır. "Akademik Motivasyon Ölçeği"nden elde edilen puanlarının aritmatik ortalamaları toplamı ve alt boyutların aritmatik ortalamaları toplamı ile ilgili işlemler SPSS 26.00 istatistik programı kullanılarak hesaplanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının "Akademik Motivasyon Ölçeği" nden elde edilen toplam ve alt faktör puanları, "Genel Akademik Başarı" için Kolmogorov-Smirnov tekniği ile normallik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, "Akademik Motivasyon Ölçeği" nden elde edilen toplam puanlar normal dağılırken; "Akademik Motivasyon Ölçeği" nin alt faktör puanları ve genel akademik başarıları normal dağılmadığı görülmüştür.

Sınıf öğretmeni adaylarının akademik motivasyon toplam puanları ile cinsiyetleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için parametrik test olan t-testi kullanılırken; genel akademik başarıları ve akademik motivasyon alt faktör toplam puanları cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için nanparametrik test olan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik motivasyon toplam puanları yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik test olan tek yönlü varyans analizi (ANOVA); genel akademik başarı ve akademik motivasyon alt faktörler toplam puanları yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için nanparametrik test olan Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçları şunlardır: "Dışsal Motivasyon Düzenleme" ve "Dışsal Motivasyon Kendini İspat alt faktör toplam puanları ve genel akademik başarılar kız öğrencilerin lehine farklılaşmıştır. "İçsel Motivasyon Bilme", "İçsel Motivasyon Başarma", "İçsel Motivasyon Hareket", "Dışsal Motivasyon Tanınma" alt faktörler toplam puanları, motivasyonsuzluk ve motivasyon toplam puanları cinsiyetlerine göre anlamlı fark belirlenmemiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik motivasyon toplam puanları,

akademik motivasyon alt faktörler toplam puanları ve genel akademik başarıları yaşlarına göre anlamlı fark saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Motivasyon, Genel Akademik Başarı, Yaş, Cinsiyet, Sınıf Öğretmeni Adayları.

Kosova'da Türkçe Eğitim Veren Öğretmenlerin Motivasyon Etkenleri

Serdan Kervan [1,*] & Elif Selimko [2]

[1] Eğitim Programları ve Öğretimi Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

[2] Okuloncesi Ogretmenligi Bolumu Prizren Ukshin Hoti Universitesi

serdan.kervan@uni-prizren.com

Özet

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerini ve okulöncesi öğretmenliği motive eden ve onların motivasyonunu bozan iç ve dış motivasyon etkenlerini ortaya çıkarmaktır. Nitel araştırma yöntemi ve veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır.

Araştırma, 2020–2021 eğitim–öğretim yılının ikinci döneminde, Prizren şehrinde bulunan 3 devlet ilköğretim okulunda görev yapan 56 sınıf öğretmeniyle, 3 devlet ve 3 özel'de bulunan 14 anaokulu öğretmeniyle yapılmıştır.

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı olarak kullanılan anket, iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde ise öğretmenlerin yönetim, öğrenciler, mesleki ve bireysel motivasyon etkenler ölçeği bulunmaktadır. Ankette verilerin analizinde ''Microsoft Office Excel'' programı kullanılıp frekans (f) ve yüzdeler (%) alınmıştır. Programa girilen verilerden sonra ortaya çıkan verilerin çözümlenmesinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara göre, özel okullarda çalışan öğretmenlerin devlet okullarına kıyasen yaş ortalamasının daha düşük olduğu, yönetimin tutum ve davranışları, öğretmenlerin işlerinde doyuma ulaşmalarında ve işlerinde motive olmalarına etkisinin olduğu görülmektedir. Okulların çalışma ortamı, öğrencilerin takdir görmesi ile ilgili olarak ve aldıkları maaş ile ilgili daha olumlu düşünceler ifade edilmektedir.

Genel olarak mesleklerinin kendilerine performanslarını değerlendirme şansı verdiğini, çalışma arkadaşlarıyla olan pozitif diyaloglar ve aralarındaki dayanışma, yaptıkları işi önemli ve anlamlı bulmaları ve işlerini yaparken kendilerini stres altında hissetmemeleri motivasyonlarının yükselmesine etken olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi, Motivasyon, Motivasyon Etkeni

Sınıf Öğretmenlerinin Aktif Öğrenme Yöntem ve Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Gizem Engin [1] & Göksu Çiçekli Koç [2,*]

[1] Temel Eğitim Ege Üniversitesi
[2] Türkçe Öğretmenliği Ege Üniversitesi
goksuciceklikoc@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan sekiz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yedi sorudan oluşan görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bulgular aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin kullanım durumu, aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin seçimine etki eden faktörler, yeterlikler ve öneriler olmak üzere dört kategori altında toplanmıştır. Öğretmenler aktif öğrenmeyi sağlayabilmek amacıyla ağırlıklı olarak benzer birkaç yöntemi kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yöntem ve tekniklerin adlarını hatırlamakta güçlük çektiği görülmüştür. İlkokul programlarında benimsenen yapılandırmacı yaklaşım öğrencilerin yaparak yaşayarak ve sürecin içinde aktif olarak öğrenmelerini özellikle vurgulamaktadır. Görüşmelerde öğretmenler kendilerini aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini bilgi, beceri ve kullanma açısından orta ve üstü düzeyde gördüklerini dile getirmelerine rağmen derslerinde aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini sınırlı ölçüde kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler sınıf mevcudunun kalabalık oluşunun bu yöntem ve teknikleri kullanmanın önünde engel oluşturduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlere göre bazı okulların fiziksel koşulları da bu uygulamaları mümkün kılmamaktadır. Öğretmenler aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin seçiminde sınıf düzeyi, konu ve kazanımları da göz önünde bulundurduklarını dile getirmişlerdir. Aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin geliştirilebilmesi için hizmet içi eğitimler, kurs, seminer ve uygulamalı eğitimleri önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Öğrenme, Sınıf Öğretmeni, Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlerin Sınıf İçi Uygulamalarda Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Görüşleri

Göksu Çiçekli Koç [1,*] & Gizem Engin [2]

[1] Türkçe Öğretmenliği Ege Üniversitesi

[2] Temel Eğitim Ege Üniversitesi

goksuciceklikoc@hotmail.com

Özet

Web 2.0 araçları öğrenme öğretme sürecinde öğretmenler açısından bilgiyi örgütleme, özetleme vb. pek çok amaçla kullanılabilmektedir. Bunun yanı sıra öğrenciler açısından ise öğrenmeyi kolaylaştırıcı olurken aynı zamanda süreci eğlenceli ve dikkat çekici hale getirmektedir. Bu sebeple bu araçların sınıf içi kullanımlarının önemli olduğu alanyazında vurgulanmaktadır. Bu araştırmada da öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma verileri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan dokuz öğretmenden toplanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu altı sorudan oluşmaktadır ve araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları kullanılan Web 2.0 araçları, Web 2.0 araçlarının seçimine etki eden faktörler, Web 2.0 araçlarının öğrenme öğretme sürecine etkisi, yeterlikler ve öneriler olmak üzere beş kategori altında toplanmıştır. Öğretmenlerin sınırlı çeşitlilikte Web 2.0 araçlarını kullandıkları, Web 2.0 araçlarının seçiminde çok sayıda değişkeni göz önünde bulundurdukları görülmüştür. Bu değişkenlerden bazıları okulların ve öğrencilerin sosyoekonomik olanakları ve sınıf mevcududur. Öğretmenler Web 2.0 araçlarının kullanımının öğrenme öğretme sürecini olumlu etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Onlara göre bu araçların kullanımı sınıf içi uygulamaların daha eğlenceli, dikkat çekici ve kalıcı olmasını sağlamaktadır. Öğretmenler kendilerini Web 2.0 araçlarını kullanma açısından orta ve altı düzeyde gördüklerini ve be konuda eğitim almaya ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle uygulamalı ve yüz yüze eğitimlerin daha etkili olacağını vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Web 2.0, Teknoloji Destekli Eğitim, Sınıf İçi Uygulamalar

İlkokul Öğrencilerinin Akranlarıyla Olan İşbirliği Davranışlarının Sosyal Ağ Analizi Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi

Elif Güven Demir [1,*] & Ayça Kartal [2]

[1] Sınıf Öğretmenliği Düzce Üniversitesi

[2] Temel Eğitim Muş Alparslan Üniversitesi

elifguven1@hotmail.com

Özet

Yaşam boyu öğrenme ve 21. Yüzyıl becerileri arasında kilit konumda bulunan işbirliği becerisi, çeşitli gruplarla etkili bir şekilde çalışabilme, ortak bir amaca ulaşmak için gerektiğinde ödün vermeye istekli olma, sorumluluk üstlenme ve diğer grup üyelerinin bireysel katkılarını değerlendirebilme olarak ifade edilmektedir. Bireyin öğrenme potansiyelinin diğer bireylerle etkili bir iletişime geçtiğinde ortaya çıktığına yönelik eğitim yaklaşımlarının benimsenmesiyle birlikte, eğitim öğretim süreçlerinde işbirliğini teşvik eden uygulamaların üzerinde durulmaktadır. Bu araştırmada ise ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin akranları ile olan işbirliğine yönelik etkileşimlerinin özellikleri araştırılmıştır. Öğrencilerin öğrenme sürecine dair işbirliğine dayalı etkileşimlerini oluşturan sosyal ağları, bu ağların özellikleri ve hangi konularda işbirliği kurdukları sosyal ağ analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bir grubu oluşturan aktörler arasındaki ilişkileri, etkileşimleri ve iletişimleri inceleyen, kendisine has ölçümlere sahip disiplinler arası bir araştırma yaklaşımı olan sosyal ağ analizi, bireysel davranışlar, tutumlar ve inançlar yerine aktörlerin diğer aktörler ile etkileşimine ve bu etkileşimin nasıl bir çerçeve ya da yapı oluşturduğuna odaklanmaktadır. Bu bağlamda sosyal ağ analizi ilkokul öğrencilerinin işbirliğine dayalı etkileşimlerinin hangi konular, dersler, ihtiyaçlar çerçevesinde, kimlerle şekillendiğini tespit etme imkanı vermektedir.

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul'da bir devlet okulunda öğrenim gören 33 ilkokul 4. Sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden faydalanılmış, sosyal ağ analizinde ise verilerin matrise işlenmesinin ardından UCINET 6.0 yazılımı ile yoğunluk, kümeleme katsayısı, derece, yakınlık, arasındalık, öz-vektör değerleri hesaplanmış, Netdraw yazılımı ile ise veriler görselleştirilmiştir.

Araştırma devam etmekte olup, araştırma bulgularına ilerleyen aşamalarda değinilecektir. Elde edilen sonuçların ilkokul öğrencilerinin işbirliği becerilerini geliştirmeyi, etkileyen faktörleri tespit etmeyi amaçlayan yeni araştırmalara yol göstermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşbirliği, İlkokul, Sosyal Ağ

4. ve 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Ölçme Öğrenme Alanında Yer Alan Soruların PISA Matematiksel Yeterlilikler Bağlamında İncelenmesi

Sefa Uyanık [1,*], Nalan Çevik [2] & Tuba Aydoğdu İskenderoğlu [3]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Trakya Üniversitesi

[2 3] Sınıf Öğretmenliği Trakya Üniversitesi

Sefauyanik@trakya.edu.tr

Özet

Ölçme öğrenme alanının yaşamımızdaki önemi göz önüne alındığında ders kitaplarında yer alan ölçme alanındaki soru ve örneklerin nasıl ele alındığı da önemlidir. Ölçülecek özelliğin ortaya konulması, karşılaştırma yapma, standart ve standart olmayan birimleri kullanarak ölçme yapma ve neticesinde bu bilgileri uygulama ve yorumlama ders kitaplarında ölçme öğrenme alanının ilerleme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ölçme öğrenme alanı yaşadığımız çevreyi anlamlandırmamızda da önemlidir. Bu önem kapsamında matematik öğretiminde önemli bir yere sahip olan ders kitaplarının ölçme öğrenme alanında yer alan soru ve örneklerin PISA yeterlilikler bağlamında incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ders kitaplarında yer alan soru ve örneklerin PISA matematiksel yeterlilikler bağlamında incelenerek boşlukların ortaya çıkarılmasının ders kitaplarına yönelik düzenleme çalışmalarına da yön vereceği ve bu sayede de ölçme öğrenme alanına yönelik yapılacak öğretimler için kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı 4. ve 5. sınıf matematik ders kitaplarındaki ölçme öğrenme alanında yer alan soru ve örneklerin PISA matematiksel yeterlilikler bağlamında incelenmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmanın verileri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 4. ve 5. sınıf seviyelerinde kullanılan matematik ders kitaplarında yapılan incelemeler doğrultusunda toplanmıştır. Bu veriler doküman analizi yardımıyla incelenmiştir. 4. ve 5. sınıf ders kitaplarında ölçme öğrenme alanında yer alan her bir soru incelenerek PISA matematiksel yeterlilik düzeylerine göre analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında ders kitaplarında ölçme öğrenme alanına yönelik soru ve örneklerin genellikle 1. 2. ve 3. PISA yeterlilik düzeyleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu anlamda öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini kullanmasını gerektiren 5. yeterlilik düzeyine yönelik soru ve örneklerin yer almadığı görülmektedir. Ayrıca 4. sınıf seviyesinde ölçme öğrenme alanındaki soru ve örneklerde 4. yeterlilik düzeyi yer almazken 5. sınıf seviyesinde sınırlı sayıda 4. yeterlilik düzeyi yer almaktadır. Bu durumun yanı sıra 4. sınıf seviyesinde en çok 1. yeterlilik düzeyine yönelik soru ve örnekler yer alırken, 5. sınıf seviyesinde en çok 3. yeterlilik düzeyine yönelik soru ve örnekler yer almaktadır. Sonuç olarak ders kitaplarında ölçme öğrenme alanında yer alan soru ve örneklerin PISA matematiksel yeterlilik düzeylerini yeterli ölçüde yansıtmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmalara bakıldığında ise ders kitaplarının 4. ve 5. düzey olan ve daha üst düzey düşünme gerektiren yeterlilik düzeylerini yansıtan soru ve örnekleri içermesi önem arz etmektedir. Bu önem doğrultusunda ders kitaplarında ölçme öğrenme alanındaki soru ve örneklerin üst düzey anlamaları içerecek şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: PISA Yeterlilik Düzeyleri, Matematik Ders Kitabı, Ölçme Öğrenme Alanı.

21. Yüzyıl Becerileri ile Matematik Okuryazarlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hasan Temel [1,*] & Hülya Gür [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi

[2] Matematik Eğtimi Balıkesir Üniversitesi

hasan.temel@balikesir.edu.tr

Özet

Matematik okuryazarlık kavramı, PISA gibi uluslararası uygulamalarla birlikte son zamanlarda matematik eğitiminde incelenen kavramlar arasında yer aldığı söylenebilir. Bu bağlamda matematik okuryazarlık başarısının nasıl arttırılabileceği sorusu da matematik eğitiminde güncelliğini korumaktadır. Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] tarafından gerçekleştirilecek olan ve 80'in üzerinde ülkenin katılacağı PISA 2022 uygulaması için ortaya konulan matematik okuryazarlığı çerçevesinde 21. Yüzyıl becerilerinin de yer aldığı görülmektedir. 21. Yüzyıl becerileri, bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri, çağın beklentilerine cevap verebilmeleri için gerekli olan beceriler olarak ifade edilmektedir. Bireylerin yaşamlarını devam ettirecek, onları geleceğe hazırlayıp toplumla birlikte uyum içerisinde hareket etmelerini sağlayacak olan becerilerin ancak eğitimle kazandırılmasının mümkün olabileceği düşünüldüğünde 21. Yüzyıl becerilerinin eğitim sistemlerine dahil edilmesi gerekmektedir. Nitekim Partnership for 21 Century Skills [P21], OECD gibi organizasyonlar 21. Yüzyıl becerilerinin eğitim sistemine dahil edilmesi gerektiğini vurgulayarak okullarda öğrencilerin 21. Yüzyıl becerilerini geliştiremeye yönelik uygulamaların önemine değinmektedir.

Dijital dönüşüm çağıyla birlikte büyük veri gruplarının ortaya çıkması, okuryazarlık kavramını giderek daha önemli bir boyuta taşıyacaktır. Bu bağlamda eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, öz düzenleme gibi 21. Yüzyıl becerileri bu veri grubunun ya da bilgi yığınının istenilen amaç doğrultuda analiz edilip, yorumlanıp değerlendirilmesi için önemli argümanlar arasında görülmektedir. Bu bağlamda matematik okuryazarlığında da 21. Yüzyıl becerilerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlığı arasındaki ilişkiye yönelik literatürde yeterince çalışma rastlanmamıştır. Bu bağlamda gerçekleştirilen çalışmanın sonraki yıllarda matematik okuryazarlığı ve 21. Yüzyıl becerilerine yönelik gerçekleştirilecek olan çalışmalar için bir çıkış noktası olabileceği ve bu bağlamda literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik incelemelerin yapıldığı ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Marmara bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde bir, iki ve üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan 81 ilköğretim matematik öğretmen adayı oluşturmaktadır. COVID 19 pandemi sürecinden dolayı uzaktan eğitime geçildiği için "21. Yüzyıl

Becerileri Ölçeği" ve "Matematik Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği" online ortama aktarıp katılımcılara uygulanarak veriler elde edilmiştir. Ölçeklerden elde edilen veriler doğrultusunda ilköğretim matematik öğretmen adaylarının sınıf düzeyi, cinsiyet ve genel not ortalamalarına göre 21. Yüzyıl becerileri ve matematik okuryazarlık öz yeterlilikleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı, 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlık öz yeterlilikleri arasında ne düzeyde bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Verilerin analizi sürecinde normal dağılım gösteren veri grubu için parametrik, normal dağılım göstermeyen veri grubu için ise parametrik olmayan anali yöntemleri tercih edilmiştir. 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlık öz yeterliliği arasında ilişki ve düzeyinin belirlenmesinde Pearson korelasyon katsayısı ve basit regresyon analizi kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen analizler sonucunda ilköğretim matematik öğretmen adaylarının hem matematik okuryazarlık öz yeterliliğin hem de 21. Yüzyıl becerilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve genel not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı belirilenmiştir. 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlık öz yeterliliği arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılarak 21. Yüzyıl becerileri ile matematik okuryazarlık öz yeterliliği arasında ne düzeyde bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Matematik Okuryazarlığı, 21. Yüzyıl becerileri, Matematik Eğitimi

Yurt içi Literatürde Gerçekçi Matematik Eğitimi Araştırmalarının Eğilimleri: İçerik Analizi

Aydan Kurtuluş Kayan [1,*], Leyla Aydurmuş [2] & Selahattin Arslan [3]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Trabzon Üniversitesi

[2] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi

[3] Matematik Eğitimi Trabzon Üniversitesi

aydankurtulus@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı gerçekçi matematik eğitimi (GME) alanında yayınlanan yurt içi çalışmaların içerik analizini gerçekleştirmek ve bu çalışmaların genel eğilimlerini belirlemektir. Araştırmada amaçlı örnekleme ile çalışmalar seçilerek içerik analizi yapılmıştır. Çalışmaların araştırma kapsamına dahil edilmesinde; 2010-2021 yılları arasında yayınlanması, gerçekçi matematik eğitimi/öğretimi ifadesine başlıkta veya anahtar kelimelerde yer verilmesine dikkat edilmiştir. Taramalar sonucunda makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşan 101 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların analizleri için yayın tasnif formu oluşturulmuş, çalışmalar forma esas olan başlıklar çerçevesinde analiz edilmiştir. Çalışmaların içerik analizleri yapılarak yıllar, amaçlar, yöntem açıklama, örneklem genişliği, örneklem düzeyi, veri analiz yöntemleri, konu alanı, sonuçlar, veri toplama araçları ve matematikleştirme sürecine ilişkin bulgular yüzde, frekans ile açıklanmış, tablo ve grafikleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, GME alanında en çok yayının 2019 yılında gerçekleştiğini, duyuşsal süreçlerle GME ilişkisinin belirlenmesine yönelik amaca odaklandıkları ortaya koymuştur. GME uygulamalarında en çok sayılar konu alanının, özelinde kesirlerin çalışıldığı bulunmuştur. Nicel çalışmaların frekansının yüksek olduğu GME çalışmalarının örneklem genişliğinin 41-50 düzeyinde ve çoğunlukla ilköğretim ikinci kademeden seçildikleri belirlenmiştir. Verilerin analizinde nicel analiz yöntemlerinden kestirimsel analizin en çok kullanılan analiz yöntemi olduğu görülmüştür. Veri toplama araçlarında başarı testleri ve tutum ölçeğinin çalışmalarda yoğun şekilde kullanıldığı belirlenmiştir. Matematikleştirme sürecine yönelik analizler yatay ve dikey matematikleştirmenin bir arada kullanıldığı çalışma sayısının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Bu analizler sonucunda GME alanında yürütülecek çalışmalar için genel yönelimi ortaya koyan bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gerçekçi Matematik Eğitimi, İçerik Analizi

Matematiksel Anlamayı Geliştirme Etkinlikleri ve Örnekleri

Rahime Çelik Görgüt [1,*] & Yüksel Dede [2]

[1] Bilgisayar Programcılığı Kastamonu Üniversitesi
[2] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
rahime.celik.gorgut@gmail.com

Özet

Matematik öğretimi, öğrencilerin matematiği anlayarak öğrenmelerini amaçlar. Zira matematiği anlayarak öğrenme; matematiksel kavramları, özellikleri, kavramlar arasındaki ilişkileri ve kullanımlarını bilmeyi ve uygulamayı içeren çok boyutlu bir yapıyı temsil eder (Usiskin, 2012). Bu yapı ise öğrencilerin esnek düşünebilme ve uygulama yapabilme becerilerinin gelişmesi için iyi bir imkan sunabilir (Newton, 2002). Bu bağlamda öğrencilerin matematiği anlayarak öğrenmelerinde, çok boyutlu yapılar içerdiği için etkinlikler kullanışlı araçlar olabilir. Zira etkinlikler; bilgiyi yapılandırma, yeni durumlara aktarma, matematiksel ifadeleri ve sembolleri kullanma, kavramlar arasında ve günlük hayat ile ilişki kurma, modelleme ve soyutlama yapma, mantıksal çıkarımda bulunma ve keşif yapma gibi zengin fırsatlar sunabilir (Stein & Smith, 1998; Sullivan, Clarke, D. & Clarke, B., 2013). Ancak ilgili literatürde matematiksel anlamanın gerçekleşmesine ve geliştirilmesine yönelik etkinlik geliştirme örneklerine pek fazla yer verilmediği görülmektedir. Bu bağlamda şimdiki çalışma ile bazı matematisel kavramlar dahilinde matematiksel anlamayı gerçekleştirmeye ve geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapısı ve örneklerine yer verilmiştir. Çalışmada sunulan örnek etkinlikler ise araştırmacılar tarafından Usiskin (2012)'in önerdiği matematiksel anlama boyutları (beceri - algoritma, özellik - ispat, kullanma - uygulama, temsil - metafor ve tarih - kültür) ile matematik dersleri için etkinlik tasarımı ilkeleri (Goos, Geiger & Dole, 2013; Kieran, Doorman & Ohtani, 2015; Swan, 2007) dikkate alınarak geliştirilmiştir. Bu etkinliklerin özellikle matematksel anlamayı içeren ileri araştırmalar için iyi bir başlangıç kaynaı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anlama, Matematiksel Anlama, Etkinlik Geliştirme

Türkiye'deki Ulusal Sınavlarda ve PISA'da Genel Eğitimsel Değerler*

Fahrettin Aşıcı [1,*] & Yüksel Dede [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi

[2] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Gazi Üniversitesi

fahrettin.asici@balikesir.edu.tr

Özet

Bu çalışmada; Türkiye'de ortaöğretime geçiş aşamasında uygulanan ulusal sınavlarda ve bir uluslararası karşılaştırmalı sınav olan Programme for International Student Assessment (PISA) uygulamalarında yer alan matematik testlerinde, matematiğe özgü değer kategorilerinden genel eğitimsel değerlere yer verilme durumlarını tespit etmek ve sonrasında da durumlar arası karşılaştırma yapmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi yönteminin kullanıldığı bu araştırmada 2003-2019 yılları arasında yapılmış olan ulusal sınavlarda çıkmış 450 ve PISA uygulamalarında çıkmış ve açıklanmış 116 problem, çeşitli kodlama yöntemlerinin kullanıldığı kodlama işlemleri ve bu çerçevede hazırlanan kodlama protokollerine göre derinlemesine incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, ulusal sınavlarda genel eğitimsel değerlere çok az sayıda yer verildiği, ayrıca kodlama protokolünde genel eğitimsel değerler kümesinin içinde verilen çoğu değere de bu sınavlarda yer verilmediği tespit edilmiştir. Bununla beraber, ulusal sınavlarda en fazla yer verilen genel eğitimsel değerlerin başarılı-başarısız olma değer sinyalleri üzerinden çalışkan olma ve çevreyi koruma, ağaçlandırma, çevre kirliliğini önleme ve geri dönüşüm değer sinyalleri üzerinden çevre bilinci/çevreye duyarlılık değerleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulusal sınavlara benzer şekilde, PISA uygulamalarında da genel eğitimsel değerlere çok az sayıda yer verildiği tespit edilmiştir. PISA'da tespit edilen değerlerden çevre bilinci değeri; hava kirliliği, doğal enerji kaynakları ve çevre kirliliği, adalet değeri adil paylaşım, yaratıcılık değeri ise farklı durumların değerlendirilmesi değer sinyalleri üzerinden iletilmiştir. Diğer yandan ulusal sınavlar ve PISA'da genel eğitimsel değerlere yer verilme durumları yıllara göre incelendiğinde, hem ulusal öğretim programlarında 2018 yılında değerler ile ilgili yapılan değişikliklerin hem de PISA'nın temel aldığı perspektiflerdeki değerlere verilen önemin, genel eğitimsel değerler bağlamında uygulama alanları olan sınavları çok fazla etkilemediği sonucuna da ulaşılmıştır.

* Bu araştırma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü ve 2020 yılında tamamlanan doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: PISA, Değerler, Genel Eğitimsel Değerler, Matematik, Ulusal Sınavlar

COVID 19 Sürecinde Matematik Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Hasan Temel [1,*] & Hülya Gür [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi

[2] Matematik Eğtimi Balıkesir Üniversitesi

hasan.temel@balikesir.edu.tr

Özet

Çin'in Wuhan Kentinde ortaya çıkan COVID-19, çok kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Salgının yayılmaya başlamasıyla birlikte bu durumdan sadece insanlar değil aynı zamanda ekonomiden, iş gücüne, sanattan eğitime birçok alan etkilenmiştir. COVID-19 salgını sebebiyle 2019-2020 eğitim öğretim yılının bahar dönemi neredeyse tüm dünyadaki okullarda eğitime ara verilmiştir. Okulların eğitime ara vermesiyle birlikte öğrencilerin eğitimden mahrum kalmamaları adına dünya genelinde farklı düzeydeki okullar uzaktan eğitime geçilerek bu sürecin etkileri hafifletilmeye çalışılmıştır.

Uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte deyim sahibi olmayan birçok eğitimci bu süreçte teknoloji ve uzaktan eğitim araçların kullanımına yönelik bir adaptasyon süreci içerisine girmiştir. Benzer olarak yüz yüze gerçekleştirilen bazı matematik eğitimine yönelik araştırmaların çerçevesi değiştirilmek zorunda kalınarak, araştırmaların devamı için çeşitli arayışların içerisinde girilmiştir. Bu bağlamda pandemi döneminde matematik eğitimine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların odağının hangi konu alanlarında olduğu, hangi yöntemlerin kullanıldığı, pandemi döneminde gerçekleştirilen araştırmaların veri grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik bir değerlendirmenin yapılması pandemi döneminde gerçekleştirilen çalışmalara yönelik bir bakış açısının ortaya konulması adına önemli olacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışmada COVID-19 sürecinde matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı çalışmada, örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme benimsenmiştir. Doküman incelemesi için ölçüt olarak COVID-19'un tüm dünyaya yayıldığı yıl olan 2020 yılı ve pandemi sürecinin halen devam ettiği 2021 yılındaki yurtdışı ve ülkemizde matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmalar belirlenmiştir. Bu bağlamda yurtdışında pandemi sürecinde matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların eğilimini ortaya koymak adına Web Of Science'ta 2020 ve 2021 yıllarında matematik eğitimi alanında yayınlanan çalışmalar ve ülkemizde pandemi sürecinde matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmalarına yönelik eğilimleri belirlemek adına ise 2020 ve 2021 yıllarında DergiPark sistemindeki hakemli dergilerde matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmalar incelenmiştir. Web of Science ve DergiPark veri tabanlarında pandemi döneminde matematik eğitimine yönelik çalışmaların incelenmesi; arama, görüntüleme, inceleme ve analiz olarak dört aşamada ele alınmıştır. Arama aşamasında 2020, 2021 yıllarında web of science'ta

konu alanında (topic) “mathematics education” anahtar kelimesini içeren 1.094 çalışmaya rastlanılmıştır. Görüntüleme aşamasında tam metne erişilemeyenler, araştırma makalesi olmayanlar çıkartılmıştır. İnceleme aşamasında ise matematik eğitimine yönelik olmayan, ağırlığın farklı disiplinlerde olduğu çalışmalar çıkartılarak erişime açık olup, yayın dili İngilizce ve Web of Science’ın ESCI, SSCI ve SCI-Expanded veri tabanlarında bulunan 222 makale belirlenmiş ve analiz aşamasına geçilmiştir. Benzer süreç DergiPark sisteminde de gerçekleştirilmiştir. Arama aşamasında özet veya anahtar kelimeler kısmında “matematik eğitimi” kelime grubunun yer aldığı 108 çalışmaya rastlanmıştır. Görüntüleme aşamasında ise araştırma makalesi olmayan çalışmalar çıkartılmıştır. İnceleme aşamasında ise matematik eğitimiyle ilgili olmayan veya çalışmanın ana çerçevesinin farklı bir disiplin olduğu çalışmalar çıkartılarak kalan 94 makaleye yönelik analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler Türkiye ve yurt dışındaki çalışmaların yıllara göre dağılımı, anahtar kelimeleri, çalışmanın amacı, yöntemi, veri grubu, veri toplama aracı, veri analiz yöntemine açısından değerlendirilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda çalışmaların amaçları açısından yurtdışında gerçekleştirilen çalışmaların ülkemizde yapılan çalışmalara göre daha çeşitli konu alanlarında gerçekleştirildiği, benzer olarak COVID-19 çerçevesinde uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmaların da ülkemize göre yurtdışında daha fazla çalışma gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda ülkemizde uzaktan eğitime yönelik gerçekleştirilen çalışmaların arttırılması gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID 19, Matematik Eğitimi, Doküman İncelemesi

Okul Öncesi Dönemde Matematik Eğitimi: Öğretmenlerin Dersteki Uygulama Örnekleri ve Görüşleri – Prizren Örneği

Münevver Muyo Yıldırım [1,*] & Pervin Spahi [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

[2] Okulöncesi Öğretmenliği Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi

munevver.muyo@uni-prizren.com

Özet

Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programında yeralan kazanım ve göstergelere yönelik planladıkları matematik etkinliklerini incelemek, eğitim sürecinde matematik kavramlarına ne kadar yer verdikleri, uygulama sırasında seçilen materyallerin, yöntemin ve etkinlik türünün neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmanın, Kosova'nın Prizren şehrinde Türkçe faaliyet gösteren okul öncesi okullarında, çocuklar için uyarıcı bir çevre hazırlamak ve çocuğun ihtiyacı olduğunda ona rehberlik edebilmek ile yükümlü öğretmenlerin, çocukların erken yıllardaki deneyimlerinden matematiksel kavramların temelini oluşturmadaki rolünden elde edilen veriler bu alana katkı sunması hedeflenmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Verilerin toplanmasında iki ayrı devlet anaokulundan öğretmenler ile görüşme gerçekleştirilmiş, toplanan veriler örüntü eşleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili öğretmenlerin eğitimleri sırasında aldıkları matematik eğitimi harici eğitim almadıkları, bunlardan birkaçı ek eğitime katıldığı ancak yeterli olmadığı kanaatinde olup ilgili desteğe ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Sonuç olarak eğitim bakanlığının vermiş olduğu hazır plan doğrultusunda hareket ettmenin yetersiz olduğu öğretmen olarak kendilerini yenilemenin bu doğrultuda hizmetiçi seminerlere katılmanın yararlı olacağı, aksinin matematik eğitimine yaklaşımlarının olumsuz etkilediği görülmüştür. Son olarak okullardaki anaokulu yönetmelik ve kadro çalışanlarının eğitim programındaki diğer konuları ile matematik eğitimine eşit baktığı fazla önem vermedikleri anlaşılmıştır. Durumun anaokulu öğretmenlerinin matematik eğitimine olan yaklaşımlarını olumsuz etkileyebildiğinin göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Matematik Eğitimi, Okul Öncesi Öğretmeni, Öğretmen Uygulamaları.

Öğrencilerin Matematik Dersi Başarılarını Belirleyen Değişkenlerin Araştırılması

Mesut Tabuk

Sınıf Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mesuttabuk@gmail.com

Özet

Bu çalışma öğrencilerin matematik dersi başarılarını belirleyen değişkenlerin araştırılmasına yönelik ortaya konan bir araştırmadır. Araştırma matematik dersi başarısı üzerinde etkisi olan farklı değişkenlerin ve bu değişkenlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerinin ne derecede olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu amaçla matematik dersinde öğrencilerin başarıları üzerinde etkili olan farklı değişkenler ile ilgili ortaya konmuş çalışmalara ait sonuçların sistematik bir sentezi gerçekleştirilecektir. Bu konuda yani öğrencilerin matematik başarı üzerine ortaya konan çalışmalara ait alan yazının oldukça zengin olduğu görülmektedir (Dursun ve Dede, 2004; Savaş, Taş ve Duru, 2010; Yenilmez ve Duman, 2008).

Bu sebeple araştırmada konu üzerinde farklı zamanlarda ve yerlerde yapılmış olan bireysel çalışmaların yerine bu çalışmalarda elde edilen bulgularının birleştirilmesi, sentezlenmesi ve yorumlanması amacıyla yapılmış olan içerik analizi çalışmalarına yer verilecektir. En genel anlamda meta-analiz, meta sentez (tematik içerik analizi) ve betimsel içerik analizi olarak üçe ayırabileceğimiz içerik analizleri; üzerinde çalışılan bilginin yaygınlaştırılması ve ortaya konacak yeni çalışmaların, politikaların, uygulamaların ve kamu algısının şekillendirilmesinde önemli bir role sahip olan araştırma sentezleridir (Suri & Clarke, 2009).

Ortaya konacak bu çalışma ile matematik dersinde öğrenci başarısı üzerinde etkili olan değişkenlerin neler olduğuna yönelik önceden gerçekleştirilmiş içerik analizi çalışmalarının sonuçları sentezlenmeye çalışılacaktır. Sentez sonucu elde edilen bulgular ortaya konulacaktır. Son olarak bu bulgulara yönelik öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematik Dersi, Başarı, İçerik Analizi

Öğretim Materyallerinin Matematik Başarısı Üzerine Etkileri: Bir Meta Analiz Çalışması

Mesut Tabuk [1,*] & Özge Barın [1]

[1] Sınıf Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mesuttabuk@gmail.com

Özet

Bu araştırmada öğretim materyallerinin matematik dersi başarısı üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın konusunu, matematik dersi öğretiminde öğretim materyali kullanımının ders başarısı üzerindeki etkililiğine yönelik yapılmış birbirinden bağımsız araştırmalarda elde edilen sonuçların birleştirilmesi çalışması oluşturmaktadır. Çalışma meta analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilecektir.

Alanyazın incelendiğinde matematik öğretiminde materyal kullanımı üzerine yapılan çalışmaların sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmaları derlemek amacıyla gerçekleştirilen içerik analizi çalışmalarının sayısındaki artıştan açıkça anlaşılmaktadır (Carbonneau, Marley & James, 2013; Domino, 2010; Dönmez Kaya, 2018; Kul, Çelik ve Aksu, 2018; Parham, 1983; Sowell, 1989). Bu şekilde ortaya konmuş çok sayıda verinin derlenip toparlanması ve genel değerlendirme meta-analiz, meta-sentez ve içerik analizi türündeki çalışmalarla yapılmaktadır. Özellikle veriye dayalı eğitim yönetimine yönelik politikalarının planlanması sürecinde bu tür sentez çalışmalarından elde edilmiş verilere duyulan ihtiyaç oldukça önem arz etmektedir (Bakioğlu ve Göktaş, 2018). Özellikle konu ile ilgili yapılan çalışmalara ait sonuçların farklılıklar gösterdiği durumlarda bu çalışmaların önemi daha da artmaktadır.

Bu yöntem dahilinde ilk olarak konuya yönelik ortaya konan çalışmalar farklı kaynaklar taranarak derlenecektir. Sonrasında elde edilen çalışmalardan belirlenen dahil etme ölçütlerine uygun olanlar kodlama işlemine alınacaktır. Kodlama işlemi sonucu toplanan veriler bilgisayar ortamına alınarak meta analiz işlemine geçilecektir. Meta analiz sonucu elde edilen bulgular alanyazında benzer çalışmaların bulguları ile karşılaştırılarak tartışılacak ve ulaşılan sonuçlar ışığında önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematik Dersi Başarısı, İlkokul Matematik Ders Araçları, Meta-Analiz

Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Tamsayılarda Yön Kavramını Algılayışlarının Sayı Doğrusu Temsili Bağlamında İncelenmesi

Ayşe Bağdat [1,*] & Nazan Sezen Yüksel [2]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı

[2] Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Hacettepe Üniversitesi

ayseozatabagdat@gmail.com

Özet

En eski çağlardan beri sayılar ve sayma işlemi hayatımızda önemli yer teşkil etmektedir. Öğrenciler, sayıların azlık ya da çokluktan öte bir yönü ifade edebileceği düşüncesini asansör, sıcaklık vb. bağlamlarda sezgisel olarak kavrasalar da bu fikirle formal olarak ilk defa ortaokul düzeyinde tanışmaktadırlar. Tam sayıların yönleriyle ilgili literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında tamsayılarla işlemler konusunda öğrenme güçlükleri, tam sayıların öğrenilmesi ve öğretilmesinde yaşanan zorluklar ve çözüm önerileri, tamsayıların öğretiminde sayma pullarının etkisi, tam sayılar konusunun canlandırma tekniği ile öğretiminin öğrenci başarısına ve hatırlama düzeyine etkisi, gerçekçi matematik eğitiminin tamsayılarda başarı ve kalıcılığa etkisi gibi birçok konuda çalışma yapılmıştır (Yenilmez ve Bağdat, 2014; Erdem vd. 2015; Bahadır ve Özdemir, 2013; Doğan ve Işıtan, 2018). Fakat tamsayılarda yön kavramını sayı doğrusu temsilinde inceleyen sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada yedinci sınıf öğrencilerinin tam sayılarda yön kavramını algılayışlarını sayı doğrusu temsilinde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin, 1) Verilen problemde yer alan işlemi sayı doğrusu üzerinde gösterebilme becerileri nasıldır? 2) Verilen işlemleri sayı doğrusunda gösterebilme becerileri nasıldır? sorularına yanıt aranmıştır.

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden birisi olan durum çalışması benimsenmiştir. Durum çalışması nasıl ve neden sorularını cevaplamak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yin, 2017). Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde Eskişehir ilinde bir devlet okulunda eğitim gören, 2'si düşük, 2'si orta, 2'si iyi başarı seviyesinde olan altı tane yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma için 3 etkinlik formu oluşturulmuştur. İlk formda problemler yer alıp verilen problemi sayı doğrusunda göstermeleri, ikinci formda işlemler yer alıp bu işlemleri sayı doğrusunda göstermeleri, üçüncü formda ise sayı doğrusu görselleri yer alıp bu sayı doğrusunda yer alan işlemlere dair problem cümlesi yazmaları istenmiştir. Çalışma Zoom ortamında, kameralar açık bir şekilde etkinlikler arasında 10'ar dakika mola verilerek 3 ders saatinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenci cevapları "Sayı doğrusu prosedürleri kategorisi, sayı doğrusu yön ilişkisi kategorisi, cevabın doğruluğu kategorisi" olmak üzere üç açıdan incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun tamsayıları sayı doğrusu üzerinde yön ile ilişkilendirmede başarısız oldukları görülmüştür. Öğrencilerde en sık görülen hatalardan biri sayı doğrusunun kullanımı olmuştur. Öğrencilerin işlemlerde yer alan sayıları

birbirinden ayrı işlemler gibi algılayarak her birini ayrı ayrı 0'dan başlatmaları dikkat çekici sonuçlar arasındadır. Sayı doğrusunda pozitif tamsayıları 0'ın sol tarafına, negatif tamsayıları 0'ın sağ tarafına yerleştiren öğrencilere rastlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin sayı doğrusunda yer alan tamsayıları ve işlemleri kullanarak problem cümlesi yazarken tam sayının yönüne bakmadan işaretsiz bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Çalışma sonucunda öğretmenlerin tamsayılarda yön kavramını sayı doğrusu temsilinde anlamlandırmaya vurgu yapmaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tamsayılar, Sayı Doğrusu, Temsil, Yön

İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Lisans Programlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi: SWOT Analizi Örneği

Nazan Mersin [1,*], Fatih Doğan [2] & Güney Hacıömeroğlu [1]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Fen Bilgisi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

nazan09gunduz@gmail.com

Özet

Bu çalışma ile ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda, ilköğretim matematik öğretmenliği programının güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi ve programla ilgili ne tür iyileştirmelerin yapılabileceğinin tespitinin yapılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yüksek öğretim kurumları tarafından da eğitimde kaliteyi arttırma amacıyla kullanılan SWOT analizi yöntemi tercih edilmiştir. Güçlü (Strenghts), Zayıf (Weakness), fırsat (Opportunites) ve tehdit (Threats) kelimelerinin İngilizce karşılıklarının baş harflerinin bir araya getirilmesi ile oluşan SWOT analizi ile durum veya kişinin güçlü ve zayıf yönleri, sahip olduğu fırsatlar veya tehditler belirlenerek analiz edilen yapının ihtiyaçları ortaya konmaktadır. Doğası gereği nitel olan bu çalışmada farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız fenomenoloji yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu 2020-2021 eğitim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan ve çalışmaya gönüllü olarak dahil olan 88 ilköğretim matematik öğretmen adayından oluşmuştur. Veriler uzaktan eğitim dolayısıyla çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen ilk bulgulara göre ders içeriklerinin özellikle de alan derslerinin mesleki gelişim açısından yeterli olması programın güçlü yönleri, ödevlerin çok fazla olması ve meslek hayatında kullanılmayacak bilgilerin öğretilmesi zayıf yönleri, araştırma ve sürekli öğrenmeye açık hale gelmeyi sağlaması fırsatlara, KPSS'nin olması ve atama sayılarının düşük olma olasılığı tehdide örnek olarak verilebilir. Çalışmanın ayrıntılı bulguları ise verilerin analizleri tamamlandığında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Matematik Öğretmenliği, SWOT Analizi,

İlkokul Matematik Ders Kitaplarında Ders Araçlarının Kullanımı

Mesut Tabuk [1,*], Orhan Çanakçı [2] & Alaattin Pusmaz [2]

[1] Sınıf Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Marmara Üniversitesi

mesuttabuk@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul matematik ders kitaplarında ders araçlarının sınıf düzeyi ve öğrenme alanları açısından yer verilme durumunu incelemektir. Eğitim ve öğretim sürecinde ders araçlarının ve ders kitaplarının öğrenci başarısı üzerindeki etkili rolü göz önüne alındığında bu çalışma önem arz etmektedir. Araştırmada nitel yöntemlerden belge (doküman) incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Her sınıf düzeyinden ikişer adet olmak üzere toplam 8 tane ilkokul matematik ders kitabı belirlenmiştir. Bu kitaplar 30 adet ilkokul matematik ders aracı esas alınarak incelenmiştir. Ders araçlarının İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme ve alt öğrenme alanlarına ve sınıf düzeylerine göre kullanım dağılımı analiz edilerek frekans ve yüzde değer tabloları halinde sunulmuştur. Araştırma bulgularına göre; sekiz kitapta toplam 369 defa ilkokul matematik ders araçlarına yer verildiği görülmüş ve bu araçların kitaplarda yer alma sıklığı 1 adet/5,94 sayfa olarak hesaplanmıştır. Ders araçlarına en fazla 3. sınıf düzeyinde en az 1. sınıf düzeyinde yer verilmiştir. Ders kitaplarında en sık yer verilen ders araçlarının sırasıyla onluk taban blokları, onluk kart takımı, geometrik cisimler takımı, izometrik ve kare noktalı tabla ve yüzlük tabla olduğu belirlenmiştir. Hareketli ayna, iğneli tahta, işlemsel tahmin kartları, pergel, saat kadranı, sayı doğrusu ve üç boyutlu tangrama ise hiç yer verilmemiştir. Öğrenme alanlarına göre ders aracı kullanımına, en çok sayılar ve işlemler öğrenme alanında en az ölçme öğrenme alanında yer verilmiştir. Veri işleme öğrenme alanında ise ders araçları kullanımına hiç yer verilmemiştir. Geometrik cisimler ve şekiller ile doğal sayılar alt öğrenme alanlarındaki kullanım oranı diğer alt öğrenme alanlarına göre çok daha fazladır. Elde edilen bulgular analiz edildiğinde, ilkokul matematik ders araçlarına ders kitaplarında yer verilme durumunun yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematik Ders Aracı, İlkokul Matematik Ders Kitabı, Öğrenme Alanı, Sınıf Düzeyi

Ödev Verme Sıklığı ve Ödev Yapma Süresi İle Matematik Başarısı Arasındaki İlişki

Burcu Parlak

Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığı
enbaparlak@gmail.com

Özet

Öğretmenler tarafından çoğunlukla dersi pekiştirmek amacı ile verilen ve öğrencilerin okul dışı zamanlarda hazırlanmalarını sağlayan ev ödevleri ile ilgili çalışmalar alanyazın çeşitlilik göstermektedir. Cooper (1989), ev ödevini "öğretmenlerin öğrencilerden genellikle sınıf dışında yapmalarını istedikleri görevlerdir" biçiminde tanımlamaktadır. Ödevlerin öğrenme ile geçirilen zamanı artırma, çalışma alışkanlığı kazandırma ve öz disiplini artırma gibi özelliklerinden dolayı öğrenci başarısını artırabileceği düşünülmektedir.

Ev ödevleri ile ilgili yapılan akademik araştırmalar genel olarak üç başlıkta toplandığı görülmektedir. Bunlar, ödev verme sıklığı, ödev yapma süresi ve verilen ödevin miktarı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda yapılan araştırmalarda, daha çok verilen ödevlerin niteliği üzerine odaklanıldığı görülmektedir.

Ödev vermenin sıklığı, ödev yapma süresi ve verilen ödevin miktarı üzerine yapılan çalışmaların bulgularının da öğrenci grubunun özelliklerine göre çeşitlilik gösterdiği belirlenmiştir. Bazı araştırmalar ödev miktarı ile akademik başarı arasında ilişki bulurken, ödev verme sıklığı ve ödev yapma süresi arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Başka bir çalışmada ise matematik ödevlerinin sıklığının matematik başarısı ile ilişkili olduğu ancak ödev yapma süresinin veya ödev miktarının matematik başarısı ile ilişkili olmadığı gösterilmiştir.

Ödev vermenin gerekliliği üzerine, ödevin sıklığı, miktarı ve niteliği başlıkları çerçevesinde süregelen tartışma ve araştırmalarla birlikte Türkiye'de öğretmenler tarafından ev ödevinin özellikle dersin pekiştirilmesi ve öğrenme eksikliklerinin giderilmesi amacı ile sıklıkla kullanılmaya devam edildiği görülmektedir. Bu araştırmanın yapıldığı TIMSS 2019 verisi üzerinde öğretmen yanıtları incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık %92'nin matematik dersinde haftalık sıklıkları farklı olmakla birlikte ev ödevi verdiği görülmektedir. Verilen ev ödevlerinin öğrencilerin matematik başarıları üzerinde ne düzeyde etkili olduğunun ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada ev ödevi verme sıklığı ve ödev yapma süresi ile matematik başarısı arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırma grubunu, TIMSS 2019 uygulamasına Türkiye'den katılan sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin matematik puanları ve anket yanıtlarına ait veriler kullanılmıştır. Veriyi çözümlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ödev verme sıklığı

ve matematik başarısı arasındaki ilişki incelendiğinde, matematik ortalaması en yüksek olan grubun "haftada 1 ya da 2 gün" ödev verilen grup olduğu, başarısı en düşük olan grubun ise "her gün" ödev verilen öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin verilen ödevleri yapma süresi ile matematik başarısı arasındaki ilişki incelendiğinde ise, en başarılı grubun ödev yapmak için "haftada 31-60 dakika" ve "haftada 61-90 dakika" ayıran öğrenciler olduğu, matematik başarısı en düşük olan grubun ise ödev yapmak için haftada "1-15 dakika" süre ayıran öğrenciler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Matematik Başarısı, Ödev Verme Sıklığı, Ödev Yapma Süresi, TIMSS.

Bilgisayar Mühendisliği Öğrencilerinin Lise Mezuniyet Alanlarına Göre Akademik Başarılarının İncelenmesi

Rabia Uyar [1,*] & Durmuş Özdemir [1]

[1] Bilgisayar Mühendisliği Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
rabiaa.uyar1@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, bilgisayar mühendisliği öğrencilerinin ağırlıklı genel not ortalamalarının (AGNO) lise mezuniyet alanlarına göre durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini, 2015-2019 yılları arasında Türkiye'deki bir devlet üniversitesinin Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nden mezun olan 482 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada üniversitenin Bilgisayar Mühendisliğinde öğrenim gören öğrencilerinin, daha önce mezun oldukları orta öğretimdeki mezuniyet alanlarının, Bilgisayar Mühendisliği bölümündeki akademik başarılarına etkisinin olup olmadığını belirlemek için öğrenci AGNO ve lise mezuniyet alanları gruplandırılarak SPSS paket programı kullanılarak istatistiksel analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında öğrencilerin mezun oldukları orta öğretim alanları, Meslek Lisesi ve Genel Lise olmak üzere iki ana gruba ayrılmış ve t-testi uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, Meslek lisesi ana grubundaki öğrencilerin, genel lise ana grubundaki öğrencilerden istatistiksel olarak daha başarılı olduğu görülmüştür. Daha sonra çalışma örneklemi; Teknik lise, Anadolu lisesi, Fen lisesi, İmam Hatip lisesi, Düz lise ve Çok Programlı lise olmak üzere altı alt gruba ayrılmış ve ANOVA testi uygulanmıştır. Alt grup sonuçları incelendiğinde ise, Teknik Lise grubu öğrencilerinin ise Anadolu lisesi grubu ve İmam Hatip lisesi grubu öğrencilerinden istatistiksel olarak daha başarılı olduğu görülmüştür. Daha sonra alt grup öğrencileri için cinsiyet faktörü baz alınarak ve ANOVA testi kullanılarak başarı analizi yapıldığında ise; Teknik lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve İmam Hatip Lisesi gruplarındaki erkek öğrencilerin, istatistiksel olarak kız öğrencilere göre daha başarı olduğu görülmüştür. Düz lise ve Çok Programlı lise gruplarındaki kız öğrencilerin ise istatistiksel olarak erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar Mühendisliği Öğrencileri, Lise Mezuniyet Alanları, Öğrencilerin Akademik Başarılarının Analizi

Eğitimde Blok Zincir Uygulamaları

Durmuş Özdemir [1], Tolgahan Çobanoğlu [1], Turhan Faruk Cihan [1], Safa Dörterler [1] & Rabia Uyar [1,*]

[1] Bilgisayar Mühendisliği Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

rabiaa.uyar1@gmail.com

Özet

18. yüzyılda sanayi devriminin bir sonucu olarak ortaya çıkan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki devinim dördüncü sanayi devrimi ile birlikte büyük bir ivme kazanmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim ve büyük boyutlu dijital veri nedeniyle bir takım güvenlik tehditlerini de beraberinde getirmiştir. Dünya Ekonomik Forumu ve OECD raporlarına göre dördüncü sanayi devriminin kalbi olarak gösterilen blokzincir teknolojisi, güvenli ve dağıtılmış veri paylaşım yöntemleri barındırması nedeniyle kullanıldığı sistem üzerindeki verilerin değiştirilemez, güvenilir, doğrulanabilir ve kalıcı olmasını sağlamaktadır. Blokzincir, dijital işlemleri doğrulayan ve tüm işlem tarihinin kriptografik güvenli bir kopyasını tutan, merkezi olmayan bir düğüm ağına dijital işlemleri eşler arası olarak dağıtan dağıtılmış bir defter teknolojisidir. Bu nedenle de günümüzde finans ve hukuk alanında oldukça popüler hale gelmiş olan blokzincir teknolojisi, artık hayatın her alanında önemli hale gelmiş olan bilgi güvenliğinin sağlanması açısından önemli bir paya sahiptir. Özellikle covid-19 pandemisi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının yaygın kullanımı nedeniyle kişisel verilerin güvenliği zafiyetleri nedeniyle eğitim alanında bilgi güvenliğinin önemini apaçık göstermiştir. Bu nedenle eğitim alanında yapılan bilgi güvenliğine yönelik çalışmalar önem arz etmektedir. Eğitimde blokzincir uygulamalarındaki bilgi güvenliğinin yanı sıra, önceki öğrenmelerin tanınması ve eğitim-öğretim sonrası gelecek planlamalarında da kullanılabilecektir. Bu çalışmada, blokzincir teknolojilerinin gelişimi, özellikleri ve etkileri incelenecek, eğitim alanında blokzincir üzerine yapılmış çalışmalar sunularak, eğitim sisteminde blokzincir uygulamalarının hangi alanlarda uygulanabileceği ve eğitim sistemi üzerindeki SWOT analizi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Blokzincir, Eğitim, Bilgi Güvenliği, Öğrenme, SWOT

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarına Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi

Atiye Sarıbaş

Okul Öncesi Öğretmenliği Sabiha Gökçen Anaokulu

mavi-128@hotmail.com

Özet

Okul öncesi dönem, çocuğun 0-6 yaş dönemini kapsar. Bu dönem, çocuğun kişiliğinin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesi açısından ileri yıllara olan etkisi nedeniyle, yaşamın en kritik dönemlerinden biri olarak görülmektedir. Dünyada her yıl milyonlarca çocuk fiziksel, cinsel ve duygusal zorbalığa hedef veya şahit olarak maruz kalmaktadır. Çocuğa kötü muamele kurbanların fiziksel ve ruhsal sağlığı ve gelişimi üzerinde hayat boyu süren ciddi bir sorundur. Bu araştırma: çocuk istismarının tanılanmasında önemli rolü olan, okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma tarama niteliğindedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 3 bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ile öğretmenlerin fiziksel istismar belirtilerinin farkında oldukları, cinsel ve duygusal istismar belirtilerinin de kısmen farkında oldukları saptanmıştır. Öğretmenler istismarla karşılaşma durumunda bildirim yapma konusunda sorumlu olduklarını ve bunun bir zorunluluk olduğunu bildirmişlerdir. Öğretmenlerin istismar belirtilerini saptamaları ile farklı eğitim düzeyi ve hizmet süresi arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Öğretmenlerin duyusal ve fiziksel istismarın davranışsal belirtilerinin farkında olma düzeylerinde hizmet-içi eğitim alma durumlarında anlamlı farklılık gözlenmemektedir; ancak cinsel istismar belirtilerini saptamada hizmet-içi eğitim almalarına göre anlamlı farklılıklar gözlenmektedir. Öğretmenlerin duygusal ve fiziksel istismarın davranışsal belirtilerinin farkında olma düzeyleri cinsiyet, eğitim durumu ve hizmet süresi değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır. Tüm bulgular sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin çocuk istismarı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, özellikle bildirim ve erken tanı konusunda hizmet-içi ve hizmet-öncesi eğitim programlarında bu doğrultuda değişikliklerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuğa Kötü Muamele, Farkındalık, İstismar, Çocuk İstismarı, Okul Öncesi

Okul Öncesi Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

İlayda Gürsoy Kızılaslan [1,*] & Serdar Arcagök [1]

[1] Okul Öncesi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ilaydagursoy@comu.edu.tr

Özet

Covid-19 pandemisinin etkilerini en aza indirmek amacıyla dünyanın pek çok ülkesinde okullar, üniversiteler ve diğer eğitim kurumlarının eğitimlerini geçici olarak uzaktan devam ettirmelerine karar verilmiştir. Pandemi sürecin ve yol açtığı krizlerin yönetilebilmesi için Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), üniversitelerin 2019-2020 Öğretim yılı Bahar Döneminin uzaktan eğitime dönüştürülmesi kararını almıştır. Bu kapsamda, yüz yüze eğitimin sağladığı faydaları öğrenciye sağlayabilecek web tabanlı programlar geliştirilmiş ve uzaktan eğitim süreci programlar sayesinde üst düzey verim alınması hedeflenerek gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisi sürecinde yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle eğitimlerine uzaktan devam eden lisansüstü öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerini ve öğrencilerin web tabanlı eğitim hakkındaki geri bildirimlerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, üniversitelerin uzaktan eğitime yönelik alabilecekleri önlemlere ve iyileştirme çalışmalarına ışık tutmak amaçlanmaktadır. Araştırma nitel bir araştırma yöntemlerinden olgu bilim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2020-2021 öğretim yılında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalında öğretim gören 10 yüksek lisans ve doktora öğrencisi oluşmaktadır. Veriler nitel araştırma tekniklerinden açık uçlu sorulardan oluşan ve yönlendirici olmayan arı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizi iki veri kodlayıcısı tarafından analiz edilecektir. Veri analizinden elde edilen bulgular kod ve temalara dönüştürülecektir. Veri analizinden elde edilen sonuçlar Nvivo nitel veri analiz programı ile görselleştirilecektir. Araştırma konusuna yönelik veri analizleri devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Okul Öncesi Eğitimi, Uzaktan Eğitim

Erken Çocukluk Döneminde Matematik Becerilerinin Desteklenmesinde Ev Ortamı ve Ailenin Rolü

Zehra Bilgen [1,*] & Berrin Akman [2]

[1] Temel Eğitim Bölümü/okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Okul Öncesi Öğretmenliği Hacettepe Üniversitesi

zehragunduz@comu.edu.tr

Özet

Erken çocukluk dönemi, çocukların var olan yeteneklerini, ilgi ve ihtiyaçlarını keşfetmek, gelişimlerini desteklemek ve ebeveynlerle olan ilişkilerini arttırmak için eşsiz bir fırsat sunmaktadır. Çocukların erken dönemde edindikleri beceri ve yeterliklerin onların bir sonraki öğrenmelerinin de temelini oluşturduğu bilinmektedir. Matematik becerileri, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız sayı, işlem, uzamsal algı ve geometri, ölçme, parça-bütün konularını ve eşleştirme, sınıflama, gruplama, karşılaştırma ve sıralama gibi birtakım matematiksel becerileri kapsamaktadır. Çocukların bireysel özellikleri matematik başarısını oldukça iyi tahmin edebilse de, bu yeterliklerin gelişimi üzerinde eğitimin etkisi göz ardı edilemez. Çocuklara matematik becerilerinin kazandırılmasında formal eğitimin yanında okul dışında yürütülen etkinliklerin ve çocuğun çevresi ile girdiği etkileşimlerin etkisi oldukça fazladır. Öyle ki çocuğun keşfetme alanları, öğrenme düzeyi ve hızı, ailesinin ve diğer çevresinin ona sunduğu fırsatlar ve onu ne kadar desteklediğiyle yakından ilişkilidir. Bu anlamda çocuğun matematiksel gelişiminde, doğduğu andan itibaren ilk çevresi olarak kabul edilen aile ve ev sayısallık ortamının önemli görülmektedir. Bu çalışmada erken çocukluk döneminde matematik becerilerinin gelişiminde ailenin rolü ve ev ortamının önemine yönelik alanyazında yer alan çalışmalar farklı yönlerden ele alınarak araştırma sonuçları incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçları göre, erken çocukluk döneminde çocuklarını zengin uyaranlar ve çevre olanakları ile destekleyen ailelerin çocuklarının matematik becerilerinin geliştiği görülmektedir. Ev ortamına ek olarak, ailenin matematiğe yönelik tutumunun, içinde bulunulan sosyo-ekonomik durumun ve eğitimin çocukların matematiğe yönelik tutum ve inançlarında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Erken Matematik Becerileri, Ev Ortamı, Ailenin Rolü.

Okul Öncesi Dönem Matematiğinde Sayı ve Sayma Konusunda Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2016-2021)

Zehra Bilgen [1,*] & Mine Canan Durmuşoğlu [2]

[1] Temel Eğitim Bölümü/okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Okul Öncesi Öğretmenliği Hacettepe Üniversitesi

zehragunduz@comu.edu.tr

Özet

Erken çocukluk dönemi, yaşamın ilk altı yılını kapsayan, gelişimin oldukça hızlı olduğu, eşsiz bilgi ve deneyimlerle dolu kritik bir dönemdir. Erken çocukluk dönemindeki ve ilkokula başlamadaki matematiksel başarının, ileriki okul başarısı ve erken yetişkinlikteki matematik başarısının öngörücüsü olduğu bilinmektedir. Her öğretim kademesinde olduğu gibi okul öncesi dönemde matematik programının temelini sayılar oluşturmaktadır. Sayı kavramı, temelde sayıları tanıyabilme, gösterebilme, sayı ilişkilerini ve sistemini anlamaya dayanmaktadır. Sayma becerisi ise daha çok somut fiziksel nesnelerle sayı kelimelerinin koordinasyonu olarak ifade edilmektedir. İlgili araştırmalar sayı ve sayma bilgisine erken maruz kalan çocukların yaşamlarında da problem çözmeye yatkın, yetkin ve deneyimli olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla erken çocukluk döneminde sayı ve sayma becerisinin kazandırılması önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi dönem matematiğinde sayı ve sayma konusunda son altı yılda Türkiye'de ve yurtdışında yürütülen lisansüstü tezleri, yılı, türü, disiplin alanı, araştırma yöntemi, çalışma grubu ve ele aldığı konu alanı bakımından incelemektir. Bu amaç çerçevesinde araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans (*f*) ve yüzde grafikleri kullanılmış, bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre okul öncesi dönemde sayı ve sayma konusunda son altı yılda yurtiçinde 15, yurtdışında 17 tezin tamamlanmış olduğu; tezlerin türüne bakıldığında 18'inin yüksek lisans tezi, 14'ünün doktora tezi olduğu saptanmıştır. Tezlerin çalışma grubunun çoğunlukla çocuklardan oluştuğu ve tezlerde genellikle nicel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak tezlerin büyük bir bölümünün okul öncesi eğitimi ve psikoloji alanında yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Erken Matematik Becerileri, Sayı, Sayma, Lisansüstü Tezler, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Kavramı Hakkındaki Düşünceleri ve Sahip Oldukları Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi

Muhammed Berk Keleş [1,*] & Nur Akcanca [2]

[1] Okul Öncesi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Temel Eğitim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

berk_keles_61@yahoo.com

Özet

Günümüzde teknolojinin hızlı ve sürekli olarak gelişmesi toplumların birçok yönden değişmesine neden olmuş bazı üst düzey beceri ve yeterliliklere sahip olmak bireyler için zorunlu hale gelmiştir. Bireylerin çalışma ve sosyal yaşantılarında başarıyı elde etmeleri için sahip olması gereken bu beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılmaktadır. Bu becerilerden biri olan ve gün geçtikçe önemini artıran girişimcilik ise çevredeki fırsatların fark edilmesi, fark edilen bu fırsatlara yönelik planların günlük hayatta faaliyete geçirilmesi olarak ifade edilebilir. Eğitimin en önemli kademelerinden biri olan ve insan yaşamının temel taşını teşkil eden okul öncesi dönem bireylere farklı becerilerin yanı sıra girişimcilik becerisinin kazandırılması açısından da oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu durum ise girişimcilik becerisi yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin önemini artırmaktadır. Çalışma yakın gelecekte okul öncesi öğretmeni olacak öğretmen adaylarının girişimcilik kavramı hakkındaki düşüncelerini ve sahip oldukları girişimcilik özelliklerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada karma yöntem tasarımlarından açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin doğusunda (DÜ) ve batısında (BÜ) yer alan iki farklı üniversitenin 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarından oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel verileri kolay örnekleme yoluyla belirlenen ve DÜ'den 124 ve BÜ'den 160 olmak üzere 284 okul öncesi öğretmen adayından toplanmıştır. Tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen çalışmanın nitel bölümünün örneklemi ise nicel örneklem grupları arasından her bir örneklem grubu için 30 olmak üzere 60 okul öncesi öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmanın nicel verileri, literatürden alınan *Öğretmen Adaylarına Yönelik Girişimcilik Ölçeği* toplanırken, nitel veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen *Girişimcilik Kavramı Açık Uçlu Anketi* ile toplanmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizi için SPSS istatistiksel programı kullanılmış, gruplar arası fark bağımsız t testi ile analiz edilmiştir. Grup içi farkların belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen nitel veriler ise içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda DÜ'de öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerinin BÜ'de öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca DÜ'de öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının kendilerini "fırsatları görme", "duygusal zekâ" ve "yenilikçi olma" özellikleri açısından BÜ'de öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarından daha başarılı buldukları yönündeki nitel sonuçlarının, çalışmanın nicel sonuçları ile desteklendiği saptanmıştır. Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise her iki üniversite de öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının önemli bölümünün okul öncesi eğitim programını öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi

açısından yetersiz buldukları yönündeki görüşleridir. Okul öncesi eğitim programının başta girişimcilik becerisi olmak üzere çağın ihtiyaç duyduğu bireyleri yetiştirebilecek şekilde güncellenmesi ve okul öncesi öğretmenliği lisans programına girişimcilik becerisine ilişkin zorunlu derslerin eklenmesi çalışmanın önerileri arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmen Adayları, Girişimcilik Özellikleri, Girişimcilik Kavramı Hakkındaki Düşünceler

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuklarla Etkileşiminde Ortaya Koydukları Duygu İfadelerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Meryem Nur Çoban [1,*] & İlkay Ulutaş [1]

[1] Okul Öncesi Öğretmenliği Gazi Üniversitesi

meryemcoban94@gmail.com

Özet

Yapılan pek çok araştırma nitelikli okul öncesi eğitim alan çocukların, ilkokulda akademik ve duygusal beceriler bakımından daha donanımlı olduğunu göstermektedir. Nitelikli okul öncesi eğitimi için en önemli unsurlardan biri öğretmendir. Okul öncesi dönemin temel amaçlarından biri de çocukların gelişim özelliklerini desteklemektir, duygusal gelişim alanı son yıllarda üzerinde durulan alanlardandır. Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarındaki çocuklarla etkileşimlerinde kullandıkları duygu ifadelerinin ve bu duygu ifadeleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel olan bu çalışmada veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından on iki maddelik soru formu hazırlanmıştır. Öncelikle üç öğretmenle pilot çalışma yapılmış ardından bazı maddeler uzman görüşüne de başvurularak yeniden düzenlenmiştir. Otuz iki okul öncesi öğretmeniyle yarımşar saatlik mülakatlar yapılmıştır. Araştırmada veriler açıklayıcı temalar haline getirilerek analiz edilmiştir. Veriler iki ana tema ve dört alt tema olarak analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; Okul öncesi öğretmenlerinin duygu düzenleme becerilerini geliştirilebilir olarak ifade ettikleri, çocuklara duygularını gösterirken birden fazla yol kullandıkları (duygu sözcükleri, ses tonu, jest ve mimikler), çocukların duygusal becerilerini geliştirmek için çeşitli yöntemler (sözlü olarak ifade etmesini bekleme, etkinliklerle duygulara yer verme, duygular hakkında açıklayıcı konuşmalar yapma, olumlu duygusal model olma ve çeşitli duygu materyalleri) kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin sınıfta yaşadığı zor durumlar ile bu durumlarda kullandıkları stratejiler de incelenmiş ve duygusal becerilerin geliştirilmesinin önemi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmenleri, Duygu İfadeleri, Öğretmen Çocuk Etkileşimi, Duygusal Beceriler, Başa Çıkma Stratejileri

Meslek Etiği Eğitiminde Pedagojik Bir Yöntem ve Veri Toplama Aracı Olarak Etik Otobiyografisi

Rahşan Siviş Çetinkaya

Pdr Bursa Uludağ Üniversitesi

srahsan@uludag.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme müfredat programlarında yer alan Eğitimde Ahlak ve Etik derslerinde, etik otobiyografisi etkinliğinin pedagojik bir yöntem olarak kullanımı hakkında öğretmen eğitimcilerini bilgilendirmektir. İlgili yöntem, aynı zamanda araştırmalarda veri toplama çalışmalarında da kullanılmaktadır. Pozitif etik yaklaşımı (ya da Kültürleştirme Modeli) olarak bilinen ve meslek etiği eğitiminde deneyimsel , önetkisel, anlatımcı ve etkileşimsel yöntemlerin kullanımını savunan bu pedagojik yaklaşıma göre, etik otobiyografilerinin ilk derste öğrencilere yazdırılması önerilmektedir. Öğrencilerin meslek etiğine ilişkin geçmiş öğrenmelerini, değerlerini ve inanışlarını ortaya çıkarmayı hedefleyen bu etkinlik, dönem sonunda tekrarlanarak öğrenme kazanımlarının görülmesine de yardımcı olmaktadır. Bu yönteme göre, öğrencilerin meslek etiği açısından boş beyaz sayfalar olmadıkları düşünülmekte ve var olan etik altyapılarının meslek etiği derslerinde ortaya çıkarılarak meslek etiğindeki kuramsal konularla bütünleştirilmeleri önerilmektedir. Bu çalışmada, etik otobiyografisi yöntemine ilişkin kuramsal altyapı, ilgili araştırma bulguları ve uygulama önerilerine yer verilecektir. Araştırmacı tarafından daha önce verdiği meslek etiği derslerinde kullanılmış olan bu yöntemin, farklı eğitim programlarındaki uygulamalarından örnekler de sunulacaktır. Etik otobiyografisi yönteminin, araştırmacının meslek etiğiyle ilgili araştırmalarında nitel veri toplama aracı olarak kullanımına ilişkin de bilgi verilecektir. Bu çalışmanın, hem eğitimde meslek etiği dersinde kullanılacak pedagojik yöntemlere katkıda bulunması, hem de bu konuya ilgi duyan araştırmacıları veri toplama yöntemleri konusunda bilgilendirmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Etiği, Öğretmen Yetiştirme, Etik Otobiyografisi

Undergraduate Chemistry Education Program From The Perspective of Pre-Service Teachers: SWOT Analysis

Ilgım Özergun [1,*], Sakıp Kahraman [2] & Fatih Doğan [1]

[1] Fen Bilgisi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Kimya Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ilgim.ozergun@comu.edu.tr

Özet

The purpose of SWOT analysis is to identify the strengths and weaknesses of an organization and the opportunities and threats in the environment. This study aimed to evaluate the undergraduate chemistry education program from the perspective of pre-service chemistry teachers by using the SWOT analysis and to determine the needs of the program. This study followed phenomenology which is one of the qualitative research approaches. The sample of the study consists of 29 undergraduates enrolled in the chemistry education program at a mid-sized university in northwestern Turkey. Due to the pandemic, the data were collected online in the spring term of the 2020-2021 academic year. The data were analyzed through content analysis. According to the results of the study, pre-service chemistry teachers reported that being prepared for teaching with practical courses and being able to communicate with academicians despite the pandemic were the strengths of the program. On the other hand, they stated that applied laboratory courses conducted online due to the pandemic were one of the weaknesses of the program. Furthermore, the most common opportunity of the program was that it prepares pre-service chemistry teachers for the teaching profession not only by teaching content knowledge but also by intense pedagogical content knowledge. The most common threat stated for the program was that the limited number of pre-service chemistry teachers become in-service teachers in the state schools within the Ministry of National Education.

Anahtar Kelimeler: Swot Analysis, Chemistry Teacher Education, Preservice Chemistry Teachers

Göz İzleme İle Ulaşılan Fizyolojik Verinin Okuma Güçlüğüne İlişkin Önemi

Esmehan Özer

Özel Eğitim Öğretmenliği Kırıkkale Üniversitesi
esmehann@gmail.com

Özet

Gözler görmenin yanı sıra beyin ile ilgili önemli bilgiler veren organlarımızdır. Yüzyıldan fazla bir süredir göz izleme tekniği ile okuma sırasında okurların gözlerinin sekme ve sabitleme hareketlerine ulaşılarak incelemeler yapılmaktadır. Göz izleme, okuma esnasında kişiye özgü biyometrik ölçümler sunan güçlü bir tekniktir ve göz izleme cihazları aracılığıyla uygulanmaktadır. Teknik, tipik gelişim gösteren okurların yanı sıra okuma güçlüğü olan okurların okuma esnasında gerçekleştirdikleri bilişsel işlemlemelere ilişkin araştırmacı ve uygulamacılara kapsamlı fizyolojik veriler sunmaktadır. Her geçen gün daha fazla yaygınlaşarak kullanılan bu teknik aracılığıyla ulaşılan fizyolojik veriler okuma güçlüğü olan okurların okuma performanslarına ilişkin tanı-değerlendirme ve müdahale süreçlerinde güvenilir bilgiler sağlamaktadırlar. Bu bağlamda göz izleme ile ulaşılan fizyolojik veriler kullanılarak okuma güçlüğü olan okurlar doğru bir biçimde, kolaylıkla ve hızlıca tanılanabilmektedir. Göz izleme kullanarak okuma güçlüğünü tanılamaya yönelik yapılan değerlendirmeler; okurlara hiç müdahale edilmeden, okurların okudukları metinler bölünüp ara verilmeden ve bu değerlendirmeleri yapan uzmanların tecrübelerinden bağımsız yani objektif olarak gerçekleştirilmektedirler. Ayrıca okuma güçlüğü olan okurlar için hazırlanarak uygulanması planlanan müdahale programlarının içeriklerinin göz izleme ile belirlenebileceği ve uygulanan bu müdahale programlarının etkililiklerinin değerlendirilerek faydalarının arttırılabileceği öngörülmektedir. Benzer şekilde göz izleme tekniği ile okuma güçlüğü olan okurlara uygulanan müdahale programları kapsamında kullanılan öğretim materyallerinin niteliklerinin değerlendirilerek geliştirilebileceği de düşünülmektedir. Öte yandan ilerleyen yıllarda, göz izleme ile okuma esnasında ulaşılan fizyolojik verilerden biyobelirteçler ortaya çıkarılabileceği ve bu biyobelirteçlerin okuma güçlüğü yaşayan özellikle çocuk okurların hem tanı-değerlendirme hem de müdahale süreçlerinde etkin bir biçimde kullanılabileceği öngörülmektedir. Bu çalışmada ise göz izleme tekniği ile okuma sırasında elde edilen fizyolojik verinin okuma güçlüğünün tanı-değerlendirme ve müdahale süreçlerindeki önemi sunulmaktadır. Göz izleme tekniği aracılığıyla okuma sırasında ulaşılan fizyolojik verinin bahsedilen önemi ve avantajları düşünüldüğünde ana dili Türkçe olup okuma güçlüğü yaşayan çocukların hem tanı-değerlendirme hem de müdahale süreçlerinde bu verilere yer verilebileceği düşünülmektedir. Böylelikle günümüzde okuma güçlüğü yaşayan okurların tanı-değerlendirme ve müdahalelerinin teknoloji temelli ve yenilikçi uygulamalar ile yürütülebileceği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Göz İzleme Tekniği, Göz Hareketleri, Fizyolojik Veri, Okuma Güçlüğü

Coğrafya Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Tanıma ve Kullanma Durumlarına İlişkin Nitel Bir Araştırma*

Barış Emre Kumru [1] & Okan Yaşar [2,*]

[1] Coğrafya Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Coğrafya Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi

okany@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı; coğrafya öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden hangilerini bildiklerini ve uyguladıklarını ortaya çıkarmak yanı sıra öğretmenlerin bu teknikleri kullanırken karşılaştıkları sorunları sıralamaktır. Araştırmada öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form 11 sorudan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2019-2020 eğitim-öğretim yılı ve 2020-2021 eğitim-öğretim yıllarında, Tekirdağ ili merkez ve diğer ilçelerinde görev yapan 30 coğrafya öğretmenine uygulanmıştır. Öğretmenlerin derslerde alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri (AÖDT) arasından en fazla performans değerlendirme, proje ve gözlem tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin genel itibariyle AÖDT'ye ilişkin görüş ve düşüncelerinin olumlu olduğu, fakat AÖDT'yi uygulama sürecinde; "bu teknikleri hazırlamanın ve değerlendirmenin zor olması ve zaman alması, öğrencilerden kaynaklanan problemler ve ders saatlerinin yetersizliği" başta olmak üzere birtakım sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin AÖDT'yi birçok bakımdan geleneksel ölçme değerlendirme araçlarına göre etkili bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler; öğrencilerin ders içinde olduğu kadar, ders dışında da aktif olmasının sağlanması, değerlendirmenin sürece yayılarak daha gerçekçi bir değerlendirme yapılması, öğrenmede kalıcılığın sağlanması ve ezberciliğin önlemesi, öğrencilerin gerçek hayata yönelik yaparak-yaşayarak ve uygulama yapmasına imkân tanınması, öğrencilerin araştırma yapmaya sevk edilmesi gibi konularda AÖDT'nin geleneksel ölçme değerlendirme araçlarına göre daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. AÖDT'nin derslerde daha etkin ve verimli kullanılması için öğretmenlerin "ders saatlerinin artırılması, hizmet içi eğitim kurslarının veya seminerlerinin verilmesi, okulun fiziki ve ekonomik imkanlarının iyileştirilmesi" gibi hususları önerdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

*Bu bildiri; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde kabul edilen "*Coğrafya Ders Kitaplarının Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Bakımından İncelenmesi ve Coğrafya Öğretmenlerinin Sözü Edilen Teknik ve Uygulamalara İlişkin Görüşleri*" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Dersi, Ölçme, Değerlendirme, Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme, Alternatif Ölçme ve Değerlendirme

Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Bağlamında Uzaktan Eğitim Deneyimleri

Yakup Subaşı [1,*], Hayati Adalar [2], Osman Tuğ [3], Şehmus Uzuner [4], Cemalettin Savur [5], Özge Özperçin [4], Özlem Zeybek [6], Nesih Temur [4] & Ahmet Tanhan [7]

[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Manisa Celal Bayar Üniversitesi

[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı

[4] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Adıyaman Üniversitesi

[5] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Giresun Üniversitesi

[6] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

[7] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Adıyaman Üniversitesi

subasiyakup02@gmail.com

Özet

Covid-19 sürecinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin Uzaktan/Online Eğitime ilişkin algılarını Online Seslifoto (OSF) yöntemiyle incelenmesini ele alan bu çalışmada başlıca 3 amaç bulunmaktadır. Bunlar; (1) Covid-19 sürecinde Uzaktan/Online Eğitimi kolaylaştıran ve zorlaştıran faktörlerin neler olduğunu bulmak; (2) kolaylaştırıcı faktörleri artırmak ve zorlaştırıcıları ortadan kaldırmak için aktif savunuculuk yapmak ve (3) katılımcıların kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcı faktörleri Ekolojik Sistemler Teorisinin (EST) hangi seviyesine atfettiklerinin belirlemektir. Çalışma için içinde etik kurul izni bulanan, çalışmada ihtiyaç duyulan demografik soruları da içeren bir online form geliştirildi. Bunun yanında, katılımcılara daha iyi bir katılım deneyimi sağlamak için geliştirilen online form, bir video, M4A formatında bir ses dosyası ve yazılı dokümanları da barındırmaktadır. Bu online formdaki belgeler verileri toplamak için kullanılan OSF'nin Türkçe versiyonunu içermektedir. OSF ile elde edilen verilerin analiz edilmesinde Online Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (OYFA) yaklaşımı kullanıldı. Araştırmanın kuramsal çerçevesini EST'ye dayalı Topluluk Temelli Katılımlı Araştırma (TeTKA) oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin batısından 2 ve doğusundan 2 olmak üzere toplam 4 üniversiteden 119 (%77 kadın, %21 erkek, %2 cinsiyet belirtmeyen) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Analiz sonuçlarında kolaylaştırıcı olarak 12 tema ortaya çıkmıştır. Başlıca kolaylaştırıcı temalar, teknoloji (%31); evin verdiği rahatlık (%23); aile ile birliktelik (%17) şeklindedir. Zorlaştırıcı olarak 14 tema ortaya çıkmıştır. Başlıca zorlaştırıcı temalar, maddi imkanların yetersizliği (%28); internet altyapı sorunları (%22); sosyal çevre ve gerçek hayattan kısıtlanmak (%17) şeklindedir. Katılımcılar kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcıları sırasıyla EST'nin şu seviyelerine atfettiler; mikrosistem (%56, %58), bireysel/şahsi (%50, %51), hepsi beraber (%45, %55), ekzosistem (%38, %43) ve makrosistem (%25, %45).

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Online Seslifoto (OSF), Üniversite Öğrencileri, Online Eğitim, Uzaktan Eğitim, Pandemi

Futbolda Trend: Avrupa Futbolunun Değişimi

Mahmut Açak [1,*] & Hakan Büyükçelebi [2]

[1] Antrenörlük Eğitimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Antrenörlük Eğitimi İnönü Üniversitesi

m.acak@hotmail.com

Özet

Futbol, diğer birçok spor branşında olduğu gibi gerek teknolojinin gelişimi gerek toplumun oyundan beklentisinin farklılaşması dolayısıyla yıllar içerisinde değişime uğrayan bir spor dalıdır. Oynanmaya başladığı ilk günden bu yana hedef aynı olsa da uygulama açısından toplumlar tarafından oynanış şekli farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla futbolun gelişim ve değişime ara vermeden devam etmesi oyun trendine yönelik öngörüde bulunma ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, oyun içerisindeki farklı parametrelere yönelik verilerin istatistiki analizler ile birlikte incelenmesine olan ilgi de son yıllarda artış göstermiştir. Yapılan bu çalışma da ise, Avrupa'nın 10 farklı futbol ligi takımlar bazında değil de bir bütün olarak ele alınarak 2017-2018 ve 2018-2019 sezonlarındaki oyun içi parametrelerin değişiminin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın evreni 2017-2018 ve 2018-2019 sezonlarında oynanan tüm müsabakalar oluşmaktadır. Örneklem grubu olarak ise Avrupa'nın 10 farklı futbol liginde oynanan 10416 müsabakadaki oyun içi parametrelerin tamamı ele alınmıştır. Çalışmada, atılan gol sayısı, toplam şut, topla buluşma, topa sahip olma yüzdesi, köşe vuruşu ve ofsayt olmak üzere 6 farklı oyun içi parametre incelenmiştir. Bu bağlamda, toplam 62496 oyun içi parametrenin analizi gerçekleştirilmiştir. Veriler müsabaka sonrası oyun içi parametrelerin istatistik verilerini yayınlayan www.fctables.com sitesinden notasyonel analiz yöntemi ile elde edilmiştir. Verilerin normallik sınaması Kolmogorov-Smirnov testi ile gerçekleştirilmiştir. Bağımsız değişkenlerin anlamlı farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Sonuçların istatistiksel anlamlılık düzeyi ise $p<0.01$ olarak kabul edilmiştir. Veri analizi IBM SPSS Statistics 25.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Çalışma sonucunda, iki sezon boyunca 10 ligdeki bütün müsabakalardaki maç sonucuna etki ettiği düşünülen oyun içi parametreler belirlenmiş ve sezonlar arası farklılıklar belirenmiştir. Buna göre, 2017-2018 sezonunda Avrupa'nın farklı futbol liginde ele alınan 6 oyun içi parametreden tamamının müsabaka sonucuna etkisi olduğu tespit edilmiştir ($p<0.01$). 2018-2019 sezonunda ise bir önceki sezon müsabaka sonucuna etki eden oyun içi parametrelerden 3 tanesinin müsabaka sonucuna etki etmediği belirlenmiştir. Bu bağlamda, topla buluşma sayısı, topa sahip olma yüzdesi ve ofsayt parametreleri sezonlar arasında değişikliğe uğramıştır. Çalışmada, Avrupa'daki 10 farklı futbol ligi ele alınarak futbolda müsabaka sonucuna etki eden oyun içi parametrelerin değişimi hakkında sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar, oyundaki trend hakkında yorum yapabilmeye olanak sağlamaktadır. Bununla birlikte elde edilen sonuçlar, oyunun sonucuna etki ettiği düşünülen parametrelerin değişimi hakkında spor bilimcilere ve antrenörlere ipucu verebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Müsabaka Analizi, Trend, Taktik.

Ortaöğretimde Sportif Faaliyetlere Katılımın Bireyin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Mahmut Açak [1,*] & Hakan Büyükçelebi [2]

[1] Antrenörlük Eğitimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Antrenörlük Eğitimi İnönü Üniversitesi

m.acak@hotmail.com

Özet

Amaç: Yaşam becerisi kendine güven ve sosyalleşme gibi arzulanan nitelikleri geliştirmeye yönelik uygulanabilir psiko-sosyal beceri ve yeteneklerdir. Bu bağlamda araştırma, ortaöğretim sürecinde sportif faaliyetlere katılımın bireyin yaşam becerilerini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamaktadır.

Materyal ve metot: Araştırmada örneklem grubunu, 2018-2019 öğretim yılında, Kahramanmaraş ili merkez ilçeye bağlı ortaokullarda eğitim gören 458 erkek, 321 bayan olmak üzere toplam 779 öğrenci oluşturmaktadır. Spor yoluyla elde edilen yaşam becerilerini değerlendirmek amacı ile özgün formu Life Skills Scale for Sport (LSSS) olan ölçek, 5'li Likert tip olarak geliştirilmiştir. Ölçek ortaokul, lise ve 21 yaşına kadar olan üniversite öğrencilerine uygulanabilmektedir. Türkçe geçerlik ve güvenirliği yapılan ölçek; takım çalışması, amaç belirleme, zaman yönetimi, duygusal beceriler, iletişim, sosyal beceriler ve liderlik olmak üzere 7 alt boyuttan toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen verileri çözümlemek amacıyla İstatistik paket programı (SPSS 21 Versiyon) kullanılmıştır. Verilere normallik analiz testleri yapılmıştır. Testler sonucunda verilerin normal dağılmadığı gözlemlenmiş olduğundan analizler için non-parametrik testlerden faydalanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi ve çoklu karşılaştırmalar için Kruscal Wallis H testlerinden faydalanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi olarak $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırma bulguları ele alınan değişkenlere göre örneklem grubunun yaşam becerilerinde farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin yaş, cinsiyet, sınıf, spor yapma durumları, okul takımında oynama, yaptıkları spor türü, anne ve baba eğitim durumlarının yaşam becerilerinin şekillenmesinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu, aile gelir durumunun ise etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Eğitim, Yaşam Becerileri, Sosyal Beceri, Duygusal Beceri,

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Yazımı Karıştırılan Kelimelere Yönelik Görüşleri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği

Burcu Çiftçi [1] & Funda Örge Yaşar [2,*]

[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

[2] Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi

fundaorge@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin yazımı karıştırılan kelimelere yönelik görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın katılımcılarını 2019-2020 akademik yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında 1, 2, 3 ve 4. sınıflardan birinde öğrenim gören 254 öğrenci arasından tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 100 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Bu bağlamda araştırmacı tarafından hazırlanan on adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu dekanlık makamından alınan izin sonrasında 11.12.2019-20.12.2019 tarihleri arasında katılımcılara uygulanmıştır. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin görüşlerini daha iyi yansıtabilmek amacıyla birebir alıntılara yer verilmesine özen gösterilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğrenciler kendilerine sunulan ankette yer alan altmış kelime arasından en çok beynelmilel, briyantin, beşibiryerde, fitne fücur ve müteahhit kelimelerinin yazımında zorlandıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin %20,72'si konuşulduğu gibi yazma eğiliminin olmasını, %17,68'i kuralların çok sık değişmesini, %15,85'i kelimelere ait yanlış duyumların olmasını ve bu duyumların dilimize yerleşmesini kelimelerin yanlış yazılmasında büyük bir etkene sahip olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte öğrenciler, bir kelimenin yazımı konusunda tereddüte düştüklerinde %61,43 oranında TDK'nin resmi internet sitesinden, %7,09 oranında TDK sözlüğünden, %5,51 oranında yazım kılavuzundan yararlandıklarını söylemiştir. Ayrıca öğrencilerin %39,68'i günlük konuşma dilinin yazı dilini olumsuz olarak etkilediğini dile getirmiştir.

Bu çalışma, "Türkçe Öğretmeni ve Adaylarının Yazımı Karıştırılan Kelimelere Yönelik Görüşleri" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiş olup "Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Kodu: SYL-2020-3168"

Anahtar Kelimeler: Yazımı Karıştırılan Kelimeler, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri, Yarı Yapılandırılmış Görüşme.

4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metne Dayalı Anlama Sorularının İncelenmesi

Furkan Göksün [1,*] & Mustafa Kocaarslan [2]

[1] Sınıf Öğretmenliği Bartın Üniversitesi
furkangoksun63@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı 4. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metne dayalı anlama sorularının çeşitli yönlerden incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının onayı ile kabul edilen Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları ve Koza Yayınları 4. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Bu kapsamda her iki kitaptaki 43 metinde yer alan 217 metne dayalı anlama sorusu incelenmiştir. İncelenen sorular Day ve Park Taksonomisi basamaklarına (basit anlama, yeniden organize etme, çıkarım yapma, tahmin yürütme, değerlendirme ve kişisel yanıt) göre değerlendirilerek analiz edilmiştir. Bununla birlikte, ders kitabındaki soruların metin türleri (öyküleyici, bilgilendirici, şiir) ve yayınevleri açısından Day ve Park Taksonomisine göre dağılım gösterdikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, metne dayalı anlama sorularının Day ve Park Taksonomisine göre çoğunlukla basit anlama düzeyinde olduğu saptanmıştır. Yeniden organize etme, tahmin yürütme ve kişisel yanıt düzeylerinde çok az sorunun bulunduğu değerlendirme düzeyinde ise hiç sorunun bulunmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç, soruların taksonomi düzeylerine dengeli olarak dağılmadığını ve soruların çoğunlukla alt düzey becerilere yönelik olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucunda ayrıca, metne dayalı anlama sorularının öyküleyici metin türünde, diğer metin türlerine göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, incelenen metne dayalı anlama sorularının yayınevlerine göre dağılımında bazı benzerlik ve farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuduğunu Anlama, Metne Dayalı Anlama Soruları, Day ve Park Taksonomisi, Ders Kitabı, Metin Türleri

Gereksiz Kelime Kullanımı ve Yanlış Kullanılan Kelimelerin 2. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Metinler Üzerinde Tespiti

Elsev Brina Lopar

Turk Dili ve Edebiyatı Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi
elsev.brina@uni-prizren.com

Özet

Araştırmanın amacı ``Gereksiz Kelime Kullanımı ve Yanlış Kullanılan Kelimelerin 2. Sınıf Türkçe Kitaplarında Metinler Üzerinde Tespiti´´dir. Ayrıca araştırmada Kosova'da kullanılan dilin yapısı, tarihçesi ve önemi gibi konulara yer vererek dil hakkında daha kapsamlı bir araştırma yapmak hedeflenerek ve buna bağlı olarak Kosova'da ilköğretimde Türkçe egitiminde kullanılan, Türkçe kitaplarında bulunan gereksiz kelime kullanımlarının tespitinin daha açıklayıcı olması hedeflenmiştir. Bu sayede günümüzde metinlerde yapılan gereksiz kelime kullanımları ve yanlış kullanımları daha da azaltmak ve dilimizi gerektiği gibi kullanmak amaçlanmaktadır. Çalışmamızda, gereksiz kelime kullanımının ve yanlış kullanılan kelimelerin doğru tanımı yapılarak, metinlerdeki cümlelerde bu kelimelerin daha kolay tespit edilmeleri ve gereksiz kullanımların yapılmaması için önemli bir çalışmadır. Araştırmanın benzerleri daha önce neredeyse hiç yapılmadığından bu açıdan kitaplara yeni bir bakış katacağı için önemli bir çalışma olacaktır. Ayrıca eğitimcilerin de bu konuya daha fazla dikkat etmelerini öngörmektedir. Araştırmamızın temeli, uygulanması ve sonuçları açısından sınırlarını belirlediğimiz bölümlerden oluşmaktadır. Daha önce bu şekilde kapsamlı bir çalışma yapılmadığı dikkate alınarak araştırmanın evreni Kosova'da ilköğretimde müfredatta olan 2. Sınıf Türkçe ders kitabının incelenmesi ile sınırlıdır. Kitabın gereksiz kelime kullanımı ve yanlış kullanılan kelimeler açısından incelenmesi sadece müfredatta yer alan bu kitapla sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gereksiz Kelime Kullanımı, Ders Kitabı, İlköğretim

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında Dijital Okuryazarlık Çalışmaları

Göknur Günay [1,*] & Mehtap Özden [2]

[1] Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

[2] Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

goknurgunay@gmail.com

Özet

Bu araştırmada "Dijital Okuryazarlık" konusunu; Türkçe Eğitiminde çalışan araştırmacıların, hangi bakış açılarıyla ele aldıklarının anlaşılması amaçlanmaktadır. Araştırmada; insanın dünyayı anlamlandırmak için okuryazarlığı kullandığı, dijital okuryazarlık becerisinin bir dizi üst düzey bilişsel beceriye ihtiyaç duyduğu, Antik Yunan filozoflarından günümüze dil ve düşünce ilişkisiyle okuryazarlığın aslında dünyayı anlama ve yorumlama becerisi olduğu üzerinde durulmaktadır. Aynı zamanda okuryazarlığın teknoloji ve bilimsel gelişmeler ışığında zaman içinde değişen, genişleyen anlamı ve çeşitleri, dijital okuryazarlığın içine aldığı diğer okuryazarlık türleri ana dili eğitimi kapsamında ele alınmakta ve çerçevesinin nasıl çizilmekte olduğunun anlaşılması üzerine çalışılmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmaktadır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018:189). Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı bünyesindeki araştırmacılar tarafından hazırlandığı tespit edilen ve alanyazına aldığı atıflarla katkı sağladığı tespit edilen bilimsel çalışmalar doküman analizi yöntemiyle incelenmiş ve veriler içerik analizine tâbi tutularak birtakım kavramlara ulaşılmıştır (Yıldırım ve Şimşek: 2018: 242) . Türkçe Eğitiminde Dijital Okuryazarlığın ana dili ve okuryazarlık bağlamından çok bir araç gereç kullanımı ya da yalnızca dijital hikâyeler yoluyla ders materyalinin kullanımı olarak görüldüğü, konuya kâğıdın ekrana aktarımı olarak ya da uzaktan eğitim bağlamında yaklaşıldığı; okuryazarlık beceri basamaklarının ana dilinin; dil, düşünce ve hareket bağlamında ve yeni neslin 21. yüzyıla hazırlığı noktasında henüz irdelenmediği gibi birtakım sonuçlara varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuryazarlık, Türkçe Eğitimi, Ana Dili, Yeni Okuryazarlıklar, Düşünce

Türkçe Öğretiminde Kültürel Okuryazarlık

Ayça Kılıçoğlu [1,*] & Mehtap Özden [1]

[1] Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ayca.klcoglu@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretimi ve kültürel okuryazarlık arasındaki ilişki üzerinde durarak kültürel okuryazarlığın Türkçe öğretimine katkısını dokuman analizi yöntemi kullanarak ortaya koymaktır. Türkçe öğretiminde sadece dil kurallarını ve dilin işleyişini öğretmek yeterli olmayabilir. Dil öğrenmek veya öğretmek aynı zamanda o dile ait kültürün de öğrenilmesi ve öğretilmesi demektir. Bu bağlamda içerisinde kültürü barındırmakta olan dil öğretiminde kültürel okuryazarlığın önemi yadsınamaz. Bir dili öğrenirken de öğretirken de o dilin kültürel özelliklerine ne kadar aşina olunursa öğrenme ve öğretme o kadar kolay olacaktır. Türkçenin öğretilmesi konusunda da Türkçe öğretmenleri Türk kültürünü bilir ve öğrencilerine bu bilinç ile yaklaşırsa Türkçe öğretimi kolaylaşacak böylece kültür aktarımı da gerçekleşmiş olacaktır. Bu sebeple dilin öğretilmesi ile görevli olan öğretmenlerin kültürel okuryazar olması önemlidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda konu ile alakalı yapılan alanyazın taramasında eğitim, öğretmen gibi etkenler ile kültür ögesinin bir arada kullanıldığı çalışmalar taranmıştır. Elde edilen verilerde kültür, çok kültürlülük, kültürel değerlere saygı, kültürel zekâ gibi kavramlar kullanıldığı tespit edilmiş ancak kültürel okuryazarlığa dair her hangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Türkçe öğretimi dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise öğretmenlerin kültürel okuryazarlık düzeylerinde genel olarak istenen sonuçlara ulaşılamadığı görülmüştür. Konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Okuryazarlık, Kültürel Okuryazarlık, Türkçe Öğretiminde Kültürel Okuryazarlık

Türkçe Ders Kitaplarını Bloom Taksonomisine Göre İnceleyen Akademik Çalışmaların Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması

Zeynep Cin Şeker

Türkçe Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi

zeynep.seker@atauni.edu.tr

Özet

Türkçe derslerinde metinler ve dolayısıyla ders kitapları önemli ve en temel materyallerden biridir. Dersin kazanımlarının gerçekleştirilmesi metinler aracılığıyla sağlanır. Bu bağlamda metinlere yönelik etkinliklerin ve soruların, belirlenen kazanımları gerçekleştirecek düzeyde olması gerekir. Bunun yanında etkinlikler ve sorular, öğrencilerin eleştirel, yaratıcı ve yansıtıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini kazanması ve geliştirmesi sürecinde önemli bir işleve sahiptir.

Alan yazında ders kitaplarının bahsedilen üst düzey düşünme becerilerine yer verme durumlarını ortaya koymak amacıyla, ders kitaplarındaki etkinliklerin ve metinlere yönelik soruların Bloom taksonomisine uygunluğu açısından inceleyen çalışmalara sık rastlanmaktadır. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmı özgün araştırma makalesi ve yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları, ders kitabı yazarları ve kitaplar ile öğrenci arasında bağ kuran Türkçe öğretmenleri açısından yol gösterici niteliktedir. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinlikleri Bloom taksonomisine göre inceleyen çalışmalar, ders kitabı yazarlarına kitabın üst düzey becerileri kazandırma açısından yeterli olup olmadığı bilgisini verirken öğretmenlere de sınıf ortamında bu etkinliklerin hangi bilişsel düzeye uygun olduğu konusunda bilgi vermektedir. Bu nedenle yıllar içerisinde farklı ders kitaplarına yönelik, bu bağlamda yapılan incelemelerin sonuçlarını tartışmak ve ders kitaplarının üst düzey bilişsel becerilerin geliştirilmesini sağlayan etkinliklere ne kadar sahip olduğunu ortaya koymanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikleri Bloom taksonomisine göre inceleyen akademik çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek ve bu sonuçlardan hareketle ders kitaplarındaki etkinliklerin niteliğindeki değişimleri ortaya koyma amacı taşıdığından meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri meta-sentez yöntem,nin işlem basamaklarına uygun biçimde oluşturulmuştur. Bu bağlamda ilgili konuya ilişkin tez ve makale çalışmaları incelenmiştir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinlikleri Bloom taksonomisine göre inceleyen akademik çalışmalar, Türkçe ders kitaplarının bilişsel becerileri kazandırma, eleştirel düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirme bağlamındaki görünümlerini ortaya koymak açısından önemlidir. İncelenen akademik çalışmaların birçoğunda Türkçe ders kitaplarının bu becerileri geliştirme açısından yetersiz kaldığı ve genellikle üst düzey becerilere yönelik etkinliklere ders kitaplarında çok yer verilmediği tespit edilmiştir. Bildiri çalışması henüz tamamlanmadığından bulguların detaylı biçimine bildiri metninde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Ders Kitapları, Bloom Taksonomisi, Meta-Sentez

İngilizce Konuşma Eğitimi

Mehmet Caner Bilgin

Yabancı Diller Bölümü Ege Üniversitesi

canerbilgin2003@gmail.com

Özet

Yabancı dil bazıları için bir ders, bazıları için bir zorunluluktur. Her emeğin sonunda olduğu gibi İngilizce konuşabilmek herkesin genel amacıdır. Ancak ülkemizde ve çoğu dünya ülkesinde durum ümitsiz hale gelmiştir. Yani öğrenci sınıfta yeteri kadar konuşma şansı bulamamaktadır. Yaptığım kaynak araştırmalarında bu konudaki çaresizliğin delillerini gözlemlemiştim. Bu nedenle öğretmenlik yaptığım okullarda ve kendi dil kursumda 20 yıl süren mesleksel çalışmalarımda öncelikle İngilizce konuşamama sebepleri ve daha sonra da İngilizce konuşabilme yöntemleri üzerinde gözlemsel araştırmalar yaptım ve uygulamalar geliştirmeye çalıştım. Amacım geliştirmiş olduğum, Dünyada konuşma İngilizcesi anlamında üstünlükleri çok fazla olması bakımından **ilk ve tek** olan bir uygulama olup yabancı dil öğretiminde komple bir sistem olduğuna inandığım bu yöntemi sunmaktır.

Yöntem

Bu yöntem bir bütün olarak düşünülürse, görsel ve işitsel malzemelerin kullanıldığı her seviyeye, kişiye ve mesleğe göre hazırlanabilecek, bilgisayar tabanlı 5-15 dakikalık derslerden oluşur. Öğretmenin kullandığı zamanı da öğrenciye veren, öğretmeni sadece yönlendirici pozisyonda tutan, çevrimiçi veya yüz yüze eğitimler için rahatlıkla kullanılabilen akılcı ve her detayı özenle planlanmış sistemler bütününden oluşmaktadır. Kelime öğrenirken gramer öğreten, gramer öğrenirken yazma öğreten, diyaloglar yaparken dinleme pratiği yaptıran, kısacası her şeyi herkese sevdirerek ve özgüven kazandırarak yapabilen, tüm yeniliklere anında ayak uydurabilen bir yöntemdir.

Sonuç

Bu bulgular uygulamacı tarafından uzun yıllar boyunca uygulanmış ve başarılı sonuçlar alınmış olan yöntemin geriye dönük olarak planlanmış araştırması ile elde olunmuştur. Öğretmenlik yıllarında sınıflarda derse katılma şansı bulan birkaç öğrenci varken yıllar içerisinde program gelişmesini tamamlayıp yeni bir yöntem olarak ortaya çıktıktan sonra uygulayıcı sınıfın % 90'ının ve hem de defalarca derse katılabildiklerini gözlemlemiştir. Dil öğreniminde nihai hedef olan dilin konuşulabilmesi olayı her seferinde gerçekleşmiştir.

Bu yöntemin bilimselliğinin kanıtlanması ve etkinliğinin hem Türkiye ve hem de dünya ölçeğinde gösterilebilmesi için kayıt altına alınmak şartıyla pandemi sonrasında eğitimde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığı pilot bölge uygulamaları ile ileriye dönük araştırmaların yapılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İngilizce Konuşma, Konuşma İngilizcesi, İngilizce Nasıl Konuşulur,

Youtube Üzerindeki Japonca Ders Videolarının Yeterliliği

Ahmet Reha Avcı

Japonca Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
reha_avci@hotmail.com

Özet

Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak dijitalleşme son yıllarda hızla artış göstermektedir. Özellikle içinde bulunduğumuz pandemi dönemi eğitimde de beklenenden hızlı bir dijitalleşmeye sebep olmuştur. Dijital eğitim/e-öğrenme geniş bir başlık olmasından ötürü öncelikle alt başlıkları olan senkron ve asenkron eğitim incelenmelidir. Senkron eğitim çoğu kurumun hali hazırda kullanmakta olduğu telekonferans/video konferans programları ile canlı bağlantı kurularak yüz yüze eğitime benzer şekilde yapılan eğitimdir. Asenkron eğitim ise ders içeriğinin eğitmen tarafından önceden kayıt edilerek bir platforma yüklendiği ve öğrencilerin zaman ve mekandan tamamen bağımsız şekilde yararlanabildiği eğitimdir. Yurtdışında her ikisini de beraber uygulayan kurumlar olmakla beraber ülkemizdeki kamu veya özel fark etmeksizin eğitim kurumlarının farklı sebeplerden ötürü yalnızca senkron eğitime yöneldiği görülmektedir. Bununla beraber video veya ders materyali paylaşılabilen internet sitelerine yüklenen, ücretli veya ücretsiz şekilde kullanıma açılmış, çoğunlukla kurumsal eğitimlere ulaşımı olmayan bağımsız/bireysel öğrencileri hedeflemekte olan asenkron eğitim materyallerinde de artış gözlenmektedir. Bu çalışma kapsamında Youtube platformunda Türkçe, İngilizce veya Japonca dilinde Japonca ders videosu paylaşmış ondan fazla kanal ve içeriklerinin bireysel çalışmada yeterli olup olamayacağı incelenmiştir. Kanallar ve içerikleri başlıklarda belirtilen konunun/seviyenin içerikle uyumlu olması, anlaşılabilirlik, ek bir kaynak olmadan kullanılabilirlik, öğrencilere yapılan geri dönütler, ek içerikler, herhangi bir sosyal medya kanalında veya internet sitesinde Youtube kanalına bağlı bir öğrenci topluluğunun olup olmaması ve anlatıcının dilin doğal kullanıcısı olup olmaması ve/veya biliniyorsa formasyon eğitimi alıp almadığına göre değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Japonca Eğitimi, E-Öğrenme, Asenkron Eğitim, Youtube

Yabancı Dil Olarak Japoncanın Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarına Minna No Nihongo Kitabı Üzerinden Eleştirel Okuma Denemesi

Senem Çente Akkan [1,*] & Tolga Özşen [1]

[1] Japonca Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

senemcente@gmail.com

Özet

Yabancı dil (L2) öğretiminde kullanılan ders kitapları, dil bilgisel yetilerin aktarımı kadar kültürel aktarımın da amaçlandığı öğretim materyalleridir. Özellikle hedef dile erişimin zor olduğu, o dile maruz kalmanın oldukça sınırlı olduğu durumlarda/bölgelerde kullanılan ders kitapları oldukça önemli bir yer tutmaktadır. L2 ders kitapları prensipte objektif bir yaklaşımla doğru bilgiyi vermeyi amaçlasa da kitabı hazırlayanların bakış açısından sunulan bilginin tarafsızlığına ve dil öğretim amaçlarına uygunluğuna kadar birçok farklı değişken, ders kitaplarının kültür aktarımı bağlamındaki pozisyonunu tartışmaya açmaktadır. Yine, hedef kültür öğretiminde tek ve standart bir kültürün var olmadığı, hedef kültürün tek bir boyutuyla aktarımının dil öğrenim sürecinde kültürel yeterlik kazanımını sekteye uğratacağı da son yıllarda tartışılmaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye'de Japoncanın L2 olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının kültür aktarımını ne yönde ve ne derecede gerçekleştirdiğinin ortaya konulması gerek öğretim programlarının yeniden değerlendirilmesi gerek kültür yeterliği kazanımlarının tartışılabilmesi açılarından önemlidir. Bu çalışmada, Türkiye'deki Japonca öğretiminde yaygın olarak kullanılan *Minna No Nihongo* ders kitabı çözümleme aracı olarak belirlenmiş, bu kitabın içeriğinin Japonya'ya ilişkin sosyokültürel bağlamı ne yönde ve ne derece aktardığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Kitap, başlangıç seviyesi Japonca öğrenicilerine yönelik 25'er üniteden ve 2 kitaptan oluşur. Her ünitede yer alan diyalog ve okuma metinlerinden hareketle, kitapta sunulan karakterler, metin konuları, mekanlar ve sosyokültürel normlar üzerinden Japon toplumu ve kültürüne ilişkin ortaya konulan resim çözümlenmiştir. 50 ünite incelenerek, Japon ve yabancı karakterlerin sosyokültürel açıdan konumlandırılışları, Japon toplumuna ve kültürüne ilişkin değer ve normların sunuluş biçimleri eleştirel okuma yaklaşımı ile bir çerçeveye alınmıştır.

Bu çözümlemelerden hareketle, gündelik yaşamda Japonya ile etkileşimin son derece kısıtlı olduğu Türkiye'deki Japonca öğretimi sürecinde adı geçen kitabın kültür aktarımını ne derece ve ne yönde gerçekleştirdiği; kültür aktarımında ya da değerlerin öğretilmesinde ve şekillendirilmesinde, öğretim programları bünyesindeki ders materyallerine nelerin dahil edilip edilmeyeceği tartışma bölümünde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Japonca, Kültür Aktarımı, Hedef Kültür, Eleştirel Okuma, Minna No Nihongo.

Yükseköğretimin Finansmanı Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi

Hilal Çelik

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
hilalcelik@comu.edu.tr

Özet

İkinci dünya savaşından sonra gelişen refah ortamıyla birlikte eğitimin önemli kademelerinden olan yükseköğretime talep artmış, bunun neticesinde hem dünyada hem de Türkiye'de bu talebi karşılamak çeşitli finansman modelleri denenmiştir. Ancak günümüzde artan öğrenci sayısını karşılayacak kadar kaynak sahibi olamamaktan yakınan üniversiteler için yükseköğretimin finansmanı hala tartışılan, önemsenen ve güncelliğini koruyan bir konudur. Yükseköğretimin bireysel getirilerinin ve hizmet maliyetinin diğer eğitim kademelerine göre yüksek olması kamusal kaynaklarının bu hizmetin finansmanında ne oran ve ölçüde kullanılması gerektiği tartışmalarını ön plana çıkarmaktadır. Yükseköğretimin bireysel ve toplumsal fayda-maliyetlerini dikkate alarak tasarlanan bir yükseköğretim finansman sistemi ise bu hizmetin maliyetinin sağlanan faydaları oranında toplumun çeşitli grupları arasında paylaşılmasına olanak sağlayacaktır. Yükseköğretimin finansmanı farklı disiplinleri etkileyen ve çalışılan bir konudur. Bu açıdan yükseköğretimin finansmanı konusunda farklı disiplinlerde yapılmış çalışmaların incelenmesi önem taşımaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye'de yükseköğretimin finansmanı alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, yükseköğretim finansmanı alanında yapılan ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde erişim izni bulunan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmada toplanan veriler, sosyal bilimlerde yoğun şekilde kullanılan içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırma konusu ile ilgi çalışmalar devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Yükseköğretimin Finansmanı, Lisansüstü Tez

Türkiye'de Vakıf Üniversitelerinde Topluma Hizmet Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme

Aslı Günay

Ekonomi Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
asli.gunay@asbu.edu.tr

Özet

Son yıllarda yükseköğretim kurumlarının "eğitim" ve "araştırma" misyonlarını yerine getirmelerinin yanı sıra "topluma hizmet" olarak adlandırılan üçüncü bir misyonu yerine getirmelerine yönelik dolaylı olarak bir baskı ile karşı karşıya kaldıkları gözlenmektedir. Bunun en önemli nedeni yükseköğretim kurumlarının eğitim ya da araştırma üniversitesi olmaya odaklanırken topluma hizmet fonksiyonlarını gerçekleştirmede geri planda kalmalarıdır. Oysaki günümüzde bilgi ekonomisi ve dijital ekonomi kapsamında üniversitelerin mevcut bilgi ve teknolojilerini topluma aktararak faaliyet gösterdikleri bölgelerin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimine katkıda bulunan öncü merkezi kurumlar haline gelmeleri ülkelerin temel yükseköğretim politikalarından biri haline gelmiştir.

Öte yandan, yükseköğretim kurumlarının topluma hizmet faaliyetleri genellikle hayat boyu öğrenme ve üniversitenin sosyal ve kültürel hayata katılımı ile ilgili olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak yükseköğretimde topluma hizmet faaliyetlerini araştırma ve eğitim faaliyetlerinden ayırmakta tartışmalı bir konudur. Çünkü girişimci ve tematik üniversite modellerinin, üniversiteler tarafından üniversite-sanayi işbirliği kapsamında yürütülen çalışmaların, inovasyon ve teknoloji transfer çalışmalarının yükseköğretimde topluma hizmet faaliyetleri ile ne ölçüde kesiştiği ayrı bir tartışma konusudur.

Dünya'da ve Türkiye'de yükseköğretim kurumlarının performansının değerlendirilmesinde eğitim ve araştırma faaliyetleri öne çıkarken yükseköğretimde topluma hizmet faaliyetlerini analiz etmeye daha az yer verildiği görülmektedir. Bu konuda yeterli sayıda çalışmanın mevcut olmaması da yükseköğretimde üniversiteleri topluma hizmet alanında değerlendirmeyi ve bu faaliyetleri yönlendirecek politikalar geliştirmeyi zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan, ülkemizde vakıf yükseköğretim kurumlarına yönelik performans değerlendirmesi bazında yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir.

Vakıf yükseköğretim kurumları, kamu tüzel kişiliğine sahiptirler ve Anayasası'nın 130 uncu maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa dayanılarak hazırlanan Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre kazanç amacı güdemezler. Vakıf yükseköğretim kurumlarının ana gelir kaynakları kurucu vakfın katkıları ve öğrenci gelirleridir. Özellikle vakıf kelimesine göre aslında toplum yararına çalışması beklenen bu kurumların mevcut finansman yapısından dolayı topluma hizmet faaliyetlerini ne ölçüde sürdürebildikleri de tartışmaya açık bir konudur.

Türkiye'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) 2018 yılından itibaren Üniversite İzleme ve Değerlendirme Raporlarını 5 ana başlıkta yayınlamaya başlamış olup bu 5 ana başlıktan birini "topluma hizmet ve sorumluluk" başlığı oluşturmaktadır. Benzer şekilde Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) 5 ana başlıkta Kurum Gösterge Raporları yayınlamaktadır ve bu ana başlıklardan birini "toplumsal katkı" başlığı oluşturmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'de de Dünya'daki gelişmelere paralel olarak yükseköğretim kurumlarının topluma hizmet faaliyetlerinin bir performans ölçütü olarak ele alınmaya başladığı açıkça görülmektedir.

Bu çalışmada öncelikle Türkiye'de bütçe harcamaları en fazla olan 20 vakıf üniversitenin topluma hizmet faaliyetlerinin etkinlikleri incelenecektir. Bu kapsamda çalışmanın amaçları: (i) vakıf üniversitelerinin göreli topluma hizmet faaliyetlerinin etkinliklerini 2018 ve 2019 yılları için incelemek; (ii) topluma hizmet faaliyetlerinin etkinliklerini etkileyen dışsal/çevresel faktörleri (üniversitenin kuruluş yılı, coğrafi konumu ve tıp fakültesi) belirlemektir. Literatürde vakıf yükseköğretim kurumlarının topluma hizmet faaliyetlerinin etkinliğine yönelik yapılan çalışmaların azlığı dikkate alındığında yapılan bu ön çalışmanın bu alandaki noksanlığa katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Üniversitelerin topluma hizmet etkinliklerinin göreli olarak hesaplanmasında Veri Zarflama Analizi (VZA) yöntemi kullanılacaktır. Ayrıca, üniversitelerdeki dışsal/çevresel faktörlerin topluma hizmet etkinliği üzerine etkisini belirlemek için sınırlı bağımlı değişken modeli (Tobit) kullanılacaktır. Çalışmada kullanılacak girdi ve çıktıları belirlemede verilerin ulaşılabilirliği ya da güvenilirliği dikkate alınarak üniversitelere ait öğrenci sayısı, öğretim üyesi sayısı, üniversite bütçesi, sosyal sorumluluk projesi sayısı, sürekli eğitim merkezi ve dil merkezlerinde verilen sertifika sayısının kullanılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Vakıf Üniversiteleri, Topluma Hizmet, Veri Zarflama Analizi, Tobit

Sayıştay Denetimi Bulgularına Göre Yükseköğretimde Finans Yönetimi İşlemlerinin Değerlendirilmesi

Adem Yaman

Rektörlük Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ademyaman@comu.edu.tr

Özet

Giriş

Yükseköğretim kurumları tarihsel, kültürel ve kurumsal birimleri nedeniyle kendi iç bürokrasisini kurmuş ve hiyerarşiye dayanan bir yapı olduğu görülmektedir. Yükseköğretim bürokrasi, önceden belirlenmiş usul ve kurallara göre ilerlemektedir. Özellikle yükseköğretim hizmetinin somut düzeyde icra ve ifa edildiği üniversite kampüslerinde önemli ölçüde kamusal hizmet sunumu yapılmakta ve bu hizmete ilişkin de mal ve hizmet alımı, aktarımı veya önemli ölçüde ekonomik tasarruflarda bulunulmaktadır.

Anayasal bir kuruluş olan Sayıştay Başkanlığı, kamu hizmeti veren yükseköğretim kurumları üzerinde periyodik denetim faaliyeti yürüten bağımsız ve üst denetim otoritelerinden birisi ve belki de en önemlisidir.

Devletin kamu hizmetlerinin daha etkin ve akılcı sunulması temeline dayanan "yerindelik" ve "hukukilik-uygunluk" denetimleri Sayıştay'ın üniversiteler üzerinde periyodik olarak yürütülmekte ve raporlamalar yapılmaktadır. Klasik ve Taylorist bakış açısının egemen olduğu yükseköğretim yönetiminde yeni bakış açılarının benimsenmesi bazı eleştirileri de beraberinde getirmektedir. Sosyal medya ve kamuoyunun yönlendirmesiyle özellikle kamu hizmeti veren yükseköğretim kurum yöneticilerinin yönetimde saydamlığı ve hesap verebilirliğine yönelik beklenti ve sorgulamalar artmaktadır. Diğer yandan yükseköğretim yöneticileri de mevcut bütçelerinin dışında yeni kaynak arayışı ve daha fazla iş yapmaya yönelik sorgulamalar nedeniyle yükseköğretimde finansman temelli bir "otonomi" tartışmalarını beraberinde getirmektedir.

Araştırmamızda, Anayasal bir görev ve sorumlulukla Sayıştay denetçilerince yükseköğretim kurumlarında son üç yılda finansman yönetimi (harcama, gelir yönetimi ve borçlanma) konularında yapılan tespitler ile karşılaşılan bulgulardan hareketle yükseköğretimde finansman yönetimine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

Yöntem

Araştırma tarama modelinde yürütülmektedir. Devlet bütçesinden harcayan yükseköğretim kurumlarının/üniversitelerin idari yapı ve yönetim sistemine ilişkin literatürde yer alan değerlendirmeler ile üniversite bütçesinin işleyişine ilişkin mevcut sistemin kritik edilerek Sayıştay denetçilerince 2019-2020 yıllarında tespit edilen bulgulardan hareketle uygulamalara yönelik değerlendirmeler yapılması tasarlanmıştır. Araştırma, henüz tamamlanmamıştır.

Beklenen Bulgular

Araştırmadan beklenen bulgulara göre kamu hizmeti veren ve kamu bütçesi harcayan üniversitelerin yapı ve işleyişe ilişkin somut değerlendirmeler ortaya konulacaktır. Yükseköğretim finansman yönetimine ilişkin işlevsizliğin ya da yoğunlaşmanın nerelerde olduğu ya da hukukun gerektirdiği tespit ve iyileştirmelerin neler olduğuna ilişkin tespit, değerlendirme ve saptamalara yer verilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Yükseköğretimde Finansman, Sayıştay Denetimi, Saydamlık, Yükseköğretimde Hesap Verebilirilik.

Yükseköğretim Yönetiminde Alternatif Finansman Politikalarının Değerlendirilmesi

Adem Yaman

Rektörlük Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ademyaman@comu.edu.tr

Özet

Giriş

Türkiye'de devlet üniversitesi niteliğinde olan kurum bütçeleri her yeni mali yılda belirli bir oranda "artış" yapılarak planlanmaktadır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi içinde yasa şeklinde yapılabilmektedir.

Bir kurumun, üniversitenin hedef ve öncelikleri uhdesindeki kaynak ve imkânları ile yakından ilişkilidir. Yükseköğretim yönetimi için okulun finansal imkânlarının bilinmesi son derece önemlidir. Özellikle meslek kazandırmaya yönelik yükseköğretim kurumlarında yaşanan bütçe yetersizliği sorunu birçok kesimce yeterince bilinmemektedir. Yükseköğretim tamamlanmasına rağmen bazı bölümlerde yeterli iş-işlem pratiği yapılamamakta ve bu süreç sonunda da üniversite mezunu olan kişilerin istihdam süreci daha da güçleşmektedir. Finansal bir çıkmaz yaşayan kurum müdürleri (dekanlar, yüksekokul müdürleri vb.) plan ve hedeflerine ulaşamayınca mesleki ve kurumsal sıkıntılar yaşamaları kaçınılmaz olabilmektedir. O nedenle bu duruma düşmek istemeyen kurum müdürleri, başlarının çaresine bakmaya ve olası çözüm yolları bulmaya gayret etmektedirler. Bu durumda kalan kurum müdürleri, ihtiyaçlarını gidermek, kurumsal hedeflerine ulaşmak ve kişisel kariyerlerini akamete uğratmamak için planlı bir kaynak arayışına sürüklenmektedir. Böylelikle kurum müdürleri alternatif finansal kaynak arayışları nedeniyle alternatif temin politikaları oluşturma gayreti içine girmektedirler.

Devletin işletme yönüyle doğrudan kendisinin yönettiği, kuruluş sermayesinin kendi kurumunca sağlandığı kurumların, daha fazla kaynak temini, daha güvenli bir ortamın sağlanması amaçlanmaktadır. Bir yükseköğretim kurumunun tesis edeceği iç mevzuat ile nasıl ve ne çeşitte iktisadi faaliyetler yürütüleceği tasarlanabilmektedir.

Araştırmamızda kurum müdürlerinin alternatif finansal temin politikalarının tutarlılığı ve olası riskleri üzerinde değerlendirmeler yapılmaktadır. Diğer yandan dekanlık ve yüksekokul müdürlerinin liderlik özelliklerinin ve girişimcilik yeteneklerinin alternatif finansal kaynak bulma yönündeki etkisi kurum müdürleri nezdinde tartışılmaktadır. Bu araştırmanın problemi, yetersiz yükseköğretim bütçesi ile sınırsız kurum ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik alternatif finansman temin politikalarının araştırılarak değerlendirilmesidir.

Yöntem

Araştırma tarama modelinde yürütülmektedir. Devlet bütçesinden harcayan yükseköğretim kurumlarının üniversite bütçesinin işleyişine ilişkin mevcut sistemin kritik edilerek alternatif finansman sağlamaya yönelik dekanlık-yüksekokul bazında değerlendirmeler yapılması tasarlanmıştır.

Döner sermaye uygulamaları, teknokent şirket tesisi, mali proje destekleri vb. işlemleri üzerinde derinlemesine değerlendirmeler yapılmaktadır. Araştırma, henüz tamamlanmamıştır.

Beklenen Bulgular

Araştırmadan beklenen bulgulara göre kamu bütçesinden harcama yapılan üniversitelerin işleyişine ilişkin somut değerlendirmeler, mukayeseli olarak ortaya konulması planlanmaktadır. Yükseköğretimde alternatif finansman sağlanmasına ilişkin uygulamaların sorgulanarak saptanması ve tespitinin yapılması öngörülmektedir. Yükseköğretimde alternatif finansman yöntemlerine ilişkin işlemlerin anlaşılması, bilimsel açıdan tartışılması ve hukuksal etkinlik düzeyinin değerlendirilmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, yükseköğretim bütçesi, alternatif finansman, kurum müdürü, döner sermaye.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersini Uzaktan Eğitim Yoluyla Almalarına İlişkin Tutumlarını Belirleyen Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

Fatma Adalar [1] & Gülçin Oflaz [2,*]

[1] İlköğretim Matematik Öğretmenliği Milli Eğitim

[2] Cumhuriyet Üniversitesi

erengulcin3@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin matematik dersini uzaktan eğitim yoluyla almalarına ilişkin tutumlarının belirlendiği bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 30 ortaokul öğrencisine matematik dersini uzaktan eğitim yoluyla almalarına ilişkin görüşlerini belirleyen soruların oluşturulduğu yapılandırılmış bir gözlem formu uygulanmıştır. Daha sonra bu formların incelenmesi ile öğrencilerin tutumlarını belirleyecek nitelikte 46 maddeden oluşan bir taslak oluşturulmuştur. Oluşturulan bu taslak kapsam geçerliliğinin sağlanması için 3 uzmana gönderilerek görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. 5'li likert olarak hazırlanan ölçekte bulunan maddeler "Tamamen Katılıyorum" seçeneğinden "Hiç Katılmıyorum" seçeneğine doğru puanlanmıştır. Geliştirilen taslak ölçeğin pilot uygulaması Sivas ilinde bulunan iki ortaokulda öğrenim gören 311 öğrenciye uygulanmıştır.

Oluşturulan tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü açısından veri yapısının faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin [KMO] analizi yapılmıştır. Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin testinin 0,906 olması ve Bartlett testinin önem seviyesinin (sig<0,05) olması, ölçeğin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrasında 3 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. 3 faktörün varyansı açıklama oranı % 54,27 olarak bulunmuştur. Ölçekte bulunan 3 faktörün açıkladığı varyansın 1.faktör için % 24,36; 2. faktör için % 19,96; 3. faktör için % 9,95'dir. Faktörlerin öz değerlerinin 1 değerinden daha büyük olması, bu ölçeğin üç anlamlı faktörünün olduğunu göstermektedir.

Yapılan faktör analizinin sonucunda bir maddenin ölçekte kalmasına karar verilirken maddenin bir faktörde aldığı yükünün en az 0,4 olması beklenmektedir. Buna göre faktör yük değeri 0,4'ten küçük olan maddeler ölçekten çıkarılır. Faktör analizinde varimax döndürme yöntemi kullanıldıktan sonra ölçekte yer almasına karar verilen maddelerin faktörlere göre yük değerlerinin 0.49 ile 0,87 arasında değiştiği görülmektedir. 1.faktörde bulunan maddelerin yük değerinin 0,62 ile 0,87 arasında değiştiği; 2. faktörde bulunan maddelerin yük değerinin 0,49 ile 0,76 arasında değiştiği; 3. faktörde bulunan maddelerin yük değerinin 0,55 ile 0,72 arasında değişmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi neticesinde oluşan, 3 faktörlü ve 21 maddeden oluşan, ortaokul öğrencilerinin matematik dersini uzaktan eğitimle almaya yönelik tutum ölçeğine, doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ki-kare değeri araştırmada elde edilen modelin veriye ne derece uyumlu olduğunu gösteren uyum istatistiklerinden biridir. Uyum İstatistiklerinde yer alan her bir uyum indeksi incelendiğinde ki-kare değerinin 356,89 olduğu ve bunun istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<.00$). Yapısal eşitlik modeli kullanılan çalışmalarda ki-kare testine ilaveten CFI, GFI, RMSEA gibi uyum indekslerinin kullanılması önerilmektedir. Böyle durumlarda serbestlik derecesinin ki-kareye oranı da modelin yeterlik ölçütü olarak kabul edilebilmektedir. Doğrulayıcı faktör analizinde x2 /df oranının 2,5 ve daha düşük olması mükemmel uyumu ifade etmektedir. Bu ölçekte x2 /df oranı 1,92 olarak hesaplanmış ve mükemmel uyum ortaya konmuştur Uyum istatistiklerinden örneklem büyüklüğüne daha duyarsız, hatalar arası ilişkiye duyarlı olan RMSEA değerinin ise 0,06 ve daha düşük olması iyi uyumu göstermektedir. RMSEA değerinin 0,055 olduğu ve böylece iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Diğer uyum indekslerine bakıldığında (GFI, AGFI, RMR, SRMR, NFI, NNFI, CFI), modelin mükemmel ve iyi uyum gösterdiği görülmüştür. Yapılan analizler sonucunda ortaokul öğrencilerinin matematik dersini uzaktan eğitim yoluyla almaya karşın tutumlarının belirlendiği ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Uzaktan Eğitim, Tutum